

ROOFVOGELS EN UILEN

VAN

STATUSSYMBOL

TOT

IMPULSAANKOOP.

EEN ONDERZOEK NAAR HET CREËREN VAN
BEWUSTZIJN EN HET OVERDRAGEN VAN KENNIS
OVER ROOFVOGELS EN UILEN.

A U T E U R :
J O A N V E L D B O E R

SCHOOL:	AERES HOGESCHOOL DRONTEN
OPLEIDING:	DIER- EN VEEHOUDERIJ
MAJOR:	DIERGEZONDHEID & MANAGEMENT
BEGELEIDER:	M. TELLEGEN

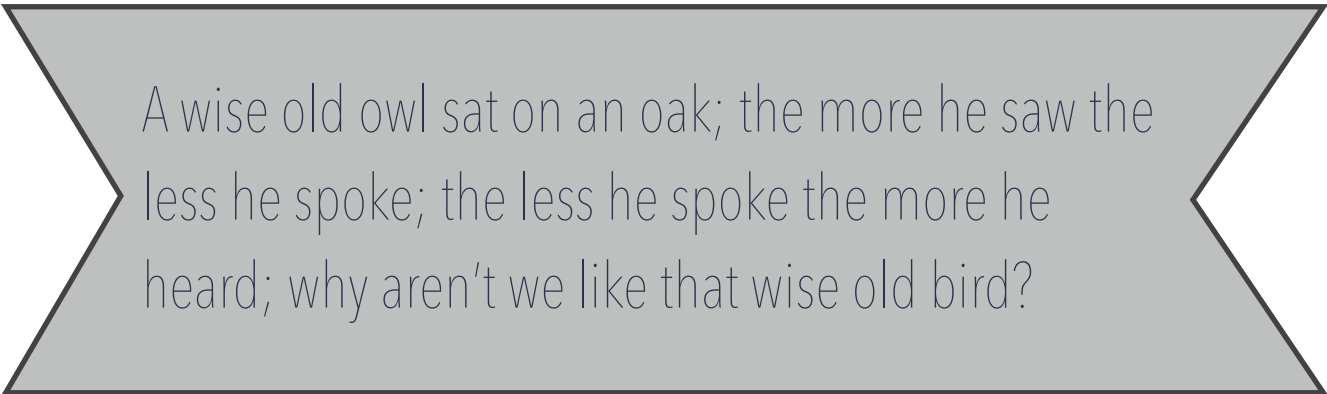
SCRIPTIE

ROOFVOGELS EN UILEN VAN STATUSSYMBOL TOT IMPULSAANKOPEN.

EEN ONDERZOEK NAAR HET CREËREN VAN
BEWUSTZIJN EN HET OVERDRAGEN VAN
KENNIS OVER ROOFVOGELS EN UILEN.

Auteur: Joan Veldboer
School: Aeres Hogeschool Dronten
Opleiding: Dier- en Veehouderij
Major: Diergezondheid & management
Begeleider: M. Tellegen
Externe begeleider: H. Heyne
Datum: 23-03-2017
Plaats: Leusden

Afstudeerscriptie

A wise old owl sat on an oak; the more he saw the
less he spoke; the less he spoke the more he
heard; why aren't we like that wise old bird?

Beste lezer,

Dit onderzoeksrapport is geschreven naar aanleiding van de afstudeerscriptie van Joan Veldboer. Het is de bedoeling om te onderzoeken hoe een roofvogelpark/dierentuin kan bijdragen aan de bewustwording over het verantwoord houden van roofvogels en uilen. De interesse in dit onderwerp komt voort uit eerder opgedane kennis tijdens stages van de auteur.

Door het lezen van verontrustende persberichten over roofvogels en uilen in Nederland, met in het speciaal de uitspraak van oud minister G. Verburg: "De valkerij behoort tot het Nederlands cultuurgood, maar als we niet snel actie ondernemen dan is de jacht met afgerichte roofvogels alleen nog maar te bekijken op foto's in musea" (Rijksoverheid, 2009), is de interesse uitgegroeid naar scriptie onderwerp. Nederland heeft een essentiële rol gespeeld bij de opkomst van de Europese valkerij, het lijkt de auteur erg dat juist hier de valkerij zal eindigen.

Graag zou ik hierbij de gelegenheid nemen om mijn dank te betuigen aan enkele personen die hebben geholpen bij het tot stand komen van deze scriptie:

- M. Tellegen Begeleiding vanuit CAH
- H. Heyne Ondersteuning
- W. van Oers Ondersteuning
- N. van den Hout ondersteuning

Wat baten kaars en bril als de uil
niet zien en lezen wil.

• VERKLARENDE WOORDENLIJST •

Term:	Uitleg:
MBE	Member of the Most Excellent order of the British empire.
Washuid	De huid rond de bek die niet bedekt is met veren.
Muit	De periode waarin een vogel de oude veren verliest en nieuwe veren aangroeit.
Balg	Een imitatieprooi die over de grond wordt gesleept.
Loer	Een imitatieprooi die door de lucht wordt gedraaid.
Het veld	Hieronder vallen wadden, binnenwateren, stranden, schorren, gorzen, slikken, kwelders, wegen en paden die gebruikt kunnen worden voor de jacht.
Faunavervalsing	Er is sprake van faunavervalsing als een plant of dier die niet van oorsprong in Nederland voorkomt zich hier permanent vestigt.
LICG	Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren.
PVH	Platform Verantwoord Huisdierenbezit.
Dagroofvogels	Roofvogels die overdag jagen.
Hybrides	Een kruising van verschillende sub-soorten roofvogels zoals Slechtvalk X Giervalk.
TNO	Nederlandse organisatie voor Toegepaste-Natuurwetenschappelijk Onderzoek.
Thermiek	Opstijgende warme lucht.
Tabula rasa	Een onbeschreven blad.
Imprint	Imprinten vindt plaats in een vroeg en gevoelig stadium van het leven. Tijdens dit proces leert de vogel wennen aan verschillende aspecten waarmee de volwassen vogel in aanraking kan komen.
Valkerij	Valkerij is het trainen en in conditie brengen van roofvogels en uilen, zodat deze in staat zijn een prooi te vangen. Niet alle roofvogelhouders jagen met roofvogels of uilen, in dit rapport wordt de term valkerij beschouwd als het houden van en vliegen met deze dieren voor meerdere doeleindes.
Wildvang	Het wegnemen van eieren en het vangen van jonge of volwassen vogels uit het wild.
LNV	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
Inheems	Dier- of plantsoorten die van oorsprong in Nederland voorkomen.

Samenvatting.	Blz. 4
Executive summery.	Blz. 5
Hoofdstuk 1 Inleiding.	Blz. 6
Hoofdstuk 2 Materiaal en methode.	Blz. 9
Hoofdstuk 3 Wetten en inzichten over het houden van roofvogels en uilen.	Blz. 15
3.1 huisvesting.	Blz. 15
3.1.1 de niet aangebonden huisvesting.	Blz. 15
3.1.2 De aangebonden huisvesting.	Blz. 17
3.2 Voeding.	Blz. 17
3.3 Benodigdheden.	Blz. 19
3.4 Kennis.	Blz. 21
3.5 Wetgeving.	Blz. 23
Hoofdstuk 4 Hoe kijken diverse partijen aan tegen de Nederlandse valkerij?	Blz. 25
Hoofdstuk 5 In welke doelgroepen kunnen belanghebbenden worden ingedeeld?	Blz. 28
5.1 De doelgroepen.	Blz. 28
5.1.1 Massamarkt.	Blz. 28
5.1.2 Gesegmenteerde markt.	Blz. 29
5.2 Motieven.	Blz. 29
5.3 Conclusie.	Blz. 30
Hoofdstuk 6 Hoe leren mensen in dierentuinen?	Blz. 31
6.1 Hoe komt het leerproces tot stand?	Blz. 31
6.2 Belangrijke aspecten voor leren in dierentuinen.	Blz. 31
6.3 Factoren die leren in dierentuinen kunnen bevorderen.	Blz. 33
6.4 Conclusie.	Blz. 34
Hoofdstuk 7 Innovatieve toepassingen.	Blz. 35
7.1 Innovaties Nederlandse dierentuinen.	Blz. 35
7.2 Innovaties wereldwijd.	Blz. 37
7.3 Innovaties die bijdragen aan kennis overdracht.	Blz. 38
7.4 Conclusie.	Blz. 39
Hoofdstuk 8 Het concept.	Blz. 40
8.1 Business Model Canvas.	Blz. 40
8.1.1 Klantsegmenten.	Blz. 40
8.1.2 Waardepropositie.	Blz. 41
8.1.3 Kanalen.	Blz. 41
8.1.4 Klantrelaties.	Blz. 43
8.1.5 Inkomstenstromen.	Blz. 43
8.1.6 Key resources.	Blz. 44
8.1.7 Kernactiviteiten.	Blz. 46
8.1.8 Key partners.	Blz. 49
8.2 Algemene beschrijving.	Blz. 50
8.3 Wettelijke aspecten.	Blz. 51
8.3.1 Dierenbestand.	Blz. 52
8.3.2 Beleidsprotocollen.	Blz. 52
8.4 Conclusie.	Blz. 53
Hoofdstuk 9 Haalbaarheid.	Blz. 55
9.1 Vijf krachten model van Porter.	Blz. 55
9.2 SWOT-analyse.	Blz. 56
9.3 Confrontatiematrix.	Blz. 59

Conclusie.	Blz. 67
Discussie.	Blz. 70
Literatuurlijst.	Blz. 72
Bijlage I Competenties.	Blz. 79
Bijlage II Doelgroepen dierentuinen.	Blz. 80
Bijlage III Plattegrond.	Blz. 81
Bijlage IV Projecten AZA.	Blz. 83
Bijlage V Valkeniers Nederland.	Blz. 92
Bijlage VI Dierentuinen Nederland.	Blz. 95
Bijlage VII Checklist schriftelijk rapporteren.	Blz. 97

SAMENVATTING

Het aantal roofvogels in Nederland is snel toegenomen. Uit een rapport van bureau Ulucus blijkt dat er veel misstanden zijn op het gebied van huisvesting, gedrag en overlijden na wegvliegen/ontsnappen ^(Kreveld & Roerhorst, 2010). Er is een splitsing tussen dierenbeschermingsorganisaties die voor het houden van roofvogels zijn zoals de Dierenbescherming, Stichting DierenLot en Staatsbosbeheer en organisaties die hiertegen zijn, zoals Vogelbescherming, LICG en het PVH. Verschillende werkgroepen van roofvogels en uilen in Nederland zijn grote tegenstanders van het houden en geven van demonstraties onder andere door welzijnsproblemen en faunavervalsing. Dierenartsen krijgen regelmatig van eigenaren van bijzondere diersoorten, meldingen dat de verzorging, van bijvoorbeeld roofvogels, tegenvalt. Voorafgaande komt voort uit impulsaankopen en kennisgebrek ^(Vinke, Eijk & Boissevain 2011). Hierdoor is de onderstaande probleemstelling ontstaan:
Hoe kan een roofvogelpark zorgen voor meer bewustwording over het verantwoord houden van roofvogels en uilen?

Roofvogels kunnen op twee manieren worden gehuisvest, de aangebonden huisvesting en de niet aangebonden huisvesting ofwel volière. Voor uilen is een volière de juiste huisvestingsvorm. Roofvogels zijn carnivoren en worden vaak gevoerd met eendagskuikens, echter mogen eendagskuikens niet meer dan 70% van de totale voederinname bedragen. De hoeveelheid voer is voor ieder individueel dier anders en afhankelijk van veel aspecten waaronder: de muilt, leeftijd, geslacht, weersomstandigheden. Probleemgedrag bij roofvogels ontstaat veelal door onjuist handelen van de eigenaar. Er is in Nederland geen specifieke wetgeving over het houden van roofvogels en uilen. De jacht met roofvogels staat wel wettelijk vastgelegd, er mag alleen worden gejaagd met een jachtvogel waarvan de eigenaar in het bezit is van een valkeniersakte.

De doelgroepen voor het concept zijn grofweg onder te verdelen in de massamarkt (dit zijn publiek met kinderen en scholen) en gesegmenteerde doelgroepen waaronder (fokker, aankomende en huidige houders). Voor de inrichting van het park wordt gebruik gemaakt van identiteit verwante motivaties, deze groepen bestaan uit: Explorers, Facilitators, Professionals / hobbyisten, Experience seekers en Spirituele pelgrims. Tevens kan er door middel van identiteit verwante motivatie worden bekeken hoe mensen leren. Leren is een cumulatief, individueel proces afhankelijk van interesse, motivatie en eerder opgedane kennis. Een persoon leert in een dierentuin bijvoorbeeld door adequate informatieborden, het aangeboden vermaak, mogelijkheid tot meedenken over problematiek, fysieke componenten van de leeromgeving en sociale context.

Waardevolle innovaties die in het concept gebruikt kunnen worden zijn iPad, educator screens, digitale borden, RPG-games en een real-time location system, deze kunnen behalve vermaak verhogen ook een bijdrage leveren aan kennisoverdracht.

Het concept zal met circa honderdtwintig roofvogels uilen worden vormgegeven als een dierentuin, vijf medewerkers zijn verantwoordelijk voor verzorging van de vogels. Inkomstenstromen voor het concept worden verkregen uit gebruikersfee, abonnementsgelden en goederenverkoop. Relaties met bezoekers worden onderhouden door zelfservice, persoonlijke hulp en de community, het lanceren van een platform zal de kernactiviteit zijn. De waardeproposities zijn hoge kennis en customization, key resources liggen in fysieke, intellectuele en human resources.

Het concept is te klein om binnen de bedrijfstak van dierentuinen goed te kunnen concurreren.

Uit de confrontatiematrix blijkt dat het concept meer pluspunten dan negatieve punten heeft. Echter worden de hoge onderhoudskosten gezien als een zwaarwegend minpunt. Hierdoor is ervoor gekozen, momenteel, een negatief advies uit te geven. Het antwoord op de hoofdvraag bestaat uit verschillende innovatieve aspecten die bevorderlijk voor kennisoverdracht zijn, transparantie bij verzorging van de dieren en eventueel het opstellen van een valkerij-keurmerk.

EXECUTIVE SUMMARY

The amount of captive birds of prey in the Netherlands has rapidly increased. A report made by Bureau Ulucus mentioned there are many imperfections concerning housing, behaviour and mortalities after flying away / escaping (Kreveld & Roerhorst, 2010). Animal welfare organisations are split in two groups. A group that wants to keep birds of prey in captivity, like the Dierenbescherming, stichting Dierenlot, Staatsbosbeheer and a group against keeping birds of prey in captivity like the Vogelbescherming, LICG and the PVH. Several working groups of raptors in the Netherlands are strictly against keeping and giving demonstrations with these animals, because of the welfare problems and fauna forgery. Owners of exotic animals, like raptors, regularly report to the vets that the care of the animals is harder than expected. This is caused by a lack of knowledge and impulse buys (Vinke, Eijk & Boissevain 2011). Based upon the information above, the following question is composited:

How can a raptor park help to create more awareness about keeping birds of prey in a responsible way?

There are two ways to house raptors, in an aviary and the permanently tethered housing.

An aviary is the only proper housing for an owl. Raptors are carnivores often fed on day-old-chicks, nevertheless the amount of a-day-old-chicks shouldn't be over 70% of the total food intake. For each individual animal the amount of food is different and depends on a lot of factors among which moult, age, gender and weather conditions. Behavioural problems in raptors often occur because incorrect treatment of the owner. There are no laws about keeping or caring for birds of prey and owls in the Netherlands. There is a law about hunting with birds of prey. Hunting is only allowed with a by the government appointed hunting bird and by a certified falconer.

For this concept we have two kind of groups, general groups (people with children and schools) and specific groups (breeders, future and current holders). Visitors identity-related motivations like Explorers, Facilitators, Professionals / Enthusiasts, Experience seekers and Spiritual pilgrims are used for the layout of the concept. Learning is an individual, cumulative process based on interests, motivations and gained previous knowledge. The identity related motivations can also predict what people learn in a zoo. A visitor learns for example by, up to date information signs, the offered amusement, opportunity to think about problems, physical components of the learning environment and the social context. Possible valuable innovations for the concept are iPad, educator screens, digital signs, RPG games and a real-time location system, besides amusement these innovations can contribute to knowledge transfer.

The concept will be designed like a zoo with about a hundred and twenty birds of prey, taking care by five staff members. The revenue streams will be received from user fee, subscription fee and product sales. Visitors relationships are maintained by self-service, personal assistance and a community, the core activity will be launching a platform. The value proposition are the high amount of knowledge and customization, the key resources needed are physical, intellectual and human resources.

Competing within the Dutch zoo industry will be hard because the concept is quite small. The confrontation matrix shows that the concept contains more pros than cons. However, the high maintenance costs are a major drawback. The recommendation, at this moment, is not to start with the concept.

The main question is answered by the several innovative aspects that can contribute to knowledge transfer, being transparent in the taking care of the animals and possible setting up a falconry-award.

I N L E I D I N G .

Het aantal roofvogels in Nederland neemt snel toe. Tussen het jaar 2000 en 2009 is het aantal roofvogels in Nederland vertienvoudigd ^(Krevelde & Roerhorst, 2010). Harry Potter van de magische boeken en films is bekend bij zowel jong als oud. Hierdoor is een ware hype ontstaan om uilen en andere roofvogels als huisdier te houden. Deze dieren zijn daarentegen absoluut niet geschikt om als huisdier gehouden te worden ^(Bijlsma & Jansman, 2007). Een andere reden voor de groeiende populariteit van de valkerij is de toenemende behoefte van mensen om verbonden te zijn met de natuur ^(Fox & Chick 2007).

AANLEIDING EN RELEVANTIE

Zelfs kinderen nemen deel aan deze uilen hype. In 2010 werd de vogelbescherming gebeld door een elfjarig meisje die erg blij was met de uil die haar ouders voor haar verjaardag hadden gekocht. Het meisje vroeg zich af wat de uil nog meer mocht eten behalve wit brood. Dit is een voorbeeld van de vele fouten die door particulieren worden gemaakt bij het verzorgen van roofvogels en uilen ^(Broekema, 2010).

De Nederlandse valkerij functioneert niet optimaal, dit komt naar voren in een toespraak van Gerda Verburg voormalig minister van LNV. Tijdens de toespraak zegt de oud-minister het volgende:

“De valkerij behoort tot het Nederlands cultuurgood, maar als we niet snel actie ondernemen dan is de jacht met afgerichte roofvogels alleen nog maar te bekijken op foto's in musea” ^(Rijksoverheid, 2009).

Uit onderzoek blijkt dat dierentuinbezoekers vaak een positieve houding hebben over pro-wildlife gedrag en dat deze personen dit gedrag ook toepassen mits er zich een situatie voordoet waar dit in kan worden geuit ^(Smith. L. et al., 2012).

Om bewustwording te creëren over het verzorgen en het verantwoord houden van roofvogels en uilen gaat de auteur twee passies combineren, namelijk roofvogels en innovatie. Hierdoor bouwt de auteur voort op de afstudeerstage waarin innovatie en het opbouwen van netwerken centraal stond. De passie voor roofvogels is voortgekomen uit een stage van een vorige opleiding waarbij de student meerdere weken op 'The International Centre for Birds of Prey' in Engeland heeft doorgebracht. Het is voor alle roofvogelliefhebbers belangrijk dat er wordt gewerkt aan oplossingen om de Nederlandse valkerij te laten voortbestaan. Om hier een bijdrage aan te leveren zal er in deze scriptie innovatie worden gebruikt zodat er een, voor Nederland nieuw, concept opgezet kan worden om informatie over roofvogels te delen.

PROBLEEMSTELLING

De Nederlandse valkerij kent meerdere knelpunten. Te beginnen bij het vangen van roofvogels en uilen uit het wild. Opmerkelijk is dat er soorten uit het wild worden gevangen die in gevangenschap gemakkelijk te kweken zijn zoals de kerkuil ^(Krevelde, 2007). Het vangen van roofvogels en uilen uit het wild is uiteraard illegaal. Daarbij is het voor volwassen vogels ook zeer stressvol omdat deze dieren niet hebben kunnen imprints op een leven in gevangenschap ^(Raad voor dierenwelzijn België, 2008).

Ook worden er opzettelijk in gevangenschap geboren roofvogels losgelaten. Uit onderzoek van Bureau Ulucus komt naar voren dat er geregeld uilen losgelaten worden door fokkers. De redenen hiervoor lopen uiteen, van het willen helpen van de populatie in het wild tot het niet kunnen vinden van geschikte eigenaren ^(Krevelde & Roerhorst, 2010). Dit kan leiden tot faunavervalsing, omdat er in de Nederlandse valkerij vaak ondersoorten van inheemse roofvogels worden gebruikt ^(Jansman & Buij, 2015).

Roofvogels en uilen vliegen geregeld weg. Een gedeelte van deze vogels wordt teruggevonden, sommige overleven in het wild en een aantal overlijdt ^(Krevelde & Roerhorst, 2010). Ontsnapte roofvogels en uilen kunnen, door gebrek aan angst, agressief gedrag vertonen tegenover mensen en andere huisdieren en daarbij ernstige verwondingen aanbrengen ^(Jansman & Buij, 2015).

Uit het onderzoek “tijdelijke huisvesting van roofvogels en uilen”, blijkt dat er veel misverstanden zijn op het gebied van huisvesting. De geïnterviewde partijen in het betreffende onderzoek vinden verschillende aspecten in de huisvesting belangrijk waaronder volières, aangebonden huisvesting, inrichting van volières en de grootte (Ark & Grobden, 2012). Onderzoeksbureau Ulucus zegt dat er veel misverstanden zijn op het gebied van roofvogels, te veel zelfs om over incidenten te spreken. Volgens Ulucus zijn er misstanden op het gebied van huisvesting, overlijden na ontsnappen/wegvliegen en gedragsproblemen (Kreveld & Roerhorst 2010). De grootste bron van ongerief voor zowel jacht als demonstratievogels is een prikkelarme huisvesting en vergroeide en ontstoken poten (Leenstra, et al 2010).

Niet alleen in Nederland zijn er misstanden over roofvogels, zo werd er in Londen een “uilenbar” geopend. Hier konden mensen onder het genot van alcohol en muziek op de foto met 12 uilen die daar tentoon werden gesteld. De uilenbar werd snel gesloten aangezien er veel media aandacht kwam voor het slechte welzijn van de uilen (Redactie PiepVandaag, 2015).

Wereldwijd vinden de meeste leerprocessen, vooral die omtrent het milieu, plaats buiten de schoolmuren. Bij een milieu georiënteerde ervaring is kennis opdoen altijd een belangrijk bijproduct (Falk, J.h., 2005). Voor volwassen spelen in het leerproces ten aanzien van milieu onder andere de samenloop van levensfases, de context van het te leren onderwerp en de voorkeur voor deelname aan het leren, een rol (Heimlich, Elaine & Horr, 2010).

In 2010 werden er Kamervragen gesteld aan voormalig minister Gerda Verburg van LNV betreffende het houden van roofvogels en uilen. Hierin werd gesuggereerd dat de aankoop van een roofvogel of uil vaak een impulsaankoop zou zijn (Verburg, 2010). Eigenaren van bijzondere diersoorten, waaronder roofvogels, melden regelmatig bij de dierenarts dat de verzorging van het huisdier tegenvalt. Oorzaken hiervan zijn kennisgebrek en impulsaankopen (Vinke, Eijk & Boissevain 2011). Volgens Muruganantham & Bhakat (2013) ontstaat er bij een impulsaankoop een plotselinge krachtige drang om een desbetreffend voorwerp aan te schaffen zonder hier vooraf over na te denken. Als roofvogels (huisdieren) op deze manier worden gekocht en gehouden is er nauwelijks tijd voor de eigenaar om zich in te lezen in de gezondheidsaspecten en verzorging. Ook is er voor de eigenaar geen tijd om te onderzoeken of de diersoort past bij zijn/haar levensstijl en budget (Edgar & Mullan, 2011).

Uit bovenstaande is de volgende probleemstelling geformuleerd:

Hoe kan een roofvogelpark zorgen voor meer bewustwording over het verantwoord houden van roofvogels en uilen?

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Welke inzichten en wetten zijn er over het houden van roofvogels en uilen?
- Hoe kijken diverse partijen aan tegen de Nederlandse valkerij?
- In welke doelgroepen kunnen belanghebbenden worden ingedeeld?
- Hoe leren mensen in dierentuinen?
- Welke innovatieve ideeën kunnen worden toegepast in het concept?
- Hoe kan het concept vormgegeven worden?
- Is het concept haalbaar?

Door antwoord te krijgen op de deelvragen ontstaat er een inzicht van de huidige valkerij. Ook zal er een overzicht komen over hoe roofvogels en uilen verantwoord kunnen worden gehouden. Er zal een verdeling plaatsvinden van de belanghebbenden in doelgroepen met daarbij een beschrijving over hoe deze doelgroepen te motiveren zijn om te leren. Door onderzoek wordt er duidelijk hoe bewustwording kan worden gecreëerd.

De oplossingsrichting kan worden gezocht in het oprichten van een roofvogelpark dat zal dienen als een kenniscentrum, waar informatie en educatie op verschillende niveaus wordt aangeboden.

DOELSTELLING

Het doel van deze scriptie is het opstellen van een innovatief business plan waarin informatie en educatie betreffend roofvogels en uilen centraal staat. Kennisoverdracht is hierbij van groot belang aangezien dit onlosmakelijk met beïnvloeden en gedrag verbonden is ^(Baxter et al, 2007). Hierdoor zal er naar alle waarschijnlijkheid bewustwording plaatsvinden bij de doelgroep: vogelliefhebbers. Er wordt van uitgegaan dat er bij een grotere bewustwording betere beslissingen worden gemaakt. Bij een grotere bewustwording toont een persoon meer zelfvertrouwen in een beslissing ^(Jackson & Mogan, 2007). Hiermee kan de doelgroep een overwogen keuze maken betreft de aanschaf van een roofvogel of uil. Het doorgeven van de pro-wildlife gedachte is van belang hiermee kan aandacht en hulp worden gevraagd voor verschillende milieu-gerelateerde problemen. Daarbij vinden bezoekers het fijn als er een kans wordt geboden om bij te dragen aan het oplossen van deze problemen ^(Smith. L. et al., 2012).

AFBAKENING

In deze scriptie zal er een business plan worden geformuleerd aan de hand van het canvas model. Er wordt gebruik gemaakt van het canvas model omdat hiermee systematische gewerkt kan worden aan het design en de implementatie van het business plan ^(Wallin, Chirumalla & Thompson, 2013). De financiële aspecten zullen niet volledig in kaart worden gebracht in verband met de tijd en het uitgebreide concept. Er zal wel een overzicht worden gemaakt van de benodigde materialen, middelen en mensen om het concept op te zetten en te onderhouden. De pro-wildlife gedachte zal ook worden meegenomen in de scriptie. Aangezien de pro-wildlife gedachte niet alleen is toegespitst op roofvogels zal deze niet geheel worden uitgewerkt maar alleen datgene wat van toepassing is op het concept.

Om te onderzoeken of het concept te verwezenlijken is zullen er meerdere analyses worden uitgevoerd. De analyses die gebruikt gaan worden staan beschreven in het hoofdstuk Materiaal & methoden onder deelvraag 6. Roofvogels en uilen kennen velen overeenkomsten, daarom zal in de rest van de scriptie met de term "roofvogels" ook uilen worden bedoeld, tenzij anders wordt aangegeven.

HOOFDSTUK 2

MATERIAAL & METHODE

In het onderstaande hoofdstuk staat beschreven welke methoden zijn gebruikt om antwoord te verkrijgen op de eerder opgestelde, deelvragen en welke materialen zijn gebruikt om dit te kunnen uitvoeren.

Deelvraag 1

Welke inzichten en wetten zijn er over het houden van roofvogels en uilen?

Voor het antwoord op deze deelvraag is er eerst een literatuurstudie uitgevoerd, waarin onderzocht werd welke aspecten van belang zijn bij het houden van roofvogels. Tevens ook hoe deze het beste kunnen worden toegepast in de praktijk. Ook werd er gekeken naar de wetgeving omtrent roofvogels in Nederland. Nadat deze gegevens waren verzameld is er een overzicht geformuleerd over huisvesting, voeding en benodigde materialen en kennis.

Er zijn geen specifieke wetgeving/bepalingen over het houden van roofvogels daarom is de (website) overheid voor deze deelvraag niet doorgespit. Wel is de flora en fauna wet onderzocht aangezien hier enkele regels over de jacht met roofvogels in staan weergegeven. Ook de wet-dieren en wet houden dieren zijn bekeken voor algemene wetgeving betreffende het houden van dieren. De termen waar tijdens de literatuurstudie op gezocht is staan weergegeven in tabel 1.

De zoektermen zijn in de volgende databanken ingevoerd:

- Databank Wageningen Universiteit
- ScienceDirect
- Wiley
- Springer
- Catalogus BibliotheekAlmere
- Google Scholar

Om de scriptie te kunnen schrijven zijn de volgende boeken gebruikt: Training birds of prey en Understanding owls. Deze boeken zijn geschreven door Jemima Parry-Jones die een MBE (Member of the British Empire) ontving vanwege haar bijdrage aan conservatie van roofvogels en uilen (The Citizen, 2015). Ook is mevrouw Parry-Jones eigenaresse van The International Centre for Bird of Prey en auteur van vele boeken op het gebied van roofvogels. Op de websites van het PVH (Platform Verantwoord Huisdierenbezit) en het LICG (Landelijk InformatieCentrum

Gezelschapsdieren) is gezocht naar relevante informatie. Uit vooronderzoek bleekt dat de websites niet veel informatie beschikbaar stellen. Daarom is er persoonlijk contact gezocht met deze partijen.

Tabel 1: Inzichten en wetten.

Zoektermen literatuurstudie:				
Houden van roofvogels	Keeping raptors	Raptor management	Voeding roofvogels	Huisvesting roofvogels
Houden uilen	Keeping owls	Owl management	Diet raptors	Huisvesting uilen
Welzijnseisen roofvogels en uilen	Welfare requirements raptors	Keeping birds of prey	Gezondheidsproblemen roofvogels	Housing raptors
Trainen roofvogels en uilen	Training raptors and owls	Welfare captive raptors	Health problems raptors	Housing owls
Sociale gedragingen roofvogels	Social structures raptors	Hanteren roofvogels	Handling raptors	Common disease raptors

Deelvraag 2

Hoe kijken diverse partijen aan tegen de Nederlandse valkerij?

Om het antwoord op deze deelvraag te geven is er een deskresearch uitgevoerd. Hierin is gezocht naar recent artikelen over roofvogels en uilen tevens naar uitspraken omtrent deze dieren van ministers en/of de overheid. Ook zijn uitspraken van dierenorganisaties zoals Stichting Dierenlot, Dierenbescherming, LICG en Platform Verantwoord Huisdierenbezit en meningen van verschillende roofvogel werkgroepen meegenomen waaronder: Werkgroep Roofvogels Nederland, Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland, Werkgroep Slechtvalken Nederland, Stichting Steenuilen Overleg Nederland (STONE) en Stichting Oehoe werkgroep Nederland.

Deelvraag 3

In welke doelgroepen kunnen belanghebbenden worden ingedeeld?

Er is eerst een overzicht gemaakt van de belanghebbenden voor het concept. Dit overzicht is gemaakt door naar de uitkomst van deelvraag 2 en naar doelgroepen van dierentuinen te kijken. Gezocht is naar verschillende motieven van de belanghebbenden, om het concept te bezoeken, zoektermen die hiervoor gebruikt zijn staan weergegeven in tabel 2. Op basis hiervan zijn de belanghebbenden onderverdeeld in verschillende doelgroepen.

Tabel 2: Zoektermen segmentatie dierentuinbezoekers.

Zoektermen deskresearch:			
Motivatatie	Motivation	Relevantie dierentuin	Importance zoo
Motivatatie dierentuinbezoek	Motivation zoo visit	Doelgroep dierentuinen	Target audience zoo
Invloed dierentuinbezoek	Impact zoo experience	Verwachtingen dierentuin bezoek	Expectations zoo visit
Hoe leren mensen in dierentuinen	Visitor learning in zoo	Invloed van bezoekersmotivatie op leren	Impact on visitmotivation on learning

De zoektermen zijn in de volgende databanken ingevoerd:

- Databank Wageningen Universiteit
- ScienceDirect
- Wiley
- Springer
- Catalogus Bibliotheek Almere
- Google Scholar

Deelvraag 4

Hoe leren mensen in dierentuinen?

Om het antwoord op deze deelvraag te kunnen geven is er een literatuur studie uitgevoerd. In deze literatuurstudie werd onderzocht hoe mensen leren in een milieu georiënteerde omgeving, zoals dierentuinen. Tevens is er gekeken hoe mensen "onbewust" (oftewel vrij) leren. Nadat dit in kaart was gebracht werd er vastgesteld welke omstandigheden zorgen voor een goede milieu-georiënteerde leeromgeving. De zoektermen die gebruikt werden voor de literatuurstudie staan weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Zoektermen leren in dierentuinen.

Zoektermen literatuurstudie:			
Hoe leren mensen	How do people learn	Vrije keuze leren	Free choice learning
Vrijwillig leren	Voluntary learning	Hoe leren volwassenen	How adults learn
Zelfstandig leren	Independent learning	Hoe leren kinderen	How children learn
Zelfstandig leren in milieuomgeving	Independent learning in environmental surroundings	Milieu leer	Environmental learning

De zoektermen zijn in de volgende databanken ingevoerd:

- Databank Wageningen Universiteit
- ScienceDirect
- Wiley
- Springer
- Catalogus Bibliotheek Almere
- Google Scholar

Deelvraag 5

Welke innovatieve ideeën kunnen worden toegepast in het concept?

Door middel van deskresearch met behulp van internet is er eerst gezocht welke innovatieve aspecten in Nederlandse dierentuinen bestaan. Dit is gedaan door op de websites van de grootste dierentuinen van Nederland te kijken. Vervolgens is er wereldwijd gezocht naar innovaties in dierentuinen de zoektermen die voor de deskresearch zijn gebruikt staan in tabel 4. Ten slotte werd er een literatuuronderzoek uitgevoerd naar innovatieve ideeën die kunnen bijdragen aan kennis overdracht. In tabel 5 staan de zoektermen van de literatuurstudie weergegeven.

Tabel 4: Innovaties in dierentuinen.

Zoektermen deskresearch:	
Innovaties in dierentuinen	Zoo innovations
Innovatieve dierentuinen	Innovative zoos
Technologie in dierentuinen	technology in zoos

Tabel 5: Zoektermen innovatieve informatieoverdracht.

Zoektermen literatuurstudie:			
Kennis overdracht	Educational transfer	Innovatie onderwijs	Innovation education
Middelen kennis overdracht	Resources educational transfer	Innovatieve natuureducatie	Innovative nature education
Innovatieve kennis overdracht	Innovative educational transfer	Technologie in het onderwijs	Technology in education
Technologie voor Kennis overdracht	Technology for educational transfer	Innovatieve middelen educatieoverdracht	Innovative resources for educational transfer

De zoektermen zijn in de volgende databanken ingevoerd:

- Databank Wageningen Universiteit
- ScienceDirect
- Wiley
- Springer
- Catalogus Bibliotheek Almere
- Google Scholar

Deelvraag 6

Hoe kan het concept vormgegeven worden?

Aangezien het concept veel verschillende elementen bevat is er eerst een algemene beschrijving gemaakt van het concept. De informatie die hiervoor gebruikt is komt voort uit stages van de auteur en literatuurstudie. De termen waarop gezocht is staan weergegeven in tabel 6. Om belangrijke business elementen verder uit te diepen is het Business Model Canvas toegepast aan de hand van het boek Business Model Generatie (2009). Hieronder staan de onderdelen van het Business Model Canvas die gebruikt zijn beschreven:

- Klantsegmenten
 - Welke verschillende groepen gaat de onderneming dienen/bereiken?
 - Het antwoord van deze deelvraag is verkregen door de informatie van deelvraag 3.
- Waardepropositie
 - Welke producten en diensten creëren waarde voor een bepaald klantsegment?
 - Voor het antwoord op deze vraag is gebruik gemaakt van het boek Business Model Generatie.
- Kanalen
 - Hoe word er met de verschillende klantsegmenten gecommuniceerd zodat deze de waardepropositie ontvangen?
 - Om de kanalen te beschrijven is het boek Business Model Generatie gebruikt. Tevens is er gebruik gemaakt van deelvraag 3 om te kijken welke communicatiemiddelen het beste bij de belanghebbenden passen.
- Klantrelaties
 - Welke soort relaties worden er aangegaan met de verschillende klantsegmenten?
 - Voor de beschrijving van de klantrelaties is er wederom gebruik gemaakt van het boek Business Model Generatie en de uitkomsten van deelvraag 3.

- Inkomstenstromen
 - Hoe word er cash gegenereerd uit de verschillende klantsegmenten?
 - Het antwoord op deze vraag werd verkregen door middel van het boek Business Model Generatie en door naar soortgelijke concepten te kijken.
- Key resources
 - Welke assets zijn noodzakelijk om het Business Model te laten werken?
 - Hierop werd antwoord gegeven door te kijken naar het antwoord op deelvraag 1 en met behulp van het boek Business Model Generatie.
- Kern activiteiten
 - Welke activiteiten moeten er worden uitgevoerd zodat het Business Model kan werken?
 - Om hier antwoord op te geven is er gekeken naar deelvraag 4 en 5.
- Key partners
 - Welke partners en leveranciers zijn er nodig om het businessplan te laten werken?
 - Om de key partners in beeld te brengen is er gekeken naar de uitkomsten van deelvraag 5 en het boek Business Model Generatie.

Tabel 6: Zoektermen vormgeving concept.

Zoektermen literatuurstudie:			
Huisvesting roofvogels	Housing raptors	Canvasmodel	Model canvas
Huisvesting uilen	Housing owls	Conservatie roofvogels	Conservation raptors
Voeding roofvogels	Diet raptors	Kennis overdracht	Knowledge transfer
Trainen roofvogels	training raptors	Gezondheidsproblemen roofvogels	Health problems raptors

De zoektermen zijn in de volgende databanken ingevoerd:

- Databank Wageningen Universiteit
- ScienceDirect
- Wiley
- Springer
- Catalogus Bibliotheek Almere
- Google Scholar

Deelvraag 7

Is het concept haalbaar?

Om te onderzoeken of het concept te verwezenlijken is zijn er een aantal analyses uitgevoerd die hieronder beschreven staan. De uitkomsten van deelvraag 5 hebben voor een gedeelte dienstgedaan als input voor de analyses het andere deel is voortgekomen uit een deskresearch naar gegevens van eventuele concurrenten. Om de materialen en middelen in kaart te brengen is er gebruik gemaakt van deelvraag 6. De analyses die uitgevoerd zijn staan hieronder schematisch weergegeven.

- Vijfkrachtenmodel van Porter.
 - Met het vijfkrachten model is de concurrentie binnen de bedrijfstak in kaart gebracht op basis van potentiële toetreders, onderhandelingsmacht van leveranciers, onderhandelingsmacht van kopers, dreiging van substituten en onderlinge rivaliteit.
- SWOT-analyse.
 - Met de SWOT-analyse werden de interne sterke, zwakke punten en de externe kansen, bedreigingen in kaart gebracht.
- Confrontatiematrix.
 - In de confrontatiematrix zijn de interne sterktes, zwaktes en de externe kansen, bedreigingen met elkaar verbonden.

HOOFDSTUK 3

WETTEN EN INZICHTEN OVER HET HOUDEN VAN ROOFVOGELS EN UILEN.

Het houden van roofvogels en uilen is een complexe zaak. Er zijn vele factoren waarmee rekening moet worden gehouden bij de huisvesting en verzorging van deze dieren. In het onderstaande hoofdstuk zal een zo goed mogelijk beeld worden geschept van de verzorging en huisvesting.

3.1 Huisvesting.

Er zijn vele vormen van huisvesten voor roofvogels en zijn er veel meningen over wat een goede huisvesting is. Aangezien er vanuit de Nederlandse overheid geen specifieke richtlijnen zijn of wetgevingen bestaan over het huisvesten van roofvogels en uilen wordt er gekeken naar het werk van Jemima Parry-Jones. Mevrouw Parry-Jones heeft een MBE ontvangen voor haar bijdrage aan conservatieprojecten voor roofvogels en is de eigenaresse van de ICBP, ook schreef mevrouw Parry-Jones boeken over roofvogels en uilen voor jong en oud.

De twee hoofdvormen van huisvesten zijn: de aangebonden huisvesting en de niet aangebonden huisvesting. Deze vormen worden hieronder toegelicht.

3.1.1 De niet aangebonden huisvesting.

De niet aangebonden huisvesting, oftewel de volière is de beste manier voor het huisvesten van roofvogels en uilen. Voor uilen is dit zelfs de enige juiste manier aangezien het aanbinden van uilen onnodig is en uilen eerder stereotypegedrag vertonen wanneer deze zijn aangebonden.

Het is belangrijk dat de volière op een goede plek staat betreffend de weersomstandigheden, het mag niet te warm of koud worden. Sommige soorten kunnen zeer slecht tegen lage temperaturen, vooral aangebonden vogels hebben hier last van aangezien deze vaak dicht bij de grond zitten (Parry-Jones, 2000). Er mag zich in de buurt van de vogel geen composthoop bevinden, hier kan een schimmel van de *Aspergillus Fumigatus* soort in zitten, daarvan kunnen roofvogels een ernstige luchtwegaandoening genaamd Aspergillose van krijgen (Parry-Jones, 2006, p45).

Een goede volière heeft de mogelijkheid een vogel veilig uit de volière te halen. Dit kan worden bereikt door een dubbele deur in de volière of ervoor te zorgen dat de werkruimte aan de deur van de volière grenst. Als er meerdere vogels worden gehouden kan er een gang achter de volières worden gebouwd, van belang is dat deze gang vanaf binnen op slot kan, zodat als de vogel uit de volière ontsnapt deze niet meteen in de vrije buitenlucht terecht komt (Parry-Jones, 2002, p26).

Tenminste één kant van de volière moet gesloten zijn maar het is beter om twee of drie kanten gesloten te hebben, hierdoor is het voor de verzorger mogelijk de volière te benaderen zonder dat de vogel dit ziet. De gesloten kanten zijn van een stevig en glad materiaal zodat de vogel zich niet kan beschadigen. De open kant is van stevig net gemaakt, dit mag absoluut niet scherp zijn omdat het anders kan zorgen voor schade aan de poten, snavel, washuid en veren. Het dak moet ook van een stevig materiaal zijn het is hierbij belangrijk om enkele lichtdoorlatende panelen te gebruiken (Parry-Jones, 2001).

Het is voor eigenaar en vogel handig een voerlade te maken. Dit kan bijvoorbeeld in het gangpad of op een andere plek die niet zichtbaar is voor de vogel. Zaag een kleine rechthoek uit de volière en maak een lade die erdoorheen past, zorg dat deze groot genoeg voor de vogel om op te landen, bedek de randen met tapijt of astroturf (een soort kunstgras) zodat de voeten van de vogel niet kunnen beschadigen. Op deze manier is de voerlade gemakkelijk te verwijderen voor het schoonmaken. Dit heeft grote voordelen ten opzichte van voedsel via de mazen van het net aan te bieden, waardoor de vogel leert om in het net te vliegen zodra deze de verzorger ziet. Door vanuit één punt te voeren waar de verzorger niet zichtbaar is voor de vogel, zal de vogel mensen niet met voedsel associëren. Hierdoor zal de vogel niet in het net vliegen bij een naderende verzorger.

Het aanbieden van verschillende zitplekken is erg belangrijk, roofvogels vinden het prettig om overzicht over de omgeving te hebben. Twee zitplekken is voldoende voor één vogel, bij voorkeur een aan de voor- en achterkant. Door een zitplek aan de voorkant van de volière te maken zal de vogel minder snel in het net landen. De zitplek aan de achterkant geeft de vogel een beter overzicht. Afhankelijk van de grootte van de poten en het natuurlijke leefgebied hebben roofvogels daarop afgestemde zitplekken nodig. Gieren hebben bijvoorbeeld grote klauwen met weinig grip, daarom heeft deze soort behoefte aan grote niet gladde zitplekken. De secretarissvogel (*Sagittarius serpentarius*) broedt in het wild in hoge vlakke bomen, dit is in gevangenschap nauwelijks na te bootsen daarom is deze soort meer gebaat bij lage boomstronken en rotsen. De zitplekken moeten groot genoeg zijn voor de vogels om comfortabel op te kunnen zitten en landen zonder dat de vleugels en/of veren beschadigen, daarbij moeten deze bedekt zijn met tapijt of astroturf om beschadigingen aan de poten te voorkomen (Parry-Jones, 2002, p29).

Roofvogels die gevlogen worden of gaan worden krijgen vaak tijdens de muilt "vrij". Na de muilt is het noodzakelijk een kleine opfriscursus te geven, hierbij wordt de vogel teruggebracht tot vlieggewicht tot deze weer reageert op commando's. Tijdens deze opfriscursus worden de roofvogels vaak aangebonden. Dit kan plaatsvinden in de volière. Wanneer het aanbinden in de volière plaatsvindt, is het belangrijk dat de overige zitplekken worden verwijderd. Dit is belangrijk omdat een roofvogel van nature altijd op een hoger punt wil zitten en dus continu van de huidige zitplek zal afvliegen om naar een hoger punt te komen (Parry-Jones, 2002, p 29). Voor het aanbieden van water kan er van bakstenen en cement een vaste waterbak worden gemaakt maar er kan ook een draagbare, plastic waterbak gebruikt worden.

Er zijn veel meningen en discussies over minimum afmetingen van volières, aangezien er in dit rapport gebruik wordt gemaakt van het naslagwerk van J. Parry-Jones worden de maten van de The International Centre for Bird of Prey als richtlijn gebruikt, in tabel 7 en tabel 8 (Parry-Jones, 2006, p45) staat hiervan een overzicht.

Tabel 7: Minimum afmetingen volière roofvogels.

Grote/soort uil	Breedte	Lengte	Hoogte (van voor naar achteren)
Grote uilen zoals oehoe's (<i>Bubo bubo</i>), sneeuwuilen (<i>Bubo scandiacus</i>) en Laplanduilen (<i>Strix nebulosa</i>)	3.6 m	4.8 m	2.7 - 4.2 m
Medium uilen zoals woestijnoehoe (<i>Bubo ascalaphus</i>) en briluilen (<i>Pulsatrix perspicillata</i>)	3.0 m	3.6 m	2.7 - 4.2 m
Kleine uilen zoals bosuilen (<i>Strix aluco</i>) en kerkuilen (<i>Tyto alba</i>).	2.4 m	3.0 m	2.4 - 3.6 m
Kleinste uilen zoals geparelde dwerguil (<i>Glaucidium perlatus</i>), dwergooruil (<i>Otus scops</i>) en gekraagde dwerguil (<i>Otus lettia</i>).	1.5-1.8 m	3.0m	2.4 - 3.6m

Tabel 8: Minimum afmetingen volière uilen.

Soort roofvogels	Breedte	Lengte	Hoogte
Arenden en gieren met een spanwijdte tussen de 1,25 en 3 meter.	10 m	5 m	7 m
Buizerds, wouwen, grote valken en kleine arenden met een spanwijdte tussen de 1 en 1,75 meter.	6,5 m	3,25 m	4 m
Kleine valken, buizerds en wouwen met een spanwijdte tussen de 500 en 950 millimeter.	4 m	2,5 m	3 m

3.1.2 De aangebonden huisvesting.

Bij de aangebonden huisvesting zit een roofvogel permanent aangebonden aan een blok of sprengel. Een blok wordt vaak gebruikt voor kleinere roofvogels, zie afbeelding 1 en een sprengel voor grotere roofvogels zie afbeelding 2.

Afbeelding 1: Voorbeeld blok.

De roofvogels krijgen lederen riempjes om de poten die schoentjes worden genoemd. Door de schoenen wordt een lederen riempje gehaald waar een draal aan bevestigd kan worden. Door de draal wordt een touw, de langveter, gehaald, hiermee kan de vogel door middel van de valkeniers knoop worden vastgezet, in het sub-hoofdstuk benodigheden staat de uitrusting verder uitgewerkt.

Bij deze huisvestingsvorm zijn enkele aspecten belangrijk. Indien de roofvogel op een blok of sprengel zit in de open buitenlucht is deze bijzonder kwetsbaar voor andere roofdieren zoals vossen, katten en eventueel honden, daarom is een goede omheining of continu overzicht noodzakelijk.

Afbeelding2: Voorbeeld sprengel.

De soorten die van oorsprong uit een warmer klimaat komen, zoals de Lannervalk (*Falco biarmicus*), Luggervalk (*Falco jugger*), Slechtvalk (*Falco peregrinus*) en Woestijnbuizerd beter bekend als Harrishawk (*Parabuteo unicinctus*), moeten in de wintermaanden goed beschermd worden tegen kou en vorst. Door periodes van kou en vriezen kan er oedeem ontstaan aan de uiteinde van de vleugels wat inhoudt dat de bloedtoevoer naar de vleugelpunten kapot gaat dit kan leiden tot het afvallen van de duimen. Eerste-jaars vogels zijn hier het meest gevoelig voor (Forbes1, 2016). Bij het huisvesten van meerdere vogels op blok of sprengel moeten deze zodanig kort worden vastgezet dat de vogels, in verband met ongelukken, elkaar niet kunnen bereiken.

Wanneer er meerdere vogels worden gehouden moet er tijdens het vliegen van één vogel rekening worden gehouden met de veiligheid van de overige aangebonden vogels. Er bestaat namelijk een kans dat als de vogel dicht bij huis wordt gevlogen, deze terug keert en een van de aangebonden vogels aanvalt, waarbij ernstige ongelukken kunnen plaatsvinden zelfs met dodelijke afloop.

3.2 Voeding.

Met enkele uitzonderingen zijn roofvogels en uilen, in gevangenschap, carnivoren en tevreden met een dieet wat bestaat uit dode voedseldieren. De grootste voedselbron onder gehouden roofvogels en uilen zijn eendagskuikens (Parry-Jones, 2001).

Eendagskuikens zijn op zich een prima maar niet voor meer dan 70% van de totale voedselinname, de overige 30% dient aangevuld te worden met andere voedseldieren (Forbes2, 2016). Andere voedseldieren die aan roofvogels gegeven worden zijn:

- Kwartel
- Rat
- Muis
- Cavia
- Konijn
- Rund
- Paard
- (Duif)

Het geven van vers voer is goed, echter is geschoten wild niet geschikt voor roofvogels in verband met de hoge gevoeligheid voor loodvergiftiging. Duiven zijn minder geschikt om als voer te geven aangezien deze vaak dragers zijn van vele Aviaire ziektes. Het voeren van vogels uit het wild aan roofvogels of uilen brengt het risico van Aviaire tuberculose (TB) met zich mee

(Parry-Jones, 2001).

De hoeveelheid voer die een roofvogel nodig heeft is afhankelijk van vele factoren zoals: leeftijd, vitaliteit, huisvesting, mate van hanteerbaarheid, de weersomstandigheden, het soort voedsel wat gebruikt gaat worden, het voer waarmee de vogel is opgegroeid, of de vogel wordt gevlogen en zo ja hoe vaak, het geslacht, de sub-soort, is de vogel in broedconditie, is de vogel in de rui, voert de vogel jongen, legt de vogel eieren en is de vogel ziek. Wat deze opsomming laat zien is dat het juist voeren van roofvogels en uilen van vele factoren afhankelijk is en dat de houder over een breed scala aan kennis moet beschikken wil deze dit goed uit kunnen voeren (Parry-Jones, 2006, p76). Om inzicht te geven in de portie grootte zal er in tabel 9 een overzicht worden weergegeven van de hoeveelheden voer die de ICBP voert aan de uilen in volières.

Tabel9: Voeroverzicht uilen volière.

Grote:	Soort:	Voerhoeveelheid:
Grote oehoe's	Europese oehoe's (<i>Bubo bubo</i>) Amerikaanse oehoe's (<i>Bubo virginianus</i>)	vier tot vijf eendagskuikens of één kwartel van fatsoenlijk formaat of één rat of vier tot vijf muizen of $\frac{1}{3}$ konijn of $\frac{1}{2}$ cavia
Kleinere Oehoe's	Bengaalse oehoe's (<i>Bubo bengalensis</i>) Afrikaanse oehoe's (<i>Bubo africanus</i>)	drie tot vier eendagskuikens of één middelmatige kwartel of één medium rat of drie tot vier muizen of $\frac{1}{4}$ konijn of $\frac{1}{3}$ cavia
Middelmaat uilen	Kerkuilen (<i>Tyto alba</i>) Bosuilen (<i>Strix aluco</i>)	twee tot drie eendagskuikens of één medium kwartel of $\frac{1}{2}$ rat of twee tot drie muizen of één achterpoot van een konijn
Kleine uilen	Witwangdwergooruilen (<i>Ptilopsis leucotis</i>) Konijnruilen (<i>Athene cunicularia</i>)	één tot twee muizen of $\frac{1}{2}$ kwartel of één tot twee muizen of $\frac{1}{2}$ van een achterpoot of een hele voorpoot van een konijn
Mini uilen	Dwergooruil (<i>Otus Scops</i>) Brahmaanse steenuilen (<i>Athene brama</i>)	één kuiken zonder huid of één halve kleine kwartel zonder huid of één muis zonder huid, eventueel meelwormen of krekels

Tabel 9 is een grof overzicht. Hiermee wordt bedoeld dat roofvogels en uilen als individuele dieren moeten worden gezien en dat er altijd uitzonderingen op de regel zijn. Daarbij zijn weersomstandigheden van groot belang bij het voeren. Bij koud weer zal een grotere hoeveelheid voer worden verstrekt dan bij warm weer. Bij een uitgebalanceerd dieet zijn voedingssupplementen niet nodig, tenzij de vogel in een verhoogde stress situatie komt zoals de training, muilt en/of broedseizoen. Bij het geven van voedingssupplementen moet er altijd goed naar het "natuurlijke" dieet van de vogel worden gekeken zodat de voedingswaarde zoveel mogelijk overeenkomen (Forbes2, 2016).

Om te achterhalen of roofvogels en uilen genoeg of juist te weinig voer krijgen wordt er een bepaalde methode gebruikt. // Hierbij gaat het om roofvogels en uilen die in een volière worden gehouden en niet worden gevlogen. Bij deze methode moeten de roofvogels in de ochtend worden gevoerd zodat de vogels overdag beschikking hebben over het voer. Tegen de avond kan er gecontroleerd worden of al het voer weg is. Als er nog restanten voer liggen, moeten deze worden verwijderd (in verband met ongedierte). Tevens betekent dit dat er teveel is gevoerd. Indien al het voer weg is kan er de volgende dag iets meer worden gegeven. Bij uilen wordt in principe hetzelfde gedaan, alleen is het verstandig uilen pas tegen de avond te voeren aangezien uilen nachtdieren zijn. Er zal dan 's ochtends gecontroleerd worden op resten. Als uilen ook in de ochtend worden gevoerd is er, bij koud weer, een kans dat deze pas aan het voer toekomen als dit alweer bevroren is. Door gebruik te maken van deze methode kan er getest worden of de juiste hoeveelheid voer is verstrekt. Tevens kan er op deze manier worden uitgezocht of er dieren zijn die niet eten en welke voedsel tot de favoriet behoort (Parry-Jones, 2006, p76).

Er zijn altijd uitzonderingen op de regel en zo ook bij het voeren van roofvogels. Kuikens hebben speciaal na de eerste week veel voedsel nodig. Van belang is dat het ouderpaar genoeg voedsel krijgt om de jonge te voeren. Er mag echter niet teveel voedsel aan worden geboden. Dit geeft de ouderdieren de kans alleen het 'makkelijke vlees' te geven en niet het gehele prooidier, wat kan lijden tot calciumtekort (Parry-Jones, 2000).

3.3 Benodigheden.

Om roofvogels en uilen goed te verzorgen is er een breed scala aan materialen en middelen nodig. Voor vogels die getraind gaan worden zijn meer attributen nodig dan voor vogels die alleen in een volière zitten. In dit hoofdstuk is al het één en ander uitgelegd over het houden van roofvogels en uilen, in de onderstaande sub-paragraaf wordt beschreven welke materialen en middelen nodig zijn bij de verzorging van roofvogels en uilen. Buiten de benodigde materialen en middelen is het van groot belang dat de eigenaar over veel kennis beschikt.

Het creëren van een werkruimte geeft de valkenier de mogelijkheid veilig handelingen met de vogel te verrichten, zoals het wegen van de vogel en het bijwerken van bek en klauwen. Het is belangrijk dat deze ruimte vanaf de binnenkant op slot kan. Hiermee kan voorkomen worden dat de deur vanaf buiten geopend wordt als de vogel bijvoorbeeld "los" op de weegschaal staat, schrikt, opvliegt en daardoor de gelegenheid krijgt om te ontsnappen. Tevens is het belangrijk het gewicht van de vogel(s) goed bij te houden. Daarom moet men beschikken over een goede weegschaal, een krijtboord en/of dagboek om het gewicht bij te houden over een periode van tenminste één week. In de werkruimte kunnen alle overige attributen bij elkaar worden gehouden. Het is verstandig dat de deur ook vanaf de buitenkant op slot kan, aangezien de prijzen van de attributen hoog oplopen (Parry-Jones, 2002, p33).

Roofvogels eten voedseldieren, deze worden vaak gevrozen in bulk ingekocht. Dit betekent dat het voedsel in een vriezer moet worden opgeslagen. Het is onhygiënisch om de voedseldieren in een vriezer met producten voor menselijke consumptie op te slaan. Als er meerdere roofvogels worden gehouden is het aan te raden een aparte koelkast aan te schaffen om het

voer in te ontdooien. Bij het houden van één roofvogel kan het voer eventueel in een goed afsluitbaar bakje in de koelkast voor menselijke consumptie ontdooid worden. Een snijplank, goed mes of schaar zijn nodig om eventueel de voedseldieren te snijden en ongewenste delen zoals staart, poten en organen uit de voedseldieren te verwijderen.

Om vogels uit een volière te vangen is een vogelvangnet nodig. Dit net moet minimaal 60 cm diep zijn. Indien het te ondiep is en de vogel komt met een hoge snelheid aan, bestaat de kans dat de vogel uit het net wordt gelanceerd. Het is belangrijk dat de vogel zich niet kan beschadigen aan het net, dit moet dus van een zacht materiaal zijn gemaakt. Om de vogel uit het net te halen is het verstandig een valkeniershandschoen te gebruiken, pak de vogel met duim en middelvinger om de poten, hou daarbij de wijsvinger ertussen, op deze manier kan er niet teveel druk op de poten worden gezet (Parry-Jones, 2000). Bij grotere soorten, zoals arenden wordt de rug van de vogel tegen de buik van de valkenier gehouden en in iedere hand een poot gehanteerd. Valkeniershandschoenen zijn er in diverse lengtes en diktes. Afhankelijk van de wensen van de valkenier en de vogels die op de handschoen gedragen gaan worden kan er een keuze worden gemaakt. Voor grote soorten met krachtige poten zoals arenden kan een overlayer zoals in afbeelding 3 gebruikt worden. Dit is een lederen armbeschermer met een duim eraan. De overlayer wordt over een normale valkeniershandschoen gedragen, wat als voordeel heeft dat de riemen goed gehanteerd kunnen worden en de arm goed bestand is tegen de sterke klauwen.

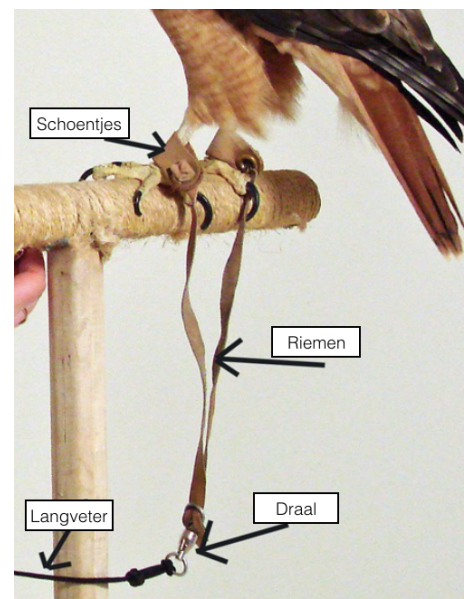

Afbeelding 3: Voorbeeld overlayer.

Roofvogels moeten worden beschouwd als wilde dieren en laten ziektesignalen pas zien als deze extreem zijn. Het metabolisme van roofvogels is vele malen hoger dan bij zoogdieren waardoor een ziekte veel sneller doorgroeit naar een kritiek niveau (Forbes & Kubiak, 2016). Daarom is het verstandig goed voorbereid te zijn en enkele spullen bij de hand te hebben, zoals een EHBO-set met onder andere desinfectantia die op de vogel en voor de omgeving mogen worden gebruikt, middelen om endo- en ectoparasieten te bestrijden, een kropnaald met spuit en gereedschap om bek en klauwen bij te werken. Tevens moet er een goede reisbox aanwezig zijn voor het geval dat de vogel naar de dierenarts moeten. Bij voorkeur is de reisbox gemaakt van hout, er mogen aan de binnenkant geen scherpe dingen uitsteken waar de vogel zich aan kan beschadigen. De bodem en/of zitstok moet bedekt zijn met astroturf of tapijt zodat de poten niet beschadigen. De reisbox moet groot genoeg zijn voor de vogel om rechtop te kunnen staan (Parry-Jones, 2002, p56). Bij één vogel kan er in de werkruimte een klein ziekte-verblijf worden gemaakt, dit geeft de mogelijkheid een vogel beter in de gaten te houden en is ook gemakkelijk voor het toedienen van medicijnen, dwangvoer of extra warmte. Als er meerdere vogels worden gehouden is het een vereiste een quarantaineruimte te hebben, uiteraard kan deze niet in de werkruimte gehuisvest zijn in verband met besmettingsgevaar (Parry-Jones, 2006, p57).

Voor het trainen van roofvogels zijn er enkele aanvullende attributen nodig, te beginnen bij de uitrusting van de vogel. Zodra de vogel in training gaat krijgt deze om beide poten lederen riemen genaamd: de schoenen.

Door de schoenen worden er lederen veters gehaald: de riemen. Om de vogel vast te kunnen zetten moet er aan de riemen een draal worden bevestigd waar een stuk touw doorheen wordt gehaald: de langveter zie Afbeelding 4: Uitrusting vogel. De bovenstaande artikelen zijn op internet in verschillende maten verkrijgbaar, maar deze kunnen ook zelf uit leer worden gesneden. Roofvogels krijgen meestal 1 of 2 bellen

Afbeelding 4: Uitrusting vogel.

op. Deze bellen zijn vaak geplaatst op de staart of op de poten. Als de houder de indruk heeft dat de vogel hinder ervaart van de bel moet deze worden verwijderd. Om schoentjes, riemen en vliegriemen soepel te houden behoren deze geregeld behandeld te worden met ledervet.

Een valkenierstas wordt gebruikt om voer, loer, balg en trainingslijn in te bewaren tijdens het vliegen. Over het algemeen zit er een uitneembaar plastic vakje in voor kleine stukjes vlees, uiteraard moet deze goed worden schoongemaakt. De hierboven genoemde trainingslijn is vijftientwintig á vijftig meter lang en wordt bevestigd aan de draal. De trainingslijn kan aan een tweede persoon worden gegeven, vastgemaakt worden aan de trainer of aan de valkenierstas. Op deze manier is de vogel veilig tijdens de training. Mocht de vogel een poging doen om weg te vliegen moet deze op een geleidelijke meegaande beweging naar beneden worden gehaald (Parry-Jones, 2002, p45).

De telemetrie is een grote vooruitgang in het terugvinden van weggevlagen vogels. Het zendertje kan aan de staart of poot van een vogel worden bevestigd voordat deze gevlogen wordt. Indien de vogel om wat voor reden dan ook niet terugkeert naar de houder, kan deze door middel van de telemetrie worden gelokaliseerd.

Het is erg belangrijk dat de batterijen tijdig worden vervangen zodat deze niet leeg zijn als de nood aan de man is. De techniek is erg mooi maar niet eenvoudig, daarom is het raadzaam te oefenen met deze attributen voordat er een noodsituatie ontstaat. Dit kan worden gedaan door de zender te laten verstopen door een derde waarna de (aankomende) houder de zender moet opsporen met de telemetrie (Parry-Jones, 2002, p52).

Soort gerichte attributen

Een huif is een kapje die het hoofd van een vogel bedekt. De huif kan gebruikt worden om een vogel rustig te houden doordat deze geen prikkels van de omgeving krijgt. Huiven worden vooral gebruikt bij valken en haviken maar soms ook bij arenden. Tijdens de jacht met meerdere vogels worden diegene die niet gevlogen worden meestal gehuifd zodat deze niks meekrijgen van het jachtspel en dus rustig blijven.

Voor het vliegen van valken wordt een loer gebruikt waarmee men het natuurlijk gedrag nabootst. Er zijn kant en klare loeren van leer te koop zoals afgebeeld in afbeelding 5. Deze loeren zijn vaak vrij hard en kunnen schade aanrichten als de valk de loer uit de lucht slaat. Er kan zelf een lichter loer worden gemaakt door een paar ekstervleugels aan elkaar te binden met een stukje vlees ertussen.

Afbeelding 5: Voorbeeld loer.

3.4 Kennis.

Bij sommige vogelsoorten zijn gedragsproblemen goed bestudeerd. Bij roofvogels is dit niet het geval. Echter komen er wel degelijk gedragsproblemen voor. Deze zijn veelal het gevolg van een beoordelingsfout of onjuist handelen van de houder. Hieronder wordt een indeling van gedragsproblemen gegeven met een beknopte beschrijving, samengesteld aan de hand van het rapport van de Raad voor dierenwelzijn in België (2008). De term imprint zal worden uitgelegd aangezien dit een veel voorkomend woord is binnen de valkerij.

Zoals bij de meeste nestblijvers vindt er ook bij roofvogels op zeer jonge leeftijd een imprintproces plaats. Tijdens deze periode imprinteren vogels op ouders, angstreacties, paar partners, soortgenoten en de omgeving, waardoor de vogel zich hiermee identificeert. Als de vogel tijdens deze gevoelige periode wordt blootgesteld aan mensen ontstaat er een zogeheten malimprint. Afhankelijk van het moment van imprinteren zal de vogel mensen beschouwen als verwanten, surrogaatouders en/of toekomstige gezellen.

Infantiel gedrag

Infantiel gedrag is niet ongewoon bij roofvogels, zelfs niet voor volwassen roofvogels. Dit kan zich uiten in:

- Bedelen voor voedsel:
 - Dit komt veelal voor bij roofvogels die imgeprent zijn op mensen, schreeuwen is dan een reactie op honger waarbij de vogel naar de surrogaat-ouders roept.
- Mantelen (bedekken van voedsel):
 - Mantelen is een natuurlijk proces waarbij de vogel vleugels en staart spreidt over het voedsel om dit te beschermen voor andere roofdieren. Indien de vogel alles in de klauwen agressief beschermt door middel van mantelen wordt dit als gedragsprobleem gezien. Dit gedrag wordt veroorzaakt door een grote afname in gewicht, voer afnemen van de vogel of te dichtbij te staan als de vogel eet. Dit gedrag is onomkeerbaar.
- Schreeuwen:
 - Vooral door juveniele roofvogels wordt geschreeuwd naar de ouders als vraag naar voedsel of herkenning, dit is normaal gedrag. Het is een gedragsprobleem als een juveniele of volwassen vogel schreeuwt naar mensen die als voedselbron worden erkend. Dit geschreeuw kan lang aanhouden.
- Infantiel gedrag als onderdeel van hofmakerij:
 - Met enkele uitzonderingen zijn vrouwelijke roofvogels (wijven) groter dan de mannetjes (tarzels). Hierdoor komt het voor dat de vrouwelijke roofvogels juveniel gedrag vertonen. Door te bedelen voor voedsel en te schreeuwen komen de vrouwen minder intimiderend over. Roofvogels die imgeprent zijn op mensen en daar een band mee hebben, kunnen dit gedrag naar de verzorger vertonen.

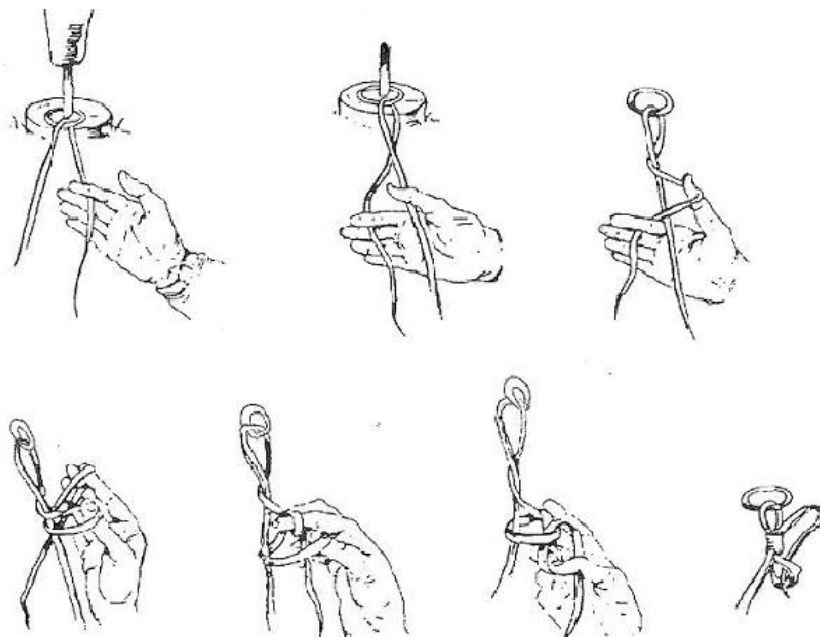
Agressie

Bij roofvogels in het wild is agressie normaal als deze is gericht op de prooi. Roofvogels in gevangenschap richten deze agressie vaak op soortgenoten of mensen. Dit kan zich in de volgende vormen uiten:

- Agressie naar soortgenoten:
 - Dit soort agressie is vaak het gevolg van omgekeerde seksuele dimorfisme (de wijven zijn groter dan de tarzels). In het ergste geval vermoort het vrouwtje het mannetje.
 - Als de natuurlijke hiërarchie niet wordt gerespecteerd kan er ook agressie plaatsvinden. Er zijn weinig soorten roofvogels die in groepen leven, één van deze soorten is de woestijnbuizerd (*Parabuteo unicinctus*). De volwassen wijven staan het hoogst in rang, gevolgd door de volwassen tarzels, vervolgens de juveniele wijven en tot slot de juveniele tarzels.
- Agressie tussen soorten:
 - In gevangenschap komt het vaak tot een confrontatie aangezien de gedragingen niet kunnen worden gekanaliseerd op een andere activiteit zoals in het wild mogelijk zou zijn.
- Agressie gericht naar mensen:
 - Juveniele roofvogels komen in een stadium waarin zij de ouderdieren fysiek aanvallen voor territorium of voedsel. Als de ontwikkeling van een roofvogel in dit stadium stopt, kan de roofvogel dit gedrag naar mensen gaan vertonen. Als deze vogels, op welke manier dan ook, terugkomen in de natuur zal dit gedrag doorgaan bij langskomende mensen (Raad voor dierenwelzijn in België, 2008). (In Nederland zijn er al meerdere verhalen bekend van terror uilen)

De valkeniersknoop wordt gebruikt om vogels vast te zetten aan een blok of sprengel. De knoop wordt gebruikt omdat deze in geval van nood snel kan worden losgemaakt en de vogels deze knoop niet zelf kunnen losmaken (op enkele uitzonderingen na). In afbeelding 6 staat een weergave van deze knoop.

Afbeelding 6: Valkeniersknoop.

Vlieggewicht

Bij vogels die gevlogen worden is het belangrijk goed op het gewicht te letten. Als een vogel te zwaar is bestaat er een kans dat deze wegvliegt, maar is de vogel te licht dan is deze niet in staat om voldoende conditie en spiermassa op te bouwen om te vliegen. Het gewicht van een vliegvoegel wordt ook wel het "vlieggewicht" genoemd. Dit gewicht is voor iedere vogel anders, ook al horen de vogels tot dezelfde soort. Het vlieggewicht van een vogel wordt proefondervindelijk vastgesteld door tijdens de training te kijken op welk gewicht de vogel bijvoorbeeld bij het op de handschoenen willen stappen. Naar mate de training vordert zal, doordat de spiermassa toeneemt, de vogel in gewicht aankomen. Zodra de trainer ziet dat de vogel langzamer op commando's begint te reageren moet de vogel iets worden terug genomen in gewicht.

3.5 Wetgeving.

Voor alle vogels die voorkomen in de EU-lidstaten geldt het arrest-Vergy. Dit arrest maakt het mogelijk om vogelsoorten die in de lidstaten in het wild voorkomen als "huisdier" te houden. Deze dieren moeten wel in gevangenschap zijn gebroed en grootgebracht, dit is zichtbaar aan de pootring.

Het overgrote deel van de gehouden roofvogels en uilen in Nederland wordt in de gaten gehouden door de CITES regeling. CITES staat voor Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora. Het is een overeenkomst tussen 188 landen over de handel in bedreigde plant- en diersoorten. Er zijn drie bijlages in de CITES met verschillende dreigningsniveaus. In welke bijlage een dier of plant is opgenomen geeft aan of er met een dier gehandeld mag worden en zo ja onder welke voorwaarden.

In Nederland zijn er relatief veel wetten voor dieren en natuur zoals de Flora en Faunawet, Wet Dieren en de Wet Houden Dieren. Buiten wetten voor de jacht en jachtvogels zijn er geen specifieke wetten voor roofvogels. Desalniettemin zijn er enkele algemene wetten over dieren die bij het houden van roofvogels niet vergeten mogen worden. Deze wetten staan hieronder beschreven.

Wet houden dieren:

Onder artikel 3.12 valt de huisvesting van dieren, er wordt hierin beschreven dat een dier over voldoende bewegingsruimte, bescherming tegen weersomstandigheden en roofdieren moet hebben, tevens mag de huisvesting geen extra stress of angst opleveren. Artikel 3.14 geeft richtlijnen omtrent handelingen die moeten worden verricht bij ziekte, zoals het apart zetten van besmettelijke dieren of dieren die hiervan verdacht worden. Een zeer belangrijk artikel is nummer 3.17, hierin staat vermeld dat een verkoper van een dier schriftelijke informatie met betrekking tot de verzorging moet verstrekken, tenzij het dier wordt verkocht aan een dierentuin of circus. Artikel 4.7 beschrijft dat soorteigen gedrag en individuele behoeften van een dier gerespecteerd moet worden, daarbij mag het maximum aantal dieren per verblijf niet overschreden worden.

Flora en Faunawet:

In de Flora en Faunawet staat beschreven dat er alleen met een jachtvogel mag worden gejaagd indien de valkenier beschikt over een valkeniersakte. De (jacht) vogels waarmee gejaagd mag worden zijn gefokte slechtvalken (*Falco peregrinus*) en haviken (*Accipiter gentilis*). Een dierenhouder moet voorkomen dat zijn dier in het veld andere dieren opspoot, verwondt of doodt, behalve als het gaat om jachtvogels waarvan de eigenaar in bezit is van een valkeniersakte.

Wet Dieren:

Onder de wet dieren staat dat iedereen voldoende zorg voor dieren moet dragen en dat het verboden is een dier, zonder redelijk doel, letsel aan te brengen of pijn te doen. Ook mogen dieren niet opzettelijk in een situatie worden geplaatst waarin deze ziek kunnen worden. Bij verdenking van een besmettelijke dierziekte of zoönose, in dit geval voornamelijk vogelgriep oftewel aviaire influenza, moeten er maatregelen worden genomen om de omvang te beperken.

Uit bovenstaand hoofdstuk is gebleken hoe roofvogels gehouden moeten worden en welke wetten hierbij ondersteuning bieden. Het is opvallend dat er in Nederland buiten de jacht met roofvogels om geen specifieke wetgeving omtrent roofvogels bestaat. Er zijn een grote verschillen tussen het houden van roofvogels om mee te vliegen of het houden van deze dieren in volières zonder er ooit mee te vliegen. Deze komen voornamelijk naar voren in de huisvesting, voeding, benodigde materialen en kennis waarover de eigenaar moet beschikken.

HOOFDSTUK 4

HOE KIJKEN DIVERSE PARTIJEN AAN TEGEN DE NEDERLANDSE VALKERIJ?

“De valkerij behoort tot het Nederlandse cultuurgoed, maar als we niet snel actie ondernemen dan is de jacht met afgerichte roofvogels alleen nog maar te bewonderen op foto's in musea”, dit waren de woorden van voormalig minister van LNV tijdens een toespraak in 2009. Zeven jaar later bestaat de valkerij in Nederland nog steeds, maar of deze veel verbeterd is blijft een vraag. In het onderstaande hoofdstuk zal worden getracht een beeld te schetsen van de huidige valkerij in Nederland door middel van research met behulp van internet.

Roofvogels en uilen zijn de afgelopen jaren vaak in de media geweest. Een aantal van deze berichten zijn positief, echter zijn er ook veel negatieve berichten. In een paar van die artikelen wordt aangegeven dat de populatie gehouden roofvogels en uilen enorm is gestegen, maar dat dit de valkerij niet altijd ten goede komt. In een artikel wordt als reden gegeven de grote ontsnappingskans, wat voor faunavervalsing kan zorgen (Gijssbert. W, 2010). In meerdere artikelen wordt er door de vogelbescherming gevraagd om roofvogels en uilen op de Positieflijst te zetten zodat deze niet meer door particulieren gehouden kunnen worden (Wassenberg.F, 2015 ; Novum, 2010 ; Reformatorisch Dagblad, 2010 ; Krijnen. L, 2010). In twee artikelen wordt gevraagd om roofvogelshows te verbieden, omdat deze de vraag naar roofvogels en uilen zouden vergroten (Medemblikactueel, 2014). Ook wordt er in een artikel door een valkenier gevraagd om het houden van roofvogels en uilen niet te verbieden, maar om een keurmerk in te stellen (De Gelderlander, 2012).

Er zijn veel natuur- en dierenbeschermingsorganisaties die de belangen van natuur, wilde dieren en huisdieren behartigen. Tijdens de deskresearch die voor deze deelvraag is toegepast, werd zichtbaar dat er een duidelijke splitsing is tussen deze organisaties. Een aantal is tegen het houden van roofvogels en uilen, zoals de vogelbescherming, LICG (Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren) en PVH (Platform Verantwoord Huisdierenbezit).

Door het LICG zijn “Huisdierenbijsluiters” gemaakt waarin de verzorging van verschillende huisdieren worden besproken. Voor de dagroofvogels zijn er geen bijsluiters gemaakt, wel voor één uilensoort namelijk: de kerkuil. De informatie in deze bijsluiters is beknopt en geeft, in vergelijking met de publicaties van Jemima Parry-Jones, een onvolledig beeld over het houden van kerkuilen. Er worden geen links of aanbevelingen gegeven voor mensen die meer kennis willen opdoen over het verantwoord houden van (kerk) uilen of roofvogels (LICG huisdieren bijsluiters, 2010). Op de website van het LICG is een pleidooi geplaatst voor een houdverbod van beschermde roofvogels, hierin staat dat het houden van roofvogels door particulieren vaak leidt tot dierenonvriendelijk handelen. Om dit kracht bij te zetten is er een petitie gestart, deze is onder andere ondertekend door de vogelbescherming en Natuurmonumenten (LICG Nieuws, 2012).

Uit de standpunten en visies van de PVH wordt opgemaakt dat ook deze partij geen voorstander is van het houden van roofvogels en uilen door particulieren. Volgens het PVH gaat het mis bij impulsaankopen. Hierdoor wordt er voorafgaande de aankoop niet nagedacht over de behoeftes van een dier (standpunten en visies PVH, 2010). Op een andere internetpagina van het PVH is bevat een korte tekst over roofvogels waarin staat dat mensen die nadenken over de aanschaf van een roofvogel moeten beseffen dat het om levende dieren gaat, die dagelijks verzorging nodig hebben en nog geen twaalf uur zonder voedsel of water kunnen (PVH roofvogels).

Andere natuur- en dierenbeschermingsorganisaties zoals de Dieren Bescherming, Stichting DierenLot en Staatsbosbeheer lijken minder problemen te hebben met het houden van roofvogels. Door deze partijen worden roofvogelhouders en/of valkeniers ingehuurd voor demonstraties (Dierenbescherming ; Stichting DierenLot). De Dieren Bescherming gaat hier nog verder in door publiek uit te nodigen bij het vrijlaten van, wilde, roofvogels en uilen die enkele tijd in gevangenschap hebben moet doorbrengen voor revalidatie (Dierenbescherming afdeling Limburg, 2015).

De verschillende werkgroepen roofvogels waaronder Werkgroep Roofvogels Nederland, Kerkuilen Werkgroep Nederland, Steenuilen Overleg Nederland, Oehoe Werkgroep Nederland en de Werkgroep Slechtvalken Nederland hebben dezelfde mening over het houden van roofvogels en uilen. Al deze organisaties zijn sterk tegen het houden van roofvogels, uilen en het geven van demonstraties. Volgens deze organisaties hebben roofvogels en uilen snel last van welzijnsproblemen doordat de vogels geen eigen keuzes mogen maken, vaak permanent aangebonden worden gehouden en geen vrije partnerkeus hebben. De organisaties zijn niet blij met demonstraties die vaak onder het mom van educatie worden gegeven, maar waarin dit aspect in onvoldoende mate naar voren komt. Het geven van demonstraties zou bijdragen aan de vraag naar roofvogels. Ook zijn de werkgroepen bang dat de vraag te groot wordt om beantwoord te kunnen worden met in gevangenschap gefokte roofvogels en dat dit opgevuld gaat worden met wildvang. De werkgroepen maken zich ook zorgen over faunavervalsing door uitheemse ondersoorten van inheemse vogels en hybrides ^(Bijlsma).

Zelfs in de Tweede Kamer komen roofvogel en uil gerelateerde onderwerpen aan bod. In 2010 zijn er kamervragen gesteld over het houden van roofvogels en uilen als huisdieren omtrent de toenemende populatie gehouden roofvogels en uilen, het aanschaffen van roofvogels en uilen als impulsaankoop, het gebrek aan kennis bij de houders, de vraag of roofvogels en uilen wel geschikte huisdieren zijn en hoe het natuurlijk gedrag van deze vogels gewaarborgd gaat worden. De vragen werden beantwoord door voormalig minister van LNV (Landbouw Natuur en Voedsel) G. Verburg. In het antwoord gaf mevrouw Verburg aan dat de dierenhouder verantwoordelijk moet zijn voor de dieren. Volgens de voormalig minister werd er door het LICG voorlichting gegeven over de verzorging van huisdieren en vogels. Het PVH verstrekt informatie over roofvogels, en zou bezig zijn gidsen te maken omtrent goede praktijken betreffende het houden van dieren, ook voor vogels. Het doel van de voorlichting van het PVH en LICG is de (toekomstige) eigenaar van kennis te voorzien. Verburg zegt dat het niet voor iedereen mogelijk is om deze dieren de juiste verzorging te bieden en dat roofvogels door de scherpe snavel en klauwen gevaarlijke dieren kunnen zijn ^(Verburg, 2010).

Door de PVH zijn Gidsen voor goede praktijken gemaakt voor Vogels. Drie van deze gidsen gaan over papegaaien, acht over duiven en geen over roofvogels of uilen. Zoals eerder in dit hoofdstuk besproken heeft het LICG één Huisdierenbijsluiter voor de kerkuil gemaakt en geen voor roofvogels.

In februari 2016 zijn wederom kamervragen gesteld met roofvogels in de hoofdrol, ditmaal ging het om de inzet van deze vogels tegen het misbruik van drones. De PvdD (Partij van de Dieren) had onder andere vragen over de hoeveelheid roofvogels die werden gebruikt, welke rol dierenwelzijn tijdens de beslissing om deze dieren daadwerkelijk in te zetten had, de diervriendelijkheid, trainingsvormen en huisvesting.

De minister van Veiligheid en Justitie geeft in het antwoord aan dat het inzetten van roofvogels slechts één van de opties is, er nog geen roofvogels gewond zijn geraakt tijdens de training, de vogels in ruime kooien verblijven en dagelijks worden gevlogen ^(Steur, 2016).

Vanaf september 2016 is de politie eigenaar van enkele Amerikaanse zeearend-kuikens (*Haliaeetus leucocephalus*) die, in één jaar, worden opgeleid om drones te vangen. Uit onderzoek van TNO blijkt dat drones vanaf drie kilo kunnen schade kunnen aanrichten aan de poten en klauwen van de vogels, hierom laat de politie speciale klauw en enkelbeschermers ontwikkelen. De arenden zullen waarschijnlijk niet bij acute situatie worden ingezet aangezien de aan-vliegtijd van de vogel te lang is, waardoor de drone bij aankomst van de vogel al verdwenen is ^(Zijlstra, 2016).

Er is landelijk veel kritiek op het initiatief van de politie om roofvogels tegen drones in te zetten. In het AD verscheen een artikel van valkenier Robert Musters die zegt dat arenden niet geschikt zijn voor dit werk. Om hoger in de lucht te komen hebben arenden thermiek nodig, in Nederland is er onvoldoende thermiek voor het realiseren van een goede vlucht. Daardoor is een arend in Nederland na een 50m vlucht vaak al uitgeput. Volgens Musters kan het daarbij gevaar voor mensen meebrengen, arenden hebben zeer sterke en scherpe klauwen die, in een zeer verontrustend scenario, een kinderhoofd zouden kunnen doorboren. Als een arend de prooi niet vangt, in dit geval de drone, komt het voor dat het dier

uit frustratie iets anders grijpt (Wal. H, 2016).

Voor de vogels zelf kan het gevaarlijk werk zijn, roofvogels zijn gevoelig voor een aandoening genaamd bumblefoot. Bumblefoot komt geregeld voor bij roofvogels in gevangenschap, het uit zich als een ontsteking in de bal van de voet en/of één of meerdere tenen. De aandoening heeft twee oorzaken de eerste oorzaak is de penetratie van de voet, dit kan zijn door een klauw, doorn, vreemd voorwerp of een schurend object zoals bijvoorbeeld de schoentjes. Lange periodes van inactiviteit of verkeerde zitplekken zijn de tweede oorzaak van bumblefoot. De aandoening kan chronisch worden en leiden tot een onbruikbare poot. De traditionele therapie werkt niet altijd, als deze wel aanslaat blijft er een kans dat de aandoening terugkeert (Forbes).

De meningen over het houden van roofvogels en uilen lopen uiteen, echter lijkt het overgrote deel tegen het houden van roofvogels te zijn. Het geven van demonstraties is volgens veel van de hierboven besproken partijen geen goed idee. De overheid verwijst voor informatie omtrent welzijn door naar organisaties die geen goede informatie hebben. De politie zet roofvogels in voor werk waar deze dieren niet voor geschikt zijn.

HOOFDSTUK 5

IN WELKE DOELGROEPEN KUNNEN BELANGHEBBENDEN WORDEN INGEDEELD?

Het juist in kaart brengen van de doelgroep kan vele voordelen hebben, hierdoor kunnen acties en marketing campagnes worden ontwikkeld voor een gerichte doelgroep. Dit kan inzicht geven in welke doelgroep financieel het meest interessant is. Vaak worden doelgroepen ingedeeld door middel van segmentatiecriteria. Hiermee wordt inzicht verkregen in de demografische, geografische, psychografische en gedragseigenschappen van de doelgroep. Voor het indelen van de doelgroepen wordt gebruik gemaakt van het boek Business Model Genratie (2009) en Grondslagen van de marketing (2009). Tevens word er onderzocht welke motivatieven mensen hebben voor het bezoeken van een dierentuin. Hierdoor kan inzicht ontstaan in de beste leeromstandigheden voor deze groepen.

5.1 De doelgroepen.

Om de doelgroepen voor het concept in te delen is er het boek Business Model Generatie gebruikt. Hieruit komt naar voren dat de doelgroepen van het concept grofweg zijn onder te verdelen in massamarkt en een gesegmenteerde markt (Osterwalde, 2009). De massamarkt zal een groot gedeelte van de markt aanspreken en de gesegmenteerde markt zal zich richten op roofvogelliefhebber/valkeniers. Voor het opstellen van de massamarkt is er gekeken naar de doelgroepen van bestaande dierentuinen in Nederland. Om een goed beeld te krijgen van deze doelgroepen zijn de tien grootste dierentuinen van Nederland, door middel van internet research onderzocht. Een overzicht van deze dierentuinen en de bijbehorende doelgroepen zijn terug te vinden in bijlage 2. In dit overzicht is te zien dat de dierentuinen veel overkoepelende doelgroepen bedienen, deze staan weergegeven in tabel 10. In hoofdstuk 4 werd duidelijk dat er in meer of mindere mate een knowledge gap bestaat over het houden en verzorgen van roofvogels, tevens dat er veel organisaties tegen het houden van roofvogels zijn. Aangezien het concept gericht is op de overdracht van kennis met betrekking tot het houden van deze dieren is het belangrijk gesegmenteerde doelgroepen te formuleren om, aankomende, roofvogel houders te ondersteunen.

Tabel 10: Overkoepelende doelgroepen dierentuinen.

Doelgroepen:	
✓ Publiek met kinderen/ouders	✓ Vrouwen tussen 30 en 45
✓ Middelbaar onderwijs	✓ Voortgezet onderwijs
✓ Basisschool kinderen	Volwassenen
Groepen	Zakelijk
Senioren	Feesten

5.1.1 Massamarkt.

Het concept moet dienen als een leuk dagje uit voor een gezin, ouderen, volwassenen, jongeren en schoolkinderen van verschillende niveaus. Echter dient het primaire doel te zijn het overdragen en/of uitwisselen van kennis. Het hebben van veel doelgroepen kan erg prijzig zijn aangezien iedere doelgroep om een ander communicatiemiddel, en mogelijk communicatiestrategie vraagt. Dit is de reden dat er voor gekozen is niet alle doelgroepen uit tabel 10 over te nemen. Er is voor gekozen niet in te spelen op de zakelijke en feestelijke markt omdat het concept als hoofddoel heeft het overbrengen van kennis en dat bij deze groepen waarschijnlijk niet aan bod komt. Groepen, senioren en volwassen zijn uiteraard welkom op het concept, echter aangezien het kostbaar is worden er geen aparte communicatiemiddelen ontworpen omdat deze groepen die niet onder de belangrijkste doelgroepen vallen. In een later stadium is dit wellicht wel mogelijk.

Hieronder staan de doelgroepen die zijn gevormd op basis van tabel 10 en door middel van demografische- en psychografische kenmerken beschreven. Deze groepen staan in de tabel aangegeven met een ✓. Aangezien het

geen topografische bestemming heeft kunnen de doelgroepen nog niet worden ingedeeld op gedragseigenschappen en geografische kenmerken (Verhage, 2009).

Door middel van een fase in de gezinslevencyclus kan een gedeelte van de doelgroepen worden ingedeeld, hierbij wordt er gekeken naar het stadium waarin in gezin zich bevind, bijvoorbeeld net getrouwd (Verhage, 2009). Het concept heeft als doel het aantrekken van kinderen. Door de gezinslevensfase "publiek met jonge kinderen" te gebruiken wordt er een grote groep met mensen aangesproken. Door de categorieën geslacht en leeftijd toe te voegen ontstaat een specialisatie namelijk "vrouwen tussen de 30 en 45". Uit het onderzoek Household financial decision making⁽²⁰¹²⁾ is gebleken dat deze een belangrijke rol spelen in de beslissingen binnen het huishouden waaronder de bestemming van het gezinsuitje.

Omdat de kernactiviteit het overdragen van kennis is en kinderen de conservatie incubators van de toekomst zijn, is het belangrijk om aan deze kleine mensen extra aandacht te schenken. De scholen zijn in eerste instantie te onderscheiden door de demografische factor "leeftijd". Voor het basisonderwijs zal de leeftijd ongeveer liggen tussen de vier en twaalf jaar, voor het voortgezet onderwijs tussen de twaalf en zestien en bij het middelbaar onderwijs tussen de zestien en twintig jaar.

5.1.2 Gesegmenteerde markt.

De gesegmenteerde doelgroepen worden op basis van de psychografische factor levensstijlsegmentatie ingedeeld. Levensstijlsegmentatie geeft aan wat voor een persoon belangrijk is (Verhage, 2009). Voor mensen met een liefde voor vogels zal een bezoek aan het concept het zelfbeeld ondersteunen. Hieruit komen de fokker, houders of toekomstige houders van roofvogels naar voren. Deze groep kan het concept bezoeken, lid worden van de nieuwsbrief, een cursus volgen, thema-avond bijwonen de website bezoeken en/of een abonnement afsluiten. Hiermee wordt het zelfconcept van deze personen ondersteund. Het is mogelijk om op verschillende roofvogel gerelateerde aspecten kennis op te doen. Door het lanceren van een platform kan er worden achterhaald aan welke informatie behoefte is binnen deze community.

5.2 Motieven.

Uit bovenstaande tekst blijkt dat er acht doelgroepen zijn, hieruit is echter niet op te maken welke motieven er zijn om een organisatie als dit concept te bezoeken. Om hier inzicht in te verkrijgen is er gekeken naar de onderzoeken van professor J. Falk⁽²⁰⁰⁵⁾.

Bezoekers van een aquarium, dierentuin of dergelijke komen niet tabula rasa aan. De bezoekers beschikken over ervaring, interesse, voorkennis en motivatie dit wordt door Falk et al⁽²⁰⁰⁵⁾ ook wel de personal context genoemd. Deze personal context heeft in tegenstelling tot de demografische variabelen het voordeel dat het mogelijk is veranderingen in kennis en houding tegenover conservatie te voorspellen (Dawson, E. & Jensen, E. 2011 oktober).

Uit eerder onderzoek van Falk en Storksdieck⁽²⁰⁰⁵⁾ bleek dat de motivaties die mensen hebben voor het bezoeken van een vrije keuze onderzoeksinstelling, zoals aquarium of dierentuin, identiteit verwant zijn. De redenen om een vrije keuze instelling te bezoeken kunnen in theorie oplopen tot ver in de duizend echter, uit Falks onderzoek blijkt dat er slechts enkele identiteit verwante motivaties zijn namelijk;

- Explorers.
- Facilitators.
- Professionals / hobbyisten.
- Experience seekers.
- Spirituele pelgrims.

Tevens is er door Falk en Storksdieck (2005) bekeken hoe deze groepen ondersteund kunnen worden in het leer proces, dit staat hieronder beschreven.

Explorers.

Deze groep bezoekers is gedreven door nieuwsgierigheid en is geïnteresseerd in hetgeen wat de desbetreffende instelling te bieden heeft. De tevredenheid van explorers is gekoppeld aan een leerervaring in combinatie met het zien van dieren. Om deze groep tegemoet te komen kunnen er verrassende acties zoals diepte programma's, tijdelijke tentoonstellingen en uitdagende ervaringen worden aangeboden.

Facilitators.

De leden van de facilitator groep zijn voornamelijk gericht op het mogelijk maken van de ervaring en het leren van andere leden in de groep. Deze groep verlangt naar een sociale ervaring, maar bezoeken een dergelijke instelling voornamelijk voor de bevrediging van een derde. Sociale interactie is voor facilitators erg belangrijk, dit kan worden gerealiseerd door tijdens tentoonstellingen, voorstellingen of demonstraties de mogelijkheid te bieden tot het stellen van vragen. Tevens kunnen er plaatsen worden ingericht voor hergroepering waar mensen het bezoek bespreken en ervaringen kunnen delen. Voor ouders/verzorgers die tot deze groep behoren is het belangrijk om over middelen te beschikken die het leerproces van kinderen ondersteunen.

Professionals/hobbyisten.

De professionals/ hobbyisten voelen vaak een nauwe band tussen baan/hobby en de instelling. Deze groep is vaak geïnteresseerd in de premium programma's zoals fotografie-dagen, workshops en thema-avonden. Tevens is deze groep vaak donateur, abbonementhouder en vrijwilliger.

Experience seekers.

Deze groep haalt voornamelijk voldoening uit het bezoeken van een instelling als toerist of als een bezoek aan een gedeelte van de community. De experience seeker wordt ondanks lage verwachtingen en het gebrek aan kennis, aangetrokken door een uniek aanbod of attracties die andere lokale attracties overtreffen. Hierdoor vinden er bij deze groep significante positieve veranderingen plaats, in zowel beïnvloeden van gedrag als van cognitie.

Spiritual pilgrims.

Spiritual pilgrims zijn voornamelijk op zoek naar een beschouwende en/of versterkende ervaring. Om spirituele pilgrim te helpen kunnen er gebieden voor reflexie worden gecreëerd en programma's op rustige tijden van de dag en/of het jaar worden georganiseerd. Ook deze groep is een bron van donateurs, abbonementhouders en vrijwilligers.

5.3 Conclusie.

In bovenstaand hoofdstuk is duidelijk geworden dat dat met het concept een massamarkt wordt bediend. Hieronder vallen publiek met kinderen, vrouwen tussen 30 en 45, scholen uit het basis- voorgezeten en middelbaar onderwijs, en een gesegmenteerde markt die fokkers, huidige en toekomstige houders bevat. Tevens zijn er vijf identiteit verwante motivaties. Het is niet mogelijk om deze aan elkaar te koppelen, omdat mensen uit een doelgroep verschillende identiteit gerelateerde motivaties kunnen hebben. Daarom is ervoor gekozen om de verschillende doelgroepen aan te houden voor het maken en verstrekken van promotiemateriaal. De identiteit gerelateerde motivaties zullen worden meegenomen bij het ontwerp en de inrichting van het concept. Door dit op deze manier uit te voeren ontstaat het beste van twee werelden, iedere doelgroep wordt aangesproken door middel van een eigen communicatie middel met bijpassend promotiemateriaal. Bij aankomst op het concept is er voor ieder wat wils op basis van, tijdelijke, identiteit gerelateerde motivatie.

HOOFDSTUK 6

HOE LEREN MENSEN IN DIERENTUINEN?

In het onderstaande hoofdstuk wordt er gekeken hoe mensen leren in organisaties zoals dierentuinen. Er zal worden onderzocht hoe het leerproces tot stand komt, vervolgens welke aspecten er van belang zijn bij het leren in instellingen zoals dierentuinen. Als laatste worden er enkele aspecten beschreven die dierentuinen toepassen om het leren te stimuleren.

6.1 Hoe komt het leerproces tot stand?

Ook al geldt er in Nederland een leerplicht van 5 tot 18 jaar, blijft het van belang dat er na deze periode continu toegang is tot verschillende informatiebronnen zoals media, internet en 'vrije keuze leerinstellingen'. Door deze te evalueren wordt er bijgedragen aan de kennis en inzicht van een individu over onder andere snel veranderende milieuproblemen (Ballantyne, R &

Packer, J, 2005).

Een ieders zenuwstelsel is uniek, dit houdt in dat iedereen op een vergelijkbare prikkel anders reageert. Mensen leren door ervaringen uit het verleden in verband te brengen met belevenissen uit het heden. Leren is een dialoog tussen de sociale/culturele en fysieke kenmerken van het milieu van een individu: het is een poging om binnen deze kaders betekenis te geven, om te kunnen overleven en opbloeien (Falk, J.H, 2006). Heimlich et al (2010) beschrijft leren als een voortdurend niet lineair proces, wat wordt beïnvloed door fysieke, sociaal-culturele en persoonlijke overwegingen die helpen een individu te beslissen over hoe omgegaan dient te worden met informatie en ervaringen van het milieu. Leren is niet eenvoudig of voorspelbaar. Alles wat er door een individu wordt geleerd of het nou strikken van veters of het invullen van een kruiswoordpuzzel is, vergt deelname van meerdere delen van het lichaam, zoals de hersenen en bijvoorbeeld stofwisseling-, opbouw- en herstelprocessen. In andere woorden: leren is zeer persoonlijk en afhankelijk van de situatie, het is een brede term die verwijst naar neurologische veranderingen gebaseerd op feiten en concepten, maar ook op gevoelens, attitudes en gedragingen (Falk, J.H, 2006). De levensfase en sociale rol van een individu bepalen waar iemand aandacht aan geeft (Heimlich et al, 2010).

Leren vindt zowel in instellingen als thuis plaats, dit kan gebaseerd zijn op nieuwsgierigheid (wat was dat voor vogel die ik net zag), door noodzaak (een dichtbijgelegen natuurgebied wordt bedreigd door bebouwing) of door socioculturele redenen (ouders die helpen bij huiswerk). Leren over het milieu kan uit een ieder van de hierboven genoemde voorbeelden voortkomen, echter het is onwaarschijnlijk dat een enkele gebeurtenis/ervaring zal zorgen voor een milieubewuste burger, daarvoor is een kennis infrastructuur nodig (Falk, J.H, 2006). De leer over het milieu, ecologie en milieu gerelateerde problemen kan het beste worden gezien als levenslang, levens-breed en levens-diep. Levenslang leren staat voor de verwerving van vaardigheden, kennis, competenties en attitudes gedurende het leven. Levens-breed leren heeft betrekking op de verschillende culturen binnen instellingen en activiteiten. Levens-diep leren omvat de cultuur en context waarin een individu leert over overtuigingen, waarden en ideologieën (Heimlich et al, 2010).

6.2 Belangrijke aspecten voor leren in dierentuinen.

Dierentuinen en aquaria hebben een unieke positie, de conservatieboodschap is namelijk zodanig in het concept geïntegreerd dat deze automatisch aan de bezoekers wordt meegegeven. De focus van het overgrote deel van de wereld ligt op economie en veiligheid, hierdoor is de functie van dierentuinen en aquaria in het overbrengen van deze boodschap toegenomen. In stedelijke gebieden is contact met de natuur niet altijd vanzelfsprekend, dierentuinen en aquaria zijn hierdoor vaak het eerste contact wat kinderen hebben met de natuur en daardoor de broedmachines voor toekomstige natuurbeschermers (WAZA, 2005).

Een aantal dierentuinen heeft het overbrengen van de conservatie boodschap al enige tijd als één van de hoofdbezigheden, echter is het hebben van de conservatie boodschap als hoofd activiteit een recente verschuiving. Deze verandering kwam gedeeltelijk voort uit de kritiek op het houden van dieren in gevangenschap. Sinds ongeveer twintig jaar werken dierentuinen eraan om zichzelf te kunnen definiëren als natuurbeschermingsorganisaties. Conservatie staat nu zelfs vaak beschreven in de missie en visie van dierentuinen, als onderdeel hiervan zijn dierentuinen meer gefocust op het beïnvloeden van het gedrag van bezoekers (Falk.J.H, 2006).

Veel mensen in ontwikkelde landen willen in meer of mindere mate zorg dragen voor de kwaliteit van het milieu. Een aantal wil up-to-date blijven, anderen hebben bevestiging nodig niets te doen wat schade aanricht aan het milieu, hierdoor is leren over het milieu een levenslange verbintenis geworden (Falk.J.H, 2006).

Wat een individu leert van een bezoek aan bijvoorbeeld een expositie, is vastgesteld door de eerder opgedane kennis, interesse en motivatie. Welke voorkennis, interesse en motivaties naar voren worden geroepen is afhankelijk van een complexe mix van factoren. Enkele belangrijke factoren zijn de context en presentatie van de expositie, gesprekken die worden gevoerd tussen bezoekers, omgevingsfactoren zoals temperatuur en belichting, persoonlijke factoren zoals de tijd op de dag, het energieniveau en waar het individu mee bezig was voor/tijdens het binnenlopen van de expositie (Falk.J.H, 2006). Post-ervaringen of het helpen herinneren van een bezoek verlengt de milieu-leerervaring. Het bieden van een kans om buiten het bezoek deel te nemen aan projecten of dergelijke is erg belangrijk voor de conservatie leer (Heimlich et al, 2010).

Tevens is het belangrijk om niet de vraag wat heeft een individu geleerd van een bezoek aan een vrije keuze leer instelling te stellen, maar hoe het bezoek aan het begrip van het individu heeft bijgedragen (Falk.J.H, 2006). Volgens Ballantyne.R & Packer. J, (2005) moet er bij onderzoek van vrije keuze educatie instellingen nadruk worden gelegd op hoe bezoekers informatie vergaren in plaats van of de boodschap van de instelling is overgekomen. Bij deze vraag moet er rekening mee worden gehouden dat leren een sterk persoonlijk gebonden gebeurtenis is, afhankelijk van eerder opgedane kennis en ervaringen, zich voordoet binnen een sociaal-culturele en fysieke context en dat er meerdere informatiebronnen worden gebruikt (Falk.J.H, 2006). Attitude- en gedragsveranderingen worden vaak gezien als gewenste uitkomst van een bezoek aan een vrije keuze educatieve instelling, deze veranderingen moeten worden opgevat als een scala aan dimensies waaronder vaardigheden, kennis, emoties en esthetische reacties. Hieronder staan enkele leeruitkomsten van een vrije keuze educatie instelling gericht op een ecologische duurzame houding en attitudes, deze uitkomsten moeten breed worden opgevat. Wanneer er veranderingen in attitudes en waarden voorkomen kunnen er ook veranderingen in gevoelens over een bepaalde diersoort plaatsvinden, sociale en politieke kwesties, het milieu in het algemeen, interacties met andere mensen en/of de eigen plaats in de wereld. Ook kan het een toename van de empathie, het bevestigen van eerder opgedane kennis, een verhoging van de motivatie of een verandering in de perceptie betekenen. Andere veranderingen in gedrag kunnen aanpassingen aan de levensstijl, met anderen praten over milieuproblematiek, meedoen aan vrijwilligers programma's of doneren aan milieuorganisaties betreffen. Deze veranderingen kunnen tot uiting komen in het gedrag of bij gedragsintenties blijven (Ballantyne.R & Packer. J, 2005).

Vermaak kan een sterke invloed hebben op de predisposities om te leren. Clayton, Fraser, and Saunders (2009) vernamen dat veel bezoekers de conservatie en educatie boodschap hadden meegekregen terwijl de motivatie achter het bezoek plezier of interactie met de familie was (Heimlich et al, 2010). Tevens spelen emoties een motiverende rol in het leerproces, de motivaties bepalen waar iemand naartoe gaat en welke dingen het waard zijn om te onderzoeken. Emotionele opwindings door nieuwe, complexe, verrassende of dubbelzinnige stimuli kunnen leiden tot nieuwsgierigheid en verkennend gedrag. Het genot van of interesse in een taak of onderwerp kan leiden tot meer aandacht, een grotere bereidheid om te leren en hogere concentratie. Emoties zijn heel belangrijk voor het geheugen, emotionele aspecten van een evenement of activiteit helpen om dit later te herinneren. Emotionele betrokkenheid kan bijdragen aan het

verwezenlijken van milieueducatie en duurzaamheidsdoelstellingen. Wanneer een individu emotioneel betrokken is, blijft het effect van de ervaring langer bestaan dan als het individu niet emotioneel betrokken is (Ballantyne.R & Packer. J, 2005).

De boodschap die een individu meeneemt na een bezoek aan een vrije keuze educatie instelling hangt vaak af van de aanwezige fysieke componenten van de leeromgeving en de sociale context van de problematiek die de instelling wil overbrengen. Dit betekent dat tijdens het bezoeken van bijvoorbeeld een gieren-verblijf een bezoeker wellicht meer geïnteresseerd is in het uiterlijk van het dier dan in het snel afnemend aantal in het wild (Heimlich et al, 2010).

De Contextual Model of Learning (Falk and Dierking's, 2000) geeft aan dat bezoekers aan een vrije keuze educatie instelling beschikken over eerder opgedane kennis en motivaties om te leren die worden beïnvloed door de wijze waarop de leeromgeving wordt beschouwd. Ook zeggen Falk en Dierking's dat leren een cumulatief proces is, waarbij over een lange periode uit verschillende bronnen informatie wordt gebruikt. Dit maakt het moeilijk om te meten welke kennis is opgedaan aan een vrije keuze educatie instelling (Ballantyne.R & Packer. J, 2005).

Wat een individu leert van een bezoek aan bijvoorbeeld een expositie, is vastgesteld door de eerder opgedane kennis, interesse en motivatie. Welke voorkennis, interesse en motivaties naar voren worden geroepen is afhankelijk van een complexe mix van factoren. Enkele belangrijke factoren zijn de context en presentatie van de expositie, gesprekken die worden gevoerd tussen bezoekers, omgevingsfactoren zoals temperatuur en belichting, persoonlijke factoren zoals de tijd op de dag, het energieniveau en waar het individu mee bezig was voor/tijdens het binnenlopen van de expositie (Falk.J.H, 2006).

6.3 Factoren die leren in dierentuinen kunnen bevorderen.

De informatieborden in dierentuinen zijn één methode om bezoekers te leren over de dieren, in de afwezigheid van een personeelslid die informatie kan verstrekken, kunnen deze worden beschouwd als informele leraren. Deze borden zijn vaak de enige "expert" waarmee een bezoeker in contact komt en waardoor ook de houding en het beleid van de organisatie worden gecommuniceerd. Het goed onderhouden en het verschaffen van accurate informatie laat bedachtzaamheid, emotionele trots, kennis, verbinding, compassie voor en toewijding aan dieren zien (Fogelberg, K., 2014). Door Bicknell, Fraser, Sickler & Taylor (2009) is een onderzoek uitgevoerd om te achterhalen welke onderwerpen bezoekers graag op informatieborden in dierentuinen zien. In dit onderzoek is de groep roofvogels apart behandeld. Hieruit kwam naar voren dat bezoekers de volgende onderwerpen graag op de informatie borden willen terugvinden: vreemde feiten en gedragingen, waar de vogels in het wild voorkomen, welk voedsel de vogels in het wild nuttigen en wat de dieren in gevangenschap aan voedsel krijgen, hoe groot en zwaar de vogels zijn en de unieke gedragskenmerken.

Uit onderzoek van Smith Curtis & van Dijk (2010) kwam naar voren dat er vier voorwaarden voor gedragsveranderingen zijn, wat aan dierentuinbezoekers wordt gevraagd, namelijk:

- Nieuw of ongewoon:
 - Dit is gebaseerd op iets nieuws leren of begrijpen. Het is gemakkelijker om een totaal nieuw gedrag aan te leren dan één waarvan mensen waarschijnlijk al op de hoogte zijn.
- Makkelijk te doen:
 - Dit heeft betrekking tot vereiste tijd, fysieke en mentale inspanning.
- Hoge doeltreffendheid:
 - Hoe helpt het uitvoeren van bepaald gedrag een dier en/of soort.
- Gedrag te plekke:
 - Het aangeleerde gedrag kan elders (thuis) in praktijk worden gebracht, hierbij kan worden gedacht aan het verstrekken van recycle-zakjes voor mobiele telefoons (Smith. L, Weiler. B, Smith. A & Dijk. P, 2012).

Een krachtige manier om milieuopvattingen onder lerende op te roepen is bedacht door Ballantyne et al (2001), hierbij wordt gefocust op het bewijs van een milieuprobleem (in het bijzonder in relatie tot de menselijke impact), de gevolgen van het probleem (met betrekking tot wilde dieren en natuurgebieden) en de inspanning die nodig is om het probleem op te lossen (praktische stappen die bij wijze van spreken een leerling kan verrichten). Door deze drie stappen in een informele setting aan te bieden, wordt een ecologische duurzame houding en gedrag bevorderd (Ballantyne, R & Packer, J., 2005). Post-ervaringen of het helpen herinneren van een bezoek verlengt de milieu-leerervaring. Het bieden van een kans om buiten het bezoek deel te nemen aan projecten of dergelijke is erg belangrijk voor de conservatie leer (Heimlich et al, 2010).

6.4 Conclusie.

Uit het bovenstaande hoofdstuk blijkt dat leren ingewikkeld is waarbij veel processen in werking worden gesteld. Tevens is het voor iedere individu anders. Het is duidelijk geworden dat eerder opgedane kennis, interesses en motivaties invloed hebben op wat iemand leert en dat dit een cumulatief proces is. Dit maakt het lastig te constateren wat een individu op een desbetreffende instelling heeft geleerd. Veel mensen komen primair naar een dierentuin of soortgelijke instelling om een leuke dag te hebben en niet specifiek om te leren. Echter kan het vermaak wat deze personen ervaren bijdragen aan het leerproces. Er is gebleken dat het onderzoeken of bezoekers de boodschap van de instelling hebben begrepen niet toereikend is aangezien hiermee niet wordt vastgesteld wat de bezoekers wel hebben geleerd. Bij afwezigheid van personeel in dierentuinen worden de informatieborden door de bezoekers als experts gezien.

HOOFDSTUK 7

INNOVATIEVE TOEPASSINGEN

In het onderstaande hoofdstuk is er door middel van deskresearch een overzicht geformuleerd naar innovatieve toepassingen in dierentuinen. Vervolgens is er door middel van literatuurstudie een beschrijving gemaakt van welke zaken kunnen bijdragen aan kennis overdracht.

7.1 Innovaties Nederlandse dierentuinen.

Hieronder staan een aantal innovaties van de grootste dierentuinen in Nederland beschreven.

Dierenpark Amersfoort

Dierenpark Amersfoort is druk bezig met innovatie en duurzaamheid. In 2011 kreeg dierenpark Amersfoort als derde dierentuin in de wereld het Gouden Green Key keurmerk uitgereikt, dit is een keurmerk voor duurzame bedrijven in de vrijetijds- en recreatiebranche (RTV Utrecht, 2011). In 2007 opende het dierenpark een Dinobos. In het 3 hectare grote Dinobos staan zeventig levensgrote dinosauriërs, waarvan de grootste maar liefst twaalf meter hoog en zevenentwintig meter lang is (Dinopark Amersfoort). Het grootste binnenvverblijf voor olifanten staat ook op naam van Dierenpark Amersfoort. In 2010 werd het gehele olifanten verblijf vernieuwd, de olifanten hebben beschikking over circa 4000 vierkante meter. Doordat de olifanten zowel binnen als buiten te bezichtigen zijn krijgen de bezoekers het gevoel tussen de dieren te lopen (Dierenpark Amersfoort). In dierenpark Amersfoort is het niet nodig om van verblijf naar verblijf te lopen, in 2013 werd de Klim Alles-route geopend, deze route bestaat uit een klimparcours dat over de verblijven van beren, hyena's heen en langs volières loopt. Langs de Klim Alles-route staan diverse informatie borden over de betreffende dieren. Ook geeft Dierenpark Amersfoort sinds 2015 de bezoekers de mogelijkheid dieren te bezichtigen vanuit een fietsbootje in 'de Grote Wildernis'. Met een bootje kan de 400 meter lange rivier worden afgevaren langs maki's, kapucijnapen, sitatoenga's, zebra's en giraffen. De opening van Snavelrijk, de grootste volière van Nederland, vond plaats in 2014. In Snavelrijk kunnen bezoekers tussen de maraboes, gieren en pelikanen rondlopen (Dierenpark Amersfoort). Dit jaar heeft Dierenpark Amersfoort weer een nieuwe attractie, namelijk Het Woud. In Het Woud kan er een dassenburcht worden bekeken en staan bezoekers oog in oog met wolven.

Apenheul

In 2007 is de Apenheul gestart met het initiatief om sprinkhanen niet alleen aan de apen te voeren, maar om deze ook op de menukaart in de horecagelegenheden van het park te zetten. Het doel was om mensen kennis te laten maken met andere eiwitbronnen in de voeding (Graaf, J., 2012). Een gezamenlijk duurzaamheid project met het voormalige SITA nu Suez en Coca-cola Enterprises vond plaats in 2010. Afval gebruiken als grondstof stond hierbij centraal, doormiddel van kleurige bakken werden plastic drinkflesjes gescheiden. Apenheul hoopt hiermee het gedrag van bezoekers te verbeteren (Apeldoorn Actueel, 2010). Biologische frietjes worden al sinds 2012 in de Apenheul geserveerd. In 2013 werd er op vraag van de Apenheul door Remia ook biologische olie gemaakt (Apenheul nieuws, 2013). In samenwerking met TNO heeft de Apenheul een camera-sensor-systeem ontwikkeld dat de gorilla's kan opsporen. Door middel van de verschillende beeldschermen in het park kan naar de bezoekers worden gecommuniceerd waar de gorilla's zich bevinden. Tevens is het in de toekomst mogelijk de beelden thuis te volgen, hierdoor kan er op afstand een band met de dieren gecreëerd worden en zorgt dit wellicht voor grotere bezoekersaantallen (TNO persvoorlichting, 2014). In 2015 werd er door Apenheul een app gelanceerd, waarmee er voorafgaande aan een bezoek getest kan worden op welke aap de bezoeker lijkt en kunnen kleurplaten worden gedownload. Tijdens het bezoek in het park krijgen de bezoekers via de app leuke apenweetjes, tips als er wat te doen is en/of horeca aanbiedingen. Na het bezoek aan de Apenheul kan met de app een persoonlijke Apenheul-film gemaakt worden (Apenheul, 2015). Ook is er op de website een spel voor jonge bezoekers genaamd De

(*Eulemur flavifrons*) worden bezocht. Door deze reizen hoopt de Apenheul de lokale bevolking een extra bron van inkomsten te geven waardoor de noodzaak om bos te kappen of de jacht op dieren overbodig wordt.

Avifauna

Avifauna is een van de weinige parken die dagelijks demonstraties geeft met dieren. Er vinden per dag twee vogel demonstraties plaats en in de maanden juni, juli en augustus zelfs drie. Ook geeft het dierenpark de mogelijkheid zelf dieren te voeren in Australische Lori Landing. Veder zijn er weinig innovaties of vernieuwingen te vinden van dit dierenpark. Recent werd er goed ingespeeld op de Pokémon Go rage. Het park trok in een avond maar liefst 2200 fans, de winnaar kreeg van Avifauna een beker (omroep west, 2016).

Dolfinarium

Het Dolfinarium beschikt over het grootste dolfijnen-theater van Europa. Waarin drie maal per dag de "Aqua Bella" wordt opgevoerd met dolfijnen. Buiten de dolfijnenshow wordt er ook vier maal per dag een show met walrussen gegeven, vier maal per dag een Stellerzeeleeuwen show, twee maal per dag een bruinvissen show, twee maal per dag een zeehonden show, drie zeeleeuwen shows en nog twee shows met dolfijnen in een ander bassin. Het Dolfinarium heeft een "Roggenrif", hierin zwemmen verschillende soorten roggen en kleine haaien, het bijzondere is dat de roggen en haaien geaaid mogen worden. In 2014 ontving het Dolfinarium de Veluwe Innovatieprijs voor het verharden van de paden met 100% hergebruikte, van in de bodem aanwezige, materialen (Dolfinarium, 2014).

Dierenpark Emmen / Wildlands Adventure Zoo Emmen

Het oude Dierenpark Emmen zoals Nederland dat gewend was bestaat niet meer, het is omgetoverd naar Wildlands Adventure Zoo Emmen. Volgens een woordvoerder van het park is het een themapark en geen klassieke dierentuin met hokken (Loopings, 2016). In het themapark staat de eerste biocomposiet-brug ter wereld (Steden PRE, 2013). Een andere Nederlandse primeur is dat het entreegebouw en twee restaurants van leemstenen zijn gebouwd (ADMIN, 2015).

Burgers' Zoo

Burgers' Zoo bestaat al meer als honderd jaar en bekend om de ecodisplays zoals Burgers' Bush, savanne, Burgers' desert en de oceaan. Een andere innovatie is dat deze dierentuin de mensen en dieren niet van elkaar worden gescheiden door hekwerken maar door natuurlijke barrières (Knol.L., 2013). 2016 was een druk jaar voor Burgers' Zoo, zo werd er samen met Infocaster een app voor Apple TV gemaakt waarmee uit verschillende delen van de zoo haarscherpe opnames worden gemaakt (Boogert. E., 2016). Ook is Burgers' Zoo al lang te volgen op tv, te beginnen bij het programma "Ja Natuurlijk" wat in 1976 werd opgenomen. Later kwamen onder andere de programma's "Drukte in de Dierentuin" en "Burgers' Zoo Natuurlijk" op de tv, deze gaven een kijkje achter de schermen. In 2015 ging het park op zoek naar twee "Video Rangers", deze maken geregeld een vlog voor het park die online te volgen is (Koster. B., 2016). Door middel van 360 graden video technologie was het dit jaar mogelijk digitaal paaseieren te zoeken in de anderhalve hectare grote jungle, Mexicaanse rotswoestijn en het 8 miljoen liter bevattende aquarium. Door deze technologie is er voor bezoekers thuis al veel te onderzoeken (Dutch cowboys, 2016). Ook begint Burgers' Zoo dit jaar met de bouw van de grootste overdekte mangrove ter wereld. In de mangrove gaan zeekoeien, vissen, reptielen, vogels en vlinders gehuisvest worden. De mangrove zal in het voorjaar van 2017 de deuren openen (Omroep Gelderland, 2016). Dit jaar was er tussen 16 juli en 28 augustus de musical Deep Ocean Monsters te bezichtigen in de dierentuin. Tijdens deze musical werd de bezoeker meegenomen naar de bodem van de oceaan met alle spannende, leuke verhalen en monsters die daarbij horen (Burgers; Zoo, 2016).

Ouwehands Dierenpark

Ook Ouwehands Dierenpark heeft enkele innovatieve en/of unieke aspecten, zo heeft de dierentuin de grootste overdekte speeltuin van Europa, Expeditie Berenbos voor de opvang van mishandelde bruine beren en de Gorilla Adventure, een grote groep vrijgezelle mannelijke gorilla's (Ouwehands Dierenpark). Om de nodige televisie exposure te krijgen werden de opnames van de kindersoap Zoop in 2004 gestart. In 2015 kwam het dierenpark met een app. Door middel van deze app krijgt de bezoeker op verschillende punten in het park informatie over de dierentuin en/of de dieren (Ouwehands Dierenpark Rhenen, 2015). Tevens geeft Ouwehands Dierenpark vanaf twaalf april onderdak aan de eerste twee reuze panda's in Nederland (Ouwehands Dierenpark, 2017).

Safaripark Beekse Bergen

Safaripark Beekse Bergen heeft op zich al een innovatief concept doordat er met de auto, bus en boot op safari kan worden gegaan. Het is ook, voor zowel kinderen als voor volwassenen, een dagje mee te kijken achter de schermen (Safaripark Beekse Bergen). Een bekend evenement in Brabant is BrabantNacht, waarbij verschillende organisaties de deuren na sluitingstijd heropenen voor een unieke ervaring. Safaripark Beekse Bergen neemt hieraan deel door voor een kleine groep mensen een bijzondere nacht safari te organiseren (VisitBrabant, 2016). Sinds maart 2016 heeft het Safaripark twee vloggende Rangers, die geregeld leuke en leerzame filmpjes over en in het park maken (Safaripark Beekse Bergen, 2016). Het safaripark biedt ook de mogelijkheid aan volwassenen en kinderen een nachtje in het park door te brengen in één van de daarvoor bestemde tenten, waarbij zowel een nachtelijke als ochtend safari wordt gegeven.

7.2 Innovaties wereldwijd.

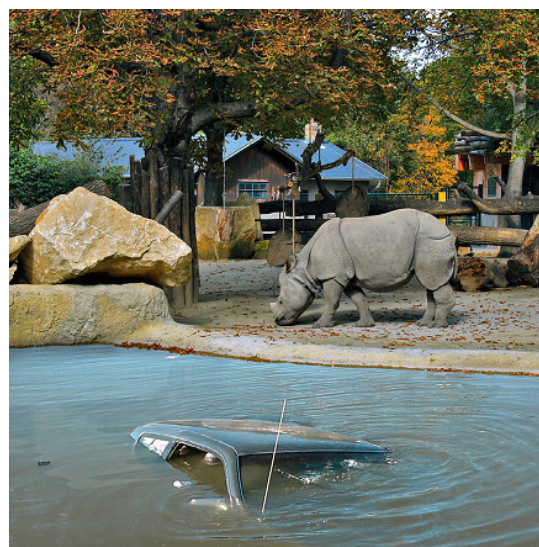
Er is gezocht naar algemene innovaties in dierentuinen wereldwijd, enkele in het oog springende innovaties staan hieronder beschreven.

Dierentuinen kunnen worden gezien als een verzameling verschillende ecosystemen, de output van het ene systeem zou kunnen fungeren als input voor het volgende systeem. Een voorbeeld hiervan is de warmte die vrijkomt bij het koelen van water voor het eerste systeem kan worden gebruikt om bijvoorbeeld terrariums te verwarmen. Op deze manier zou er veel energie bespaard kunnen worden (Deerns, 2015).

Zoo Aquarium Madrid heeft een campagne gehouden over wat mensen van dieren kunnen leren.

In de campagne zijn steeds twee foto's te zien, één van een mens en één van een dier, aangevuld met een korte tekst. Bij de foto van gorilla's staat bijvoorbeeld als twee groepen gorilla's elkaar tegenkomen zullen deze elkaar vermijden, beren discrimineren niet als het jong vrouwelijk is, een leeuw gebruikt zijn kracht nooit om iemand te vernederen en olifanten laten nooit de ouderen achter (Ayman, 2008). Een dierentuin in Australië probeert het publiek bewust te maken van de vervuiling van de aarde door voorwerpen die het milieu vervuilen in verblijven te plaatsen. Zo ligt er een auto in de vijver van het neushoorn verblijf zoals in afbeelding 7 staat er een oliepompe in het pinguïn verblijf, lopen er treinrails door het buffalo verblijf en drijft er een giftig vat in het aquarium (Robichaud. A., 2009). De dierentuin in Philadelphia heeft ook een bijzonder manier gevonden om kinderen enthousiast te maken voor conservatie. Er zijn namelijk enkele bedreigde dieren en de bijbehorende verblijven gemaakt van lego (Walsh. S.L., 2010).

Afbeelding 7: Voorbeeld dierentuin Australië.

7.3 Innovaties die bijdragen aan kennis overdracht.

Wereldwijd wordt er in dierentuinen steeds meer gebruik gemaakt van moderne technologie om een bezoek leerzamer en uitdagender te maken maar ook om het dierenwelzijn te waarborgen. Zoos Victoria geeft hier invulling aan door educator screens, iPads, digitale borden, een ZooperMarket en apps for apes in te voeren. De iPads worden voornamelijk gebruikt door vrijwilligers tijdens drukke tijden om mensen in wachtrijen te vermaken. Zo werden de iPads toegepast tijdens de geboorte van een baby gorilla, veel mensen moesten lang wachten en zelfs als er een plaats vooraan het verblijf bemachtigd kon worden was de baby gorilla niet goed zichtbaar. Door middel van de iPads konden bezoekers enkele foto's en filmpjes van de geboorte zien. Het doel van de iPad is om de één-op-één ontmoeting met een dier te repliceren en daarmee een "unieke" interactie te creëren. Ook worden de iPads in combinatie met de educator screens gebruikt om informatie over te brengen op schoolgroepen. De iPads zijn door middel van AppleTV gekoppeld aan de grote schermen. De educator kan filmpjes en foto's van de iPad selecteren om op het grote scherm te laten zien. Ook is het mogelijk live filmpjes te streamen van bijvoorbeeld het voeren. De digitale borden zijn een vervanging van de ouderwetse informatieborden voor de verblijven. Deze zijn gemaakt van iPads hierdoor is het gemakkelijk om informatie op de borden aan te passen, daarbij zorgen de digitale borden voor minder vervuiling aangezien er geen borden meer geprint hoeven te worden (Webber, Carter Smith & Vetere, 2016).

De ZooperMarket is een onderdeel van de "Don't palm us off" campagne, de display is vormgegeven als een soort winkel met producten en een scanner. Bij het scannen van een product wordt er een kleurcode gegeven (rood, oranje, geel-groen, groen) die aangeeft hoe de fabrikant reageert op de problemen die ontstaan bij de productie van palmolie. Vervolgens word er door middel van een reageer-direct knop de mogelijkheid gegeven om de fabrikant een email te sturen. De "Don't palm us off campagne" houdt zich bezig met de palmolie productie in Zuidoost Azië die het leefgebied van onder ander de orang-oetangs bedreigt. De apps voor apen word toegepast bij de orang-oetangs. Tijdens één-op-één momenten tussen verzorger en aap worden de orang-oetangs gestimuleerd om door het gaas heen een iPad aan te raken en deel te nemen aan een spel. Er worden snelle respons spellen, schilder en muziek apps aangeboden. De games dienen als een verrijkmiddel (Webber, S., Carter, M., Smith, W. & Vetere, F., 2016).

In het wild wordt er al jaren gebruik gemaakt van satelliet en radio telemetrie om van verschillende diersoorten data te verzamelen voor het uitvoeren van diverse analyses. In de Dallas Zoo is Real-Time Location System gemodificeerd om data te verzamelen van een gemixte groep olifanten. Iedere zes seconde wordt het systeem ververs en de nieuwe locaties door gegeven, hierdoor zijn de verzorgers in staat te zien waar de olifanten zijn zelfs als deze niet in de dierentuin aanwezig zijn. Ook kan er door middel van interactieve borden naar de bezoekers worden gecommuniceerd waar de olifanten zich bevinden. Met dit systeem kan er per individuele olifant worden bekeken wat de voorkeursgedragingen en/of lievelingsplekken in het verblijf zijn. Door het bestuderen van alle data zou het mogelijk kunnen zijn medische aandoeningen zoals gewrichts- of voetproblemen en veranderingen in de groep (zoals het vermijden of toenadering zoeken naar bepaalde dieren) te signaleren (Scott, N. at all, 2016).

Een leuke manier om zowel jong als oud te ondersteunen in het leerproces is door middel van applied games. De educatieve principes van een applied game komen naar voren in plezier, oplossen van problemen, interactiviteit, creatief denkvermogen en verhoogde betrokkenheid bij het leerproces. 'Flow' is hierbij erg belangrijk omdat dit een teken is van hoge concentratie en betrokkenheid bij de game (Olderaan, W. M., 2013).

Een nieuwe mediaomgeving voor interactieve games, in het speciaal RPG games (rol playing games) zorgen voor een vernieuwd platform wat een bevorderlijke werking heeft om role-taking te laten plaatsvinden. Role-taking met het oog op empathie is veel bestudeerd, voornamelijk het helpende gedrag van role-taking. Er zijn twee verschillende levels van empathie, de parallelle en reactieve empathie. De parallelle empathie doet zich voor wanneer een individu gevoelens matched of produceert die gelijk zijn aan die van een ander. Bij reactieve empathie gaat het verder dan alleen een match van gevoelens, hierbij heeft het individu emotionele gevoelens voor de desbetreffende persoon. Tijdens het spelen van

een RPG game controleert een speler de activiteiten en ervaringen van een avatar. Dit zorgt ervoor dat de lijn tussen de avatar en speler vervaagd. Cognitief gezien moet de speler zichzelf verplaatsen in de avatar om het spel succesvol te kunnen spelen. Emotioneel gezien voelt de speler zich zoals de avatar, bij succes van de avatar is de speler blij, als de avatar faalt, voelt de speler zich ontmoedigd. De doelen die zijn gezet in het spel zijn voor zowel de avatar als de speler. Al deze aspecten staan in lijn met role-taking, wat invloed heeft op de bereidheid om te helpen (Peng, W., Lee, M. & Heeter, C., 2010).

Hieronder volgt een opsomming van innovatieve aspecten die het concept wil toevoegen. Aangezien overbrengen van kennis het belangrijkste doel van het concept is er voor onderstaande innovaties gekozen. In hoofdstuk 8.1.7 worden deze en andere educatieve aspecten verder uitgediept.

- Een combinatie van de dieren gebouwd met lego en de verblijven met attributen die de dieren in het wild bedreigen.
- Educator screens.
- Ipads.
- Digitale borden.
- In een later stadium wordt een RPG-game ontwikkeld.

7.4 Conclusie.

Uit bovenstaande hoofdstuk blijkt dat er veel innovaties in dierentuinen worden toegepast deze zijn onder te verdelen in vier categorieën namelijk:

- Technologische innovaties:
 - Hierbij kan worden gedacht aan de Ipads.
- Innovaties met een hoge vermaak factor:
 - Hieronder valt de Klim Alles-route.
- Innovaties die bijdragen aan bewustwording:
 - Het in verblijven plaatsen van objecten die het natuurlijke leefgebied van de desbetreffende diersoort bedreigt.
- Duurzame innovaties:
 - Het verharderen van dierentuinpaden met 100% uit de bodemaanwezige hergebruikte materialen.

Het concept zal zich voornamelijk richten op het overbrengen van kennis en wil gebruik maken van innovaties die hieraan bij kunnen dragen.

HOOFDSTUK 8

HET CONCEPT

In dit hoofdstuk wordt het concept beschreven. Ten eerste wordt het Business Model Canvas toegepast om meer diepgang te geven aan de verschillende business elementen. Vervolgens is er een algemene beschrijving weergegeven zodat inzicht ontstaat omtrent de verschillende elementen, hiervoor zijn richtlijnen gebruikt die voortkomen uit literatuurstudie van hoofdstuk 1. Tenslotte worden de belangrijkste wettelijke elementen uitgewerkt die van toepassing zijn bij het starten van een dergelijke organisatie als het concept.

8.1 Business Model Canvas.

Door middel van het Business Model Canvas wordt er inzicht verkregen in de verschillende business elementen. In afbeelding 8: staat eerst een schematische weergave van het model canvas, daaronder worden acht van de negen bouwstenen verder uitgediept.

Afbeelding 8: Business Canvas Model.

Key Partners	Kernactiviteiten	Waardepropositie	Klantenrelaties	Klantsegmenten
Schaalvoordeel	Platform	Customization	Zelfservice Persoonlijke hulp Community	Massamarkt
	Key resources Fysiek Intellectueel Human resources		Kanalen Reclame/posters Social media Youtube/Vloggers Website Community	Gesegmenteerde markt
Kostenstructuur		Inkomstenstromen Gebruikersfee Abonnementsgelden Goederenverkoop		

8.1.1 Klantsegmenten.

Het concept zal twee klantsegmenten bedienen namelijk: massamarkt en gesegmenteerde markt.

Massamarkt

De massamarkt zal, zodat er zo veel mogelijk personen in behoeften kunnen worden voorzien, in twee groepen onderverdeeld worden. Binnen de massamarkt wordt er een groep gevormd voor publiek met kinderen, hieronder vallen zowel de senioren met kleinkinderen als het gezin. De massamarkt is zeer belangrijk voor het concept aangezien deze voor een groot gedeelte van de opbrengst, waaronder de ticketverkoop, moeten zorgen. De waarde zal liggen in een leuk dagje uit waarin zowel kinderen als volwassen kennis kunnen opdoen. Scholen uit het basis- middelbaar- en voortgezet- onderwijs vallen ook onder de massamarkt. Er zullen lespakketten worden opgesteld voor verschillende leeftijden en niveaus. Aangezien er al een scala aan lespakketten moet worden gemaakt, is ervoor gekozen deze onder de massamarkt te laten vallen en geen maatwerk te gaan leveren omdat dit zeer arbeidsintensief is. De waarde voor schoolkinderen ligt in een leuke ervaring waarbij veel kennis over roofvogels kan worden opgedaan.

Gesegmenteerde markt

Onder de gesegmenteerde markt vallen de fokkers, toekomstige- en huidige houders van roofvogels. In behoefte komen deze groepen in grote mate overeen, desalniettemin zijn er kleine verschillen waar het concept op moet inspelen. Deze groep, de gesegmenteerde markt, bevat experts tot personen die zeer geïnteresseerd zijn in roofvogels. Voornamelijk voor de toekomstige houders zal het concept waarde toevoegen doordat er vaardigheden kunnen worden verkregen tijdens de cursussen. Voor houders die al beschikken over basisvaardigheden zal de waarde liggen in diepgaande informatie. Door middel van een platform zal worden getracht te achterhalen aan welke informatie behoefte is, hierop wordt ingespeeld door informatieavonden te organiseren. Uiteraard is het tijdens een bezoek altijd mogelijk een gesprek met een medewerker aan te gaan om kennis uit te wisselen. Om fokkers van dienst te zijn zal er wederom gebruik worden gemaakt van het platform, hiermee zal worden getracht te onderzoeken waaraan bij deze groep behoefte is. Als dit in kaart is gebracht, zal door middel van cursussen of informatieavonden hierop worden ingespeeld. In de inleiding kwam naar voren dat fokkers geregeld met een overschot van jonge dieren blijven zitten. Door daar informatieavonden aan te wijden, waarbij meerdere fokkers bij elkaar komen, zal worden getracht een draagvlak te creëren zodat deze dieren niet meer worden uitgezet in de natuur.

8.1.2 Waardeproposities.

Om een goede waardepropositie te leveren moet worden nagedacht over welke waarden er aan klanten worden geleverd. Het concept richt zich alleen op roofvogels en uilen. Dit zou als toegevoegde waarde gezien kunnen worden aangezien er op dit gebied veel kennis aanwezig is. In de documentaire *Should We Close Our Zoos* van de BBC wordt aangegeven dat er in de toekomst waarschijnlijk meer dierentuinen komen die een duidelijke specialisatie hebben. Desalniettemin bestaat er een kans dat groepen uit de massamarkt dit concept te eenzijdig vinden en de Big Five missen. Voor de gesegmenteerde markt zal customization een toegevoegde waarde zijn, door middel van platformen hebben de personen die onder deze groep vallen invloed op de inhoud van cursussen en/of informatieavonden.

Hieronder staat de waardepropositie weergegeven zoals deze naar de klanten wordt gecommuniceerd:

Door een grote collectie voor het publiek toegankelijk te maken en kennis met betrekking tot deze dieren over te dragen, hierbij mag de rol die Nederland heeft gespeeld in de opkomst van de Europese valkerij uiteraard niet ontbreken. Om deze en andere dieren nog lang in het wild te kunnen bewonderen is het doorgeven van de conservatieboodschap van groot belang. Doordat wij transparant zijn in de omgang met en verzorging van de vogels, de dieren zien, behandelen en beschrijven als individuen hopen wij u op een leuke manier veel kennis bij te brengen. Tevens zijn er dagelijks informatieve demonstraties waarbij een aantal van onze dieren van dichtbij in actie te zien zijn. Door een entreekaartje te kopen heeft u een dag toegang tot de collectie en demonstraties, mocht er na het zien van de dieren meer interesse zijn kunt u zich inschrijven voor één van de cursussen waarbij er bijvoorbeeld dieper wordt er ingegaan op het houden van roofvogels en/of uilen.

8.1.3 Kanalen.

Er zijn vier soorten kanalen namelijk: eigen- en partnerkanalen, directe en indirecte kanalen. Ook zijn er vijf verschillende kanaal fasen (Awareness, evaluatie, aankoop, aflevering en after sales), een kanaal kan enkele of alle fases doorlopen. De verschillende kanalen geven aan op welke manieren klanten in aanraking kunnen komen met het concept. In tabel 11 staan de kanalen weergegeven met daarbij in welke fase het desbetreffende kanaal in aanraking komt met de klanten. Onder de tabel worden de kanalen toegelicht.

Tabel 11: Kanalen.

Kanaal soorten			Kanaal fasen				
			Awareness	Evaluatie	Aankoop	Aflevering	After sales
Eigen	Direct	Verkoop	Bezoek.	Naderhand vergelijk met andere dierentuinen.	Bij de kassa van het concept of webshop.	Op het concept.	Bij inschrijving op de nieuwsbrief.
			Reclame posters.			Verschillende locaties stations en langs de weg.	
		Webverkoop	Social media.	Vergelijken met andere sociaal media.		Op facebook en twitter.	
			Youtube/vloggers.	Door de emotie die vrijkomt.		Op youtube of de website van het concept.	
			Website.	Door het bezoeken van andere websites.	Op het concept bij de openingskassa en in de webshop.	Op het concept zelf door een bezoek of cursus.	
			Community.	Bekijken van andere community's en aanbiedingen van andere valkeniers.	Cursussen in de webshops of in de souvenirs shop.	Op het concept.	Openstaan voor vragen via email of telefonisch.
	Indirect	Eigen winkels					
		Partner winkels					
		Groothandel					
Partner							

Mensen kunnen in aanraking komen met het concept door het concept te bezoeken zonder eerst onderzoek te doen op internet. Deze personen evalueren het bezoek door het te vergelijken met eerdere dierentuinbezoeken. De aankoop van een ticket vindt plaats bij de kassa aan de voorkant van het concept. Tijdens het bezoek kunnen mensen zich inschrijven op de nieuwsbrief wat een onderdeel is van de aftersales. Uiteraard kan het concept ook gemaild worden om naderhand vragen te stellen. Het concept zal posters en flyers ontwerpen die op verschillende locaties opgehangen of geplaatst kunnen

worden zoals langs wegen, stations of inVVV-winkels. Veel mensen zijn actief op social media, zoals Facebook en twitter, vandaar het concept actief wil zijn op deze sites. Mensen evalueren de social media pagina's door deze te vergelijken met andere van soortgelijke bedrijven, ook speelt emotie een rol bij de evaluatie. Er zijn meerdere dierentuinen in Nederland die vloggers hebben, uiteraard kan het concept hierin niet achterblijven. De vlogs zullen op de website van het concept en youtube worden geplaatst. Deze vlogs zijn voornamelijk gericht op de jonge bezoekers, die voornamelijk zullen evalueren door middel van emotie. Het concept zal over een eigen website beschikken met informatie over het park en de dieren. Op deze website is ook een webshop aanwezig waar mensen dagkaarten kunnen kopen en de verschillende cursussen kunnen boeken. De aflevering van deze online gekochte producten is uiteraard op het concept zelf. Buiten de algemene website heeft het concept ook een online community, deze wordt geëvalueerd door het bezoeken van andere roofvogel en uil gerelateerde platforms. Uiteraard wordt er op de community doorverwezen naar de verschillende workshops en cursussen die geboekt kunnen worden op het concept zelf of in de webshop. Indien er op de community niet een duidelijk antwoord verkregen kan worden is het concept bereid contact op te nemen door middel van emailen of telefoon, bij meerdere mensen met dezelfde vraag zal hiervoor een cursus of informatieavond aangeboden worden.

8.1.4 Klantrelaties.

Het concept richt zich bij de klantrelaties op klantenretentie waarbij wordt getracht de klant vast te houden en aan te sturen tot herhalingsaankopen oftewel herhalingsbezoeken. Om dit te realiseren zullen er met de verschillende klantsegmenten andere relaties worden aangegaan. Door de massamarkt zal voornamelijk gebruik worden gemaakt van zelfservice. Deze groep maakt hiervan gebruik door zelfstandig het concept te bewandelen en informatie te vergaren van de informatieborden, innovatieve toevoegingen en de dagelijkse demonstraties. Tevens kan deze groep gebruik maken van persoonlijke hulp, hierbij kan worden gedacht aan rondleidingen met informatie over de vogels voor schoolreisjes of verjaardagen. Ook zijn er voor deze markt, tegen een vergoeding, verkennende workshops te volgen. Uiteraard is het voor de gesegmenteerde markt mogelijk om gebruik te maken van de zelfservice en de persoonlijke hulp in de vorm van workshops, tevens zullen er voor deze groep workshops met meer diepgang worden gecreëerd. Voor deze markt is het mogelijk een relatie met het concept op te bouwen door middel van de community, hierop kan worden aangegeven aan welke kennis behoefte is binnen deze groep wat zal leiden tot co-creatie.

8.1.5 Inkomstenstromen.

Voor het concept worden er verschillende inkomstenstromen gegenereerd. Naar alle waarschijnlijkheid zal de grootste inkomstenstroom bestaan uit gebruikersfee. De gebruikersfee bestaat uit een dagkaartje om het concept te bezoeken. Door middel van een dagkaartje heeft een persoon één dag toegang tot het concept met de bijbehorende dagelijkse demonstraties. Tevens worden er inkomsten verkregen uit het aanbieden van verschillende workshops. Het zal ook mogelijk zijn om een abonnement aan te schaffen voor het concept, waardoor een persoon voor een bepaalde periode onbeperkt toegang heeft tot het concept, hierdoor worden er abonnementsgelden verkregen. Tevens zal er een horecagelegenheid en een souvenirshop staan, hier wordt eten, drinken en souvenirs verkocht, aangezien het hierbij om fysieke producten gaat worden de opbrengsten gezien als goederenverkoop.

8.1.6 Key resources.

Om het concept te verwezenlijken zijn enkele key resources van groot belang. Te beginnen bij de fysieke componenten waaronder de verschillende roofvogels, deze staan weergegeven in tabel 12. Het concept zou graag vogels van verschillende families en continenten aan het publiek willen laten zien. De vogels moeten uiteraard in passende volières worden gehuisvest. De attributen besproken in hoofdstuk 3 moeten aanwezig zijn om de dieren te verzorgen en trainen. Tevens is minimaal één overdekte ruimte wenselijk om onder andere tentoonstellingen in te creëren en bezoekers van meer informatie te voorzien. Intellectuele resources zijn van groot belang aangezien het concept een uitwisselplaats van kennis over roofvogels wil zijn. Dit betekent dat er op het concept veel kennis over alle roofvogel gerelateerde aspecten aanwezig moet zijn, een gedeelte hiervan is gebonden aan de personeelsleden die elders kennis op hebben gedaan. Hierdoor zijn de human resources onmisbaar voor het concept. Het personeel voor het concept zal bestaan uit enkele diervverzorgers, personeel voor de horecagelegenheid en voor ontvangst van bezoekers. Het diervverzorgend personeel zal uit vijf personen bestaan, deze staan in tabel 13. Uit hoofdstuk 3 is gebleken dat het houden van roofvogels gecompliceerd is, daarom zal bij het aannemen van personeel de voorkeur uitgaan naar personen die ervaring hebben met deze dieren. Echter zal er ook naar de vooropleiding van het personeel gekeken worden.

Het concept zou graag een paraveterinair of dierenartsassistente in dienst hebben om buiten de dagelijkse werkzaamheden te kunnen zorgen voor zieke of gewonde dieren. Een leraar basisonderwijs, met voorliefde voor dieren, om de kennis op een leuke wijze door te geven aan de jongere generatie. En één persoon met een diervmanagement diploma om de collectie te beheren en bij te dragen aan de kennis overdracht. Ook moet er personeel aanwezig zijn met ervaring in het vliegen en broeden van roofvogels en uilen.

Tabel 13: Personeel.

	Bij voorkeur	Aanvullend
Persoon 1	MBO 3 diervverzorging	Paraveterinair MBO 4
Persoon 2	MBO 3 diervverzorging	Pabo HBO
Persoon 3	MBO 3 diervverzorging	Diermanagement HBO
Persoon 4	MBO 3 diervverzorging	Ervaring broeden/vliegen
Persoon 5	MBO 3 diervverzorging	Ervaring broeden/vliegen

Tabel 12: Vogeloverzicht.

Soort:	Latijnse naam:	Spanwijdte:
Kerkuil	Tyto alba	80-95 cm
Bruine Uil	Phodilus badius	55-65 cm
Dwergooruil	Otus scops	47-54 cm
Oehoe	Bubo bubo	131-188 cm
Sneeuwuil	Bubo scandiacus	125-150cm
Amerikaanse Oehoe	Bubo virginianus	91-153 cm
Braziliaanse dwerguil	Glaucidium brasilianum	37-41 cm
Bosuil	Strix aluco	81-105 cm
Lapland uil	Strix nebulosa	140-152 cm
Oeraluil	Strix uralensis	110-134 cm

•HOOFDSTUK 8•

Soort:	Latijnse naam:	Spanwijdte:
Ransuil	<i>Asio otus</i>	86-100 cm
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	50-62 cm
Holenuil	<i>Athene cunicularia</i>	50-61 cm
Steenuil	<i>Athene noctua</i>	48-56 cm
Lammergier	<i>Gypaetus barbatus</i>	2.31-2.83 m
Aasgier	<i>Neophron percnopterus</i>	1.55-1.70 m
Rüppell's gier	<i>Gyps rueppellii</i>	2.26-2.6 m
Palmgier	<i>Gypohierax angolensis</i>	1.35-1.55 m
Rode wouw	<i>Milvus milvus</i>	1.75-1.79 m
Brahmaanse wouw	<i>Haliastur indus</i>	1.09-1.24 m
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	1.4-1.5 m
Europese buizerd	<i>Buteo buteo</i>	1.09-1.36 m
Roodstaart buizerd	<i>Buteo jamaicensis</i>	1.05-1.41 m
Woestijn Buizerd	<i>Parabuteo unicinctus</i>	1.03-1.2 m
Rosse ruigpootbuiserd	<i>Buteo regalis</i>	1.33-1.42 m
Steenarend	<i>Aquila chrysaetos</i>	1.8-2.3 m
Zwarte arend	<i>Aquila verreauxii</i>	1.81-2.3 m
Savanne arend	<i>Aquila rapax</i>	1.59-1.90 m
Europese zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	1.93-2.44m
Afrikaanse zeearend	<i>Haliaeetus vocifer</i>	1.75-2.10m
Amerikaanse zeearend	<i>Haliaeetus leucocephalus</i>	1.8-2.3 m
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	65-82 cm
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	74-84 cm
Giervalk	<i>Falco rusticolus</i>	110-130 cm
Prairievalk	<i>Falco mexicanus</i>	90-113 cm
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	74-120 cm
Lannervalk	<i>Falco biarmicus</i>	95-105 cm
Sakervalk	<i>Falco cherrug</i>	110 - 125 cm

Soort:	Latijnse naam:	Spanwijdte:
Luggervalk	Falco rusticolus	1.10-1.30 m
Slecht x giervalk	Falco peregrinus X Falco rusticolus	-
Noordelijke Kuifcaracara	Caracara cheriway	1.07-1.3 m
Secretarissvogel	Sagittarius sepiarius	1.91-2.20 m
Bateleur	Terathopus ecaudatus	54-70 cm

8.1.7 Kernactiviteiten.

De belangrijkste kernactiviteit is overdragen van kennis, dit wordt op meerdere manieren uitgevoerd. Er wordt een platform gelanceerd, door middel van dit platform wordt er getracht te achterhalen aan welke informatie of vaardigheden er behoefte is in de valkerij-gemeenschap zodat het concept hierop kan inspelen. Tevens worden er verschillende workshops worden gegeven, sommige zijn een leuke introductie, echter zijn er ook informatieve workshops voornamelijk voor beginnende of toekomstige valkeniers. De workshops en andere kennis overdragende toepassingen staan in het onderstaande educatie plan beschreven.

Educatie plan.

Het voornaamste doel van het concept is het geven van educatie en informatie over roofvogels en uilen. Tevens is het uitdragen van de pro-wildlife gedachte van groot belang aangezien hiermee aandacht gevraagd kan worden voor milieu gerelateerde problemen. Om dit te kunnen bereiken zijn er meerdere tools en/of middelen nodig die hieronder beschreven staan.

Zoals in hoofdstuk 6 duidelijk werd, zijn de informatieborden in dierentuinen erg belangrijk aangezien deze beschouwd kunnen worden als experts. Hierdoor is er in het concept voor gekozen om de informatieborden in de vorm van tablets aan te bieden. Op het startscherm van de tablet zal een keuze menu worden aangeboden, hier kan de bezoeker beslissen of deze geïnteresseerd is in:

- Informatie voor kinderen.
- Beknopte beschrijving voor volwassenen.
- Uitgebreide beschrijving voor volwassenen.
- Filmpjes.
- Geluiden.
- Foto's.

De studie in hoofdstuk 6 naar onder andere informatieborden in dierentuinen gaf aan dat bezoekers geïnteresseerd zijn in de volgende roofvogel gerelateerde onderwerpen: vreemde gedragingen, waar de soort in het wild leeft, welk voedsel de dieren in het wild en gevangenschap eten, hoe groot en zwaar de vogels zijn en welke unieke gedragskenmerken voorkomen bij de soort. Deze informatie zal sowieso verwerkt worden op de verschillende pagina's van de tablet. Het gebruiken van de tablets ten opzichte van de ouderwetse geprinte borden heeft ook tot voordeel dat de borden gemakkelijk kunnen worden bijgewerkt en informatie kan worden verwisseld. Het concept verwacht dat de bezoeker op deze manier meer vermaak ervaart doordat er zelf gekozen kan worden aan welke informatie behoefte is en er zelfs de mogelijkheid wordt gegeven om door middel van een filmpje kennis op te doen, wat zal leiden tot het vergaren van meer informatie (Clayton, Fraser, and Saunders, 2009).

Grote digitale borden worden op verschillende locaties in het park geplaatst, hierop kunnen afwisselend actuele boodschappen over bijvoorbeeld individuele dieren, zieke dieren, voedertijden van de kuikens en vliegdemostraties worden weergegeven. Ook zijn er zes digitale borden in de vergaderruimte geplaatst. Deze ruimte wordt gebruikt voor cursussen en schoolbezoeken. De schermen geven de mogelijkheid belangrijke informatie, filmpjes, foto's en geluiden groot weer te geven/te laten horen. Tevens kunnen deze borden worden gebruikt voor het live-streamen van bijvoorbeeld het wegen van vogels of het uitkomen van een ei.

In het concept zullen ook twee kleine museums worden ingericht. Een van deze musea is gelegen naast de gieren verblijven en zal voornamelijk informatie verschaffen over de gieren problematiek in Azië. Het aantal gieren is, met name in India, drastisch afgenomen wat problemen meebrengt brengt voor de volksgezondheid. De karkassen van vee worden niet meer opgeruimd door de gieren maar blijven op straat liggen rotten. Het aantal wilde honden is hierdoor toegenomen waardoor het aantal bijtincident met rabiës besmetting is gestegen (Hall, Chhangani & Warner, 2015). Voor het concept is het belangrijk mensen hiervan op de hoogte te brengen. Door het publiek meer over gieren te leren, hoopt het concept een verandering in de gevoelens over deze dieren te laten plaatsvinden, waardoor de bezoeker eerder bereid is een bijdrage te leveren in de vorm van een donatie. Om kinderen enthousiast te maken en aan te zetten tot het leren over deze problematiek zal er een combinatie worden gemaakt van lego-dieren samen met objecten die het leven van de desbetreffende dieren in het wild bedreigen. In dit geval zou het gaan om karkassen besmet met Diclofenac. Uiteraard moet hierbij wel uitleg gegeven worden, aangezien besmette karkassen lastig zijn uit te beelden. Naar alle waarschijnlijkheid zal het lego bouwwerk de aandacht trekken van, voornamelijk de jonge, bezoekers.

Tevens wordt in dit museum aandacht gevraagd voor inheemse roofvogel soorten waarvan de populatie sterk is gedaald zoals de Blauwe kiekendief (*Circus cyaneus*) en de Velduil (*Asio flammeus*). Uit onderzoek van Heimlich et al (hoofdstuk 6) bleek dat het bieden van post-ervaringen belangrijk was om de milieu-leerervaring te verlengen, daarom zal er in dit museum de optie zijn voor bezoekers om zich in te schrijven op een gieren, kiekendief en/of velduil nieuwsbrief. Tevens zal er informatie beschikbaar worden gesteld voor mensen die graag actief met vogels bezig willen blijven in de vorm van doorverwijzingen naar de vogelbescherming om vrijwilliger te worden en formulieren om vrijwilliger te worden op het concept. De methode van Ballantyne (2001) gaat worden toegepast om bezoekers mee te laten denken over het afnemende aantal gieren en de daaruit volgende milieuproblemen. Er wordt hierbij als eerste gefocust op het bewijs van een milieuprobleem in relatie tot menselijke impact, in dit geval het afnemende aantal gieren en het toenemen van het aantal menselijke rabiës besmettingen in India. Vervolgens de gevolgen van het primaire probleem met betrekking tot wilde dieren en milieu, wat bestaat uit het toenemende aantal wilde honden. Tot slot wordt er aan de bezoekers gevraagd om mee te denken over oplossingen voor dit probleem door gebruik te maken van de overige informatie in het museum.

De tentoonstelling in het andere museum wordt gedurende het jaar meerdere keren verandert om verschillende thema's te kunnen tonen, hierdoor blijft het museum interessant voor bezoekers die het concept vaker bezoeken. Hierbij kan gedacht worden aan thema's zoals de Nederlandse valkerij geschiedenis, herkennen van soorten in het wild, de verschillende soorten veren en roofvogelpoten. Met name voor de bezoekers met een explorer identiteit verwante motivatie is het veranderen van het museum belangrijk (Falk & Storkdieck, 2005). Dit museum geeft het concept tevens de mogelijkheid extra ondersteuning te bieden tijdens schoolreisjes, lezingen en groepsbezoeken.

Om mensen een unieke ervaring te geven en meer te leren over roofvogels en uilen worden er verschillende workshops georganiseerd, een aantal van deze workshops zal aantrekkelijk zijn voor mensen met de professionals/hobbyisten identiteit verwante motivatie (Falk & Storkdieck, 2005). Het aanbod van de workshops staan hieronder beschreven:

Halve dag roofvogel ervaring.

Deze dag is bedoeld voor mensen die meer willen weten over roofvogels en uilen, graag dichterbij deze dieren willen komen dan tijdens een gewoon bezoek aan het concept. Tijdens deze workshop worden er diverse vogels gehanteerd door de deelnemers, met verschillende roofvogels en uilen gevlogen en een rondleiding door het concept gegeven. Het is een leuke workshop voor volwassenen en kinderen vanaf acht jaar. Voor jongere kinderen is deze cursus niet aan te raden omdat het dragen van een roofvogel op de hand lichamelijk te zwaar is. Kinderen mogen alleen deelnemen aan de cursus als deze worden vergezeld door een volwassene. Bij genoeg animo kan er een halve dag uilen ervaring worden georganiseerd.

Roofvogel ervarings hele dag.

Tijdens deze roofvogel ervarings dag wordt er met verschillende soorten roofvogels gevlogen, meerdere soorten op de handschoen gehouden, uitleg over het hanteren en trainen gegeven, naar demonstraties gekeken en afgesloten met het hanteren van een arend. Deze workshops is licht informatief en voornamelijk gevolgd voor het leuke karakter. Deze cursus is absoluut geen volledige training tot valkenier. Bij genoeg animo kan er een uilen ervarings dag worden gehouden.

Valken ervarings dag.

In tegenstelling tot de hier bovenstaande ervaringsdagen, is er bij deze workshop relatief weinig hanteren en vliegen van de vogels aan de orde. Valken zijn namelijk vogels van de "hoge vlucht", wat inhoudt dat deze prooien in de lucht vangen, daardoor is het voor deze dieren onnatuurlijk om van handschoen naar handschoen te vliegen, tevens is het afremmingstelsel van deze vogels hier niet op gebouwd. Om het natuurlijk gedrag van valken te stimuleren wordt er loer-gedraaid dit geeft deze dieren de mogelijkheid hoge snelheden op te bouwen en de prooi (oftewel loer) in de lucht te vangen, tijdens deze workshop worden de basisvaardigheden van het loer-draaien bijgebracht.

Om de cursisten ook te laten ervaren hoe een roofvogel naar de hand vliegt, wordt er éénmaal met een buizerd of uil gevlogen. Tevens wordt er een fotomoment gecreëerd door enkel valken op de handschoen te houden. Er zal veel geoefend worden met het loer-draaien wat moeilijker is dan het lijkt. Voor de lunch krijgen de deelnemers de kans om de valk een "catch" in de lucht te laten doen. Hierbij wordt de loer aan het uiteinde vastgehouden, verder in de lucht gegooid zodat de valk deze kan grijpen, het draait hierbij om een goede timing en inzicht in de vogel. De deelnemers krijgen de kans een demonstratie bij te wonen en aan het eind van de dag is er een mogelijkheid zelf loer te draaien voor een echte valk.

Uil avonden.

In november december en januari worden er uil avonden georganiseerd. Tijdens deze avonden gaat een kleine groep bezoekers met zaklampen langs de uilen-volières en krijgt daarbij uitleg over de verschillende soorten. Er kan worden opgewarmd met een warm hapje en drankje. Vervolgens worden er demonstraties gehouden, eentje binnen voor de kleinere soorten en een buiten voor de grote soorten.

Zeven daagse valkerij cursus

Deze cursus is bedoeld voor mensen die nadenken over de aanschaf van een roofvogel of uil. Tijdens deze zeven dagen worden verschillende onderwerpen besproken en beoefend waaronder:

- Welke vogels gebruikt worden in de valkerij.
- EHBO bij roofvogels en veel voorkomende ziektes/aandoening.
- Valkeniersknoop, verschillende soorten handschoenen, valkenierstassen.
- Het hanteren van roofvogels en uilen.
- Trainen van roofvogels en uilen.
- Het vlieggewicht.
- Loer-draaien.
- Huisvesting.
- Voeding.

Aan het eind van deze cursus zal de cursist in staat zijn een van de “beginners” vogels op een juiste manier te verzorgen en houden.

De dagelijkse twee á drie demonstraties zijn een bron van informatie zijn de bezoekers. Tijdens de demonstraties wordt er in principe een uil, valk, buizerd, wouw en een arend gevlogen, zodat bezoekers over al deze soorten informatie krijgen. Tevens zal er worden geprobeerd minstens een vogel per dag in training te laten zien, om het publiek te kunnen vertellen over hoe het trainingsproces wordt uitgevoerd en dat dit niet eenvoudig is. Daarbij geeft dit de gelegenheid de vogel aan publiek te laten wennen. Tijdens de demonstraties wordt er uitleg gegeven over de soort, waar deze voorkomt, natuurlijk gedrag, hoe deze soort in gevangenschap gehouden wordt en de karaktereigenschappen van het individu. Door middel van de demonstratie wordt niet alleen informatie gegeven, maar ook uitgedragen dat het houden van roofvogels en uilen niet eenvoudig is en dat er een hoop kennis nodig is om deze dieren te houden. Uiteraard is er aan het eind van de demonstraties de mogelijkheid tot het stellen van vragen, wat bezoekers met een facilitator identiteit verwante motivatie de sociale interactie geeft die deze groep verlangt (Falk & Storkdieck, 2005)-.

Buiten de twee musea's beschikt het concept over een vergader/educatie ruimte. Deze wordt onder andere gebruikt bij meetings, voor het geven van uitleg bij bezoeken van scholen en dergelijke. In deze ruimte zijn grote educator screens aanwezig. Deze screens zijn gekoppeld aan tablets zodat het personeelslid wat uitleg geeft ondersteunende filmpjes, foto's, geluiden, documenten en dergelijke kan laten zien. Tevens geeft dit de mogelijkheid om live beelden van bijvoorbeeld het voeren van de jongen of het verzorgen van zieke vogels weer te geven, zonder dat de dieren hier onrust van ondervinden. Ook kunnen op deze schermen en tablets tijdens drukke dagen, zonder schoolbezoeken of meetings, filmpjes worden geshowd van eieren die uitkomen of voedersessies van de kuikens, met daarbij de nodige uitleg.

Het concept hoopt kennis door te kunnen geven aan veel mensen waaronder schoolkinderen. Bij het bezoek van scholen zijn er vele thema's die centraal kunnen staan zoals:

- Wat zijn roofvogels.
- Wat zijn nachtroofvogels.
- Het houden en trainen van roofvogels.
- Nederlandse valkerij geschiedenis.
- De gieren problematiek.
- Roofvogels in Nederland.

Tevens wil het concept kinderen leren over de natuur daarom zullen er ook projecten voor basisschool kinderen beschikbaar worden gesteld. Deze projecten zijn gemaakt door de AZA (Association of Zoos & Aquariums), en hebben voornamelijk betrekking op het bestuderen van de natuur en het verminderen van de ecologische footprint door middel van het onderzoeken van afval, hoe dit vermindert kan worden en wat afval met het milieu doet. Deze projecten staan gepubliceerd op de website van de AZA en zullen worden bijgevoegd in bijlage 4.

In de toekomst wil het concept een RPG-game (Role Playing Game) laten ontwikkelen. De avatar in dit spel kan bijvoorbeeld zorgdragen voor gieren, velduilen en grauwe kiekendieven. Dit zal echter een grote investering zijn en moet ontwikkeld worden door een specialistische team, zodat de juiste emoties vrijkomen bij het spelen van de game.

8.1.8 Key partners.

Op het concept zullen dagelijks veel voedseldieren door de vogels worden geconsumeerd, ondanks dat het de bedoeling is een aantal van deze voedseldieren zelf te fokken zal een groot gedeelte ingevroren worden ingekocht. Door dit bij één van de prooidier bedrijven, in bulk, in te kopen, zoals prooidier.nl, Animalfoodexpress, Kiezebrink of Honeybrookfarm, is het wellicht mogelijk om schaalvoordeel op te doen.

Er worden getracht banden met scholen aan te gaan zoals het Groenhorst College Barneveld. Deze school heeft een

brede dierencollectie om van te leren, echter ontbreken de roofvogels. Wellicht dat het concept met roofvogels en uilen naar de school kan komen om lessen te geven. Deze band kan er tevens voor zorgen dat het concept stagiairs kan verwerven doormiddel van de lessen.

Tevens wordt er getracht een samenwerkingsverband op te stellen met één van de gier-projectorganisaties om een bijdrage te leveren in de vorm van tijd en materialen. De bijdrage die het concept levert aan het gieren-project worden aan de bezoekers gecommuniceerd in het museum. In het souvenirwinkeltje worden spullen verkocht waarvan de opbrengst naar het project gaat, ook zal er worden geprobeerd om met nabijgelegen scholen inzamelingsacties te organiseren om hiervoor geld in te zamelen.

8.2 Algemene beschrijving.

Het concept zal vorm worden gegeven als een kleinschalige diertuin uitsluitend voor roofvogels en uilen. Hierdoor kan het concept voor mensen met verschillende kennisniveaus op gebied van deze dieren een toegevoegde waarde zijn.

Waarin de volgende missie en visie centraal staan:

- Missie:
 - Voor het concept is het houden, verzorgen, de conservatie en vliegen van roofvogels en uilen een passie. Deze passie willen wij met zo veel mogelijk mensen delen. Wij bieden een leuke en informatieve dag door kennis ter beschikking te stellen op verschillende niveaus voor mensen met een liefde voor roofvogels.
- Visie:
 - Het concept wil het middelpunt van informatie zijn rondom roofvogels, voor zowel beginners als ervaren valkeniers en daardoor zorgen dat iedere roofvogel in Nederland juist gehouden wordt.

In bijlage 3 staat een plattegrond weergegeven van hoe het concept idealiter wordt vormgegeven, uiteraard is dit afhankelijk van de beschikbare ruimte die gevonden kan worden. In de plattegrond staan nummers weergegeven deze worden hieronder besproken. Er is in het concept gekozen om verschillende families/sub-soorten roofvogels dichtbij elkaar te huisvesten in tegenstelling tot soorten uit één continent bij elkaar te huisvesten, zodat de verschillen en overeenkomsten duidelijker waar te nemen zijn. De volière afmetingen uit hoofdstuk 3 zijn hiervoor aangehouden.

Voor de bezoekers en het personeel is er parkeerruimte nodig. Onder nummer 1 bevindt zich een ruime parkeergelegenheid van ongeveer driehonderd vierkante meter, hierom omheen is een hek opgezet die na sluitingstijd wordt afgesloten. Bij nummer 2 kunnen bij aankomst op het concept, aan de buitenkant van dit gebouw, entreekaartjes worden gekocht, hier is informatie verkrijgbaar over het park en de dagelijkse demonstraties. Men kan alleen het concept verlaten via de souvenirshop die zich tevens in gebouw 2 bevindt. Uiteraard is hier ook informatie beschikbaar over de verschillende workshops en zijn er niet alleen leuke, maar ook informatieve souvenirs te koop zoals boeken en DVD's. Bij binnenkomst in het concept komen de bezoekers aan bij nummer 3, hier worden de roofvogels voor demonstraties door middel van de aangebonden valkeniershuisvesting gehouden. Er zijn elf plaatsen voor grote roofvogels met een afmeting van 2,5 x 2 meter en dertien voor kleinere roofvogels met afmetingen van 2 x 2 meter. Na sluitingstijd en bij hevige regen worden deze vogels in overdekte verblijven geplaatst, deze zijn aan de voorkant afsluitbaar met een hek zodat er s' nachts geen dieren zoals vossen of katten bij de vogels kunnen komen. Overdag bij droog weer worden deze vogels op het gras geplaatst. De vogels die niet op de aangebonden valkeniers methode kunnen worden gehuisvest, maar wel voor demonstraties worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld uilen, worden gehouden in de nummer 4 volières. Er zijn vier volières voor grotere soorten met een afmeting van 3 x 3 meter en zeven voor kleinere soorten met een afmeting van 2 x 3 meter. De werkruimte wordt aangegeven met nummer 5, hier worden de vogels gewogen, voorzien van telemetrie en ontdaan van de langveter, draal en riemen voorafgaande aan het vliegen. Het voer voor de demonstratie vogels wordt hier klaargemaakt en in een koelkast bewaard. Er bevinden zich vier grote en zes kleine volières die niet toegankelijk zijn voor het publiek onder nummer 6. Deze zijn noodzakelijk om nieuwe vogels eerst te observeren en ook zieke of gestreste vogels meer rust te bieden. Aan deze volières grenst de ziekenboeg/quarantaineruimte, nummer 22. Hierin bevinden

zich een behandelruimte, enkele kleine binnen-volières en een aantal kooien. Doordat er minder bewegingsruimte is voor de dieren kunnen deze extra goed geobserveerd worden en rust houden.

Nummer 7 zijn de toiletten. Het Concept huisvest vier grote, twee medium, twee kleine en vijf zeer kleine uilen onder nummer 8. Om alle volières heen loopt een hek, deze is echter op de plattegrond niet zichtbaar. Het hek zorgt ervoor dat de bezoekers niet dichterbij dan een meter van de volières kunnen komen, zodat bezoekers geenongewenste materialen zoals voedsel in de volières kunnen gooien en tevens zodat deze niet door de vogels gebeten of gegrepen kunnen worden. In nummer 9 worden vier buizerd gehuisvest, in nummer 10 drie wouwen, in 11 worden een koppel Bataleurs (*Terathopius ecaudatusen*) en een koppel Kuifcaracara's (*Caracara-cherway*), in 12 de gieren, 13 de arenden, in 14 de secretarismvogels (*Sagittarius sepentarius*) en in 15 zijn 5 plaatsen voor grote valken en twee voor kleine valken. Het concept beschikt over twee musea, nummer 16, een van de musea zal worden gewijd aan gieren en is dan ook gelegen naast de gieren-verblijven. Het andere museum zal van tijd tot tijd van onderwerp veranderen. Het concept beschikt over een multifunctionele vergaderruimte, nummer 25, die onder andere gebruikt kan worden bij bezoek van scholen, cursussen en rondleidingen. Deze ruimte beschikt over zes educator screens zodat iedereen alles goed kan zien. Uiteraard beschikt het concept over een kleine horecagelegenheid, nummer 17, waar broodjes, taart, drinken en dergelijke worden geserveerd. Het concept heeft op verschillende locaties picknicktafels geplaatst waar mensen meegebracht versnaperingen kunnen nuttigen. Voor de groep die een spiritual pelgrim identiteit verwante motivatie heeft, is dit belangrijk zodat deze mensen kunnen reflecteren op het bezoek (Falk & Storkdieck, 2005). Het concept hoopt verschillende soorten vogels te laten broeden, daarom is er een ruimte ingericht, nummer 18, waar de eieren worden uitgebroed en de jongen verzorgd. Dit gebouw is verdeeld over twee ruimtes, de achterkant van het gebouw zal worden gebruikt voor broedmachines en de voorkant voor het verzorgen van de jonge vogels tot herintroductie bij de ouders/surrogatouders. Aan deze kant van het gebouw bevindt zich een raam waardoor bezoekers het voeren van de jongen kunnen bijwonen. Het voer voor de vogels moet ingevroren worden bewaard onder nummer 19, hiervoor is een vriesruimte aangelegd. Er is een apart gebouw, nummer 20, voor het fokken van ratten en muizen naast de vriesruimte. Het concept zal veel gereedschap en materialen hebben om het onderhoud van het concept te verrichten, deze materialen bevinden zich in nummer 21, ook kunnen hier onder andere nestboxen in elkaar worden gezet. Nummer 23 is een woonhuis, zodat er na sluitingstijd iemand aanwezig is op het concept. Uiteraard staat er een hek om het park heen om na sluitingstijd mensen buiten te houden. Sommige roofvogels erg kostbaar en zeldzaam en is het verstandig om altijd tenminste een persoon op het park te houden. In verband met zieke vogels moet er personeel in de buurt zijn om deze dieren s' nachts te controleren. Tijdens het broedseizoen hebben zowel de eieren als de jonge vogels veel verzorging nodig het is daarom handig dicht bij de dieren in de buurt te zijn. Boven het café en/of de vergaderruimte zullen woonruimtes worden aangelegd voor personeel of stagiaires. Tenslotte het vliegterrein, nummer 24, hier kunnen de vogels worden getraind en gevlogen, er zijn verschillende bankjes voor de bezoekers om op te zitten. Tevens is hier een speeltuin aangelegd voor de jonge bezoekers.

8.3 Wettelijke aspecten.

In Nederland kan er niet zomaar een dierentuin worden opgezet, ten eerste moet er een ontheffing van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) op gemeente niveau worden aangevraagd. Hierin staan regels over de openbare orde en veiligheid die door iedere gemeente zelf worden opgesteld. Tevens moet er bij de gemeente een bouwvergunning worden aangevraagd voor de huisvesting en eventuele bijgebouwen.

Het is noodzakelijk een vergunning aan te vragen bij de minister van Economische zaken, Landbouw en Innovatie voor het opzetten van een dierentuin. Om deze vergunning te kunnen aanvragen moeten er enkele documenten worden opgesteld om inzage te geven in onder andere het dierenbestand, huisvesting, verzorgingsplan, werkwijze bij ontsnappen van dieren, personeel en kwalificaties en een educatie plan. Hieronder zullen de belangrijkste aspecten worden besproken.

8.3.1 Dierenbestand.

Het park wil graag een variatie aan roofvogels en uilen kunnen laten zien, zodat de bezoekers een beeld krijgen van de vele soorten. In tabel 11 staat een overzicht van de vogels die het park graag wil hebben, er is voor deze soorten gekozen omdat deze tot de verschillende ordes, families en subfamilies behoren. Hierdoor kunnen de overeenkomsten en verschillen goed worden waargenomen door de bezoekers. Een groot gedeelte van de vogels zal te bewonderen zijn in volières tevens zal het gedeelte van de vogels, die dagelijks in de demonstraties te zien zijn, worden gehuisvest op blok en/of sprengel. Per dag zullen en rond de dertig vogels gevlogen worden, vijftien à twintig van deze vogels zijn te zien tijdens een van de drie demonstraties. In het geval van externe demonstraties of workshops zullen de overige tien à vijftien vogels gebruikt worden.

8.3.2 Beleidsprotocollen.

Voeding en verzorgingsplan volière vogels.

Het voeren van de roofvogels en uilen in volières zal worden uitgevoerd door twee personeelsleden die elkaar op vrije dagen kunnen afwisselen. Het is belangrijk daarvoor twee vaste medewerkers in dienst te hebben, zodat gelijktijdig met het voeren een gezondheidscheck kan worden uitgevoerd. Roofvogels laten ziekte signalen pas zien tegen de tijd dat de situatie kritiek is en zelfs dan zijn de signalen niet altijd duidelijk. Daarom is het belangrijk te weten wat voor elke individuele vogel "normaal" is. Een voorbeeld hiervan is dat vogel A altijd op de zitstok aan de rechter kant van de volière zit, als vogel A opeens aan de linker kant of op de grond zit zou dit erop kunnen wijzen dat de vogel ziek is. Hierdoor is het van belang dat het voeren door mensen wordt uitgevoerd die de vogels goed kennen en abnormaal gedrag kunnen waarnemen. Zoals besproken in hoofdstuk 3 worden de roofvogels in de ochtend en de uilen in de middag gevoerd. Het overgrote deel van het dieet zal bestaan uit eendagskuikens. Het park zou graag zelf ratten en muizen fokken om de vogels minimaal twee keer per week van ander voer te kunnen voorzien. Uiteraard worden de ratten en muizen voorafgaand gedood. Er zijn circa vijftig volières die één maal per week schoongemaakt worden, dit wordt gedaan door de top laag van de volière bijeen te harken en te zeven, afhankelijk van de grootte van de volière neemt dit tien tot twintig minuten in beslag. De voerlades moeten dagelijks worden schoongemaakt en ontsmet. De waterbaden in de volières worden één keer per week gedesinfecteerd en opnieuw gevuld.

Het is noodzakelijk de vogels één keer per jaar te vangen om onderzocht te worden door een dierenarts, bij voorkeur vindt dit plaats voor het broedseizoen. Tijdens het nakijken van de vogels kan het verzorgend personeel de volière een grote beurt geven waarbij de muren goed worden schoongemaakt en eventueel geleverd, de nestboxen nagekeken, aangevuld met nestmateriaal en het zand op de bodem aangevuld. De vogels moeten worden onderzocht door een dierenarts die gespecialiseerd is in roofvogels, omdat "gewone" dierenartsen hier niet genoeg inzicht in hebben. In Nederland zijn ongeveer vier gespecialiseerde dierenartsen namelijk: Dierenkliniek IJburg in Amsterdam, Dierenkliniek Leersum in Leersum, dierenziekenhuis Drachten in Drachten en het vogelziekenhuis in Zelhem.

Voeding en verzorgingsplan vliegteam

Roofvogels die op de aangebonden huisvestingsmanier worden gehouden gaan s' ochtends bij goed weer (geen regen of vriezen) op een blok of sprengel op het gras, zodat deze kunnen zonnen en baden. Kleine vogels, zoals Amerikaanse torenvalken, worden in de ochtend een keer extra gewogen om het gewicht onder controle te houden. De vogels die behoren tot het vliegteam maar in een volière verblijven, zoals de uilen, blijven uiteraard in de volière. Wanneer het tijd is om de vogel te vliegen wordt deze van de zitplek gehaald en gewogen, het gewicht van de vogel wordt genoteerd en blijft gemiddeld een week staan om veranderingen in het gewicht te observeren. Tijdens het vliegen wordt de vogel naar kleine beloningen geroepen. Afhankelijk van de vliegprestatie en het gewicht van de vogel, krijgt deze na het vliegen de rest van de maaltijd op de handschoen of op de zitplek. Een personeelslid is gemiddeld twintig minuten per dag met één vogel bezig, echter kan dit ook oplopen tot een uur.

De lederen schoenen en riemen, die de vliegvogels om de poten hebben, moeten één keer per week worden ingevet, zodat deze soepel blijven en geen last aan de poten bezorgen. Het trainen van de vliegvogels is geen eenvoudige klus en kan veel tijd kosten, in tabel 13 staat een overzicht met betrekking op de tijd die een roofvogel nodig heeft om los te vliegen. Roofvogels en uilen die al eens zijn getraind maar voor een bepaalde tijd "vrij" hebben gehad voor bijvoorbeeld de muilt, hebben vaak een opfriscursus nodig, maar zijn sneller getraind dan de in tabel 14 genoemde tijden. De demonstratie vogels s' nachts verblijven moet twee maal per week worden schoongemaakt, door de toplaag bij elkaar te harken en vervolgens te zeven. De waterbaden van deze vogels dienen twee maal per week schoongemaakt en ververs te worden aangezien deze in het zonlicht staan en daardoor eerder vervuilen.

Ontsnapte dieren:

Zoals op de plattegrond te zien is loopt er achter alle volièrès een gang en openen alle volièrès in de gang. De buitendeur van een gang is vanaf binnen op slot te doen en zorgt ervoor dat het ontsnappen van vogels uit volièrès zo goed als onmogelijk is. Bij vogels die deelnemen aan de demonstraties bestaat altijd een kans dat deze wegvliegen. Dit wordt geprobeerd te voorkomen door vogels voorafgaande aan het vliegen te wegen en dit nauwkeurig te noteren zodat er een beeld ontstaat over welk vlieggewicht ideaal is voor elke individuele vogel. Er bestaat echter altijd een mogelijkheid dat een vogel tijdens een demonstratie bijvoorbeeld ergens van schrikt en wegvliegt. Om weggevoegen vogels op te sporen wordt er voor het vliegen een kleine zender op de staart bevestigd die, door middel van de telemetrie, kan worden opgespoord. Mocht een vogel wegvliegen zullen er twee personeelsleden met de telemetrie proberen de vogel te lokaliseren zodat de rest van het personeel de overige werkzaamheden van de dag kunnen afmaken. Als deze zijn afgerond zal de rest van het personeel met een andere telemetrie-set ook op zoek gaan naar de vogel. Als de vogel is gelokaliseerd zal er worden geprobeerd de vogel terug te vangen door middel van een beloning. Dit klinkt vrij eenvoudig maar het kan soms wel tot een week duren voordat een vogel terug gevangen is, er zijn ook gevallen waarin de vogel niet of dood wordt teruggevonden. De batterijen in de telemetrie-set zal wekelijks worden vervangen, zodat deze niet tijdens een noodsituatie leeg is en de frequentie van de zender op de vogel verloren gaat.

bodem van de hokken waar de

Tabel 14: Trainingstijd.

soort:	Benodigde tijd om te trainen:
Valk	Gemiddeld 12-14 dagen
Arend	Gemiddeld 21-28 dagen
Buizerd	Gemiddeld 12- 14 dagen
Met de hand groot gebrachte uil of gier	Gemiddeld 4-6 weken

8.4 Conclusie.

Het doel van dit hoofdstuk was om een beeld te vormen van het park. Hieruit is gebleken dat het park wordt vormgegeven als een kleine diertuin die zich specialiseert in het houden van roofvogels en uilen, met als doel het overbrengen van kennis over deze dieren.

Uit het Business Model Canvas komt naar voren dat:

- Het park gebruik wil maken van schaalvoordelen.
- De kernactiviteit het platform is.
- Customization de waardepropositie is.
- De key resources bestaan uit fysieke, intellectuele en human resources.
- Er klantrelaties worden aangegaan door middel van zelfservice, persoonlijke hulp en de community.
- Het park twee klantsegmenten onderhoud.
- Er inkomstenstromen worden gewonnen uit gebruikersfee, abonnementsgelden en goederenverkoop.

Om een dergelijke organisatie als het park op te starten moet er een vergunning worden aangevraagd waarbij voorafgaande documenten worden ingeleverd waarin beschreven staat:

- Hoeveel en welke dieren er worden gehouden.
- Hoeveel personeelsleden en welke kwalificaties deze mensen moeten hebben.
- Beleidsprotocol omtrent voeding, verzorging en ontsnapte dieren.
- Een educatie plan.

HOOFDSTUK 9

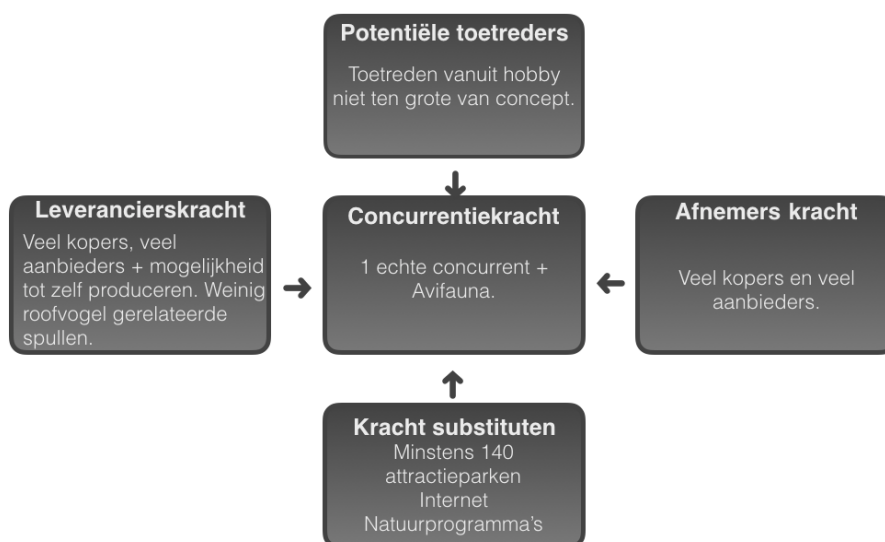
HAALBAARHEID

In het onderstaande hoofdstuk zal er worden gekeken of het park realiseerbaar is. Dit wordt gedaan door verschillende analyses uit te voeren, door middel van de uitkomsten zal er een advies worden gegeven over de haalbaarheid van het park.

9.1 Vijfkrachtenmodel van Porter.

Als eerste is het vijfkrachtenmodel van Porter, zoals weergegeven in afbeelding 9 uitgevoerd om de concurrentie binnen de bedrijfstak te bepalen. Het park valt binnen meerdere bedrijfstakken, namelijk het genre valkeniers-bedrijf maar ook binnen de tak "dagje uit" zoals dierentuinen en attractieparken, hiermee wordt rekening gehouden bij het invullen van het vijf krachten model.

Afbeelding 9: Vijf krachten model van Porter.

De eerste kracht zijn potentiële toetreders, vanuit het oogpunt van valkeniers-bedrijf is dit een reëel gevaar. Mensen kunnen gemakkelijk vanuit een hobby met een aantal vogels demonstraties, workshops, overlastbestrijding en dergelijke zaken geven/houden. Echter zal dit niet in de buurt komen van de grootte van het park, ook zullen de meeste van deze bedrijven de collectie vogels niet tentoonstelling voor het grote publiek. Als het park wordt bekeken als een dierentuin/attractiepark is de kans op nieuwe toetreders niet zo groot, door hoge de investeringskosten die verbonden zijn aan het opstarten van een dergelijk bedrijf. Desalniettemin komen de bestaande dierentuinen/attractieparken bijna jaarlijks met innovatieve toevoegingen die wel een gevaar kunnen vormen voor het park.

De tweede kracht is het het gevaar voor substituten. Er zijn veel substituten voor het park, in 2008 waren er 140 attractieparken in Nederland waar de consument een keuze uit kon maken (CBS, 2010). Uiteraard zijn er nog veel meer daguitjes waar de consument uit kan kiezen. Daarbij heeft bijna iedereen toegang tot internet waar veel informatie over onder andere vogels gevonden kan worden, hiervoor hoeft de consument dus niet perse naar het park. Tevens zijn er tegenwoordig veel natuurprogramma's op de televisie waarin veel informatie wordt gegeven. Hierdoor is de keus van de consument erg groot en divers, en ligt deze kracht niet bij het park maar bij de bezoekers.

De kracht van afnemers oftewel bezoekers, is de derde kracht van het Porter model. Deze kracht is lastig in te schatten er zijn voor beide markten veel aanbieders, echter zijn er ook veel afnemers. De massamarkt zoals besproken in hoofdstuk 5 heeft een ruime keus uit verschillende daguitjes door heel Nederland, het park zal waarschijnlijk de massamarkt uit de

omgeving aantrekken, en mensen die nabijgelegen op vakantie zijn. De gesegmenteerde markt zal eerder geneigd zijn van verderaf naar het park te komen door de voorliefde.

De vierde kracht is de onderhandelingsmacht van leveranciers. Het park heeft leveranciers voor diverse middelen, te beginnen bij het voer. Hiervoor zijn verschillende leveranciers op de markt, aangezien het park een grote afnemer is, zal de macht waarschijnlijk bij het park liggen. Tevens zullen er verschillende materialen voor de vogels gekocht moeten worden zoals handschoenen, leer, valkeniers tassen, draalen, sprenghels en blokken. Er zijn in Nederland verschillende web-winkels die deze spullen aanbieden, ook in Engeland kunnen deze online besteld worden. Doordat er meerdere plaatsen zijn waar deze spullen kunnen worden besteld is deze kracht neutraal.

De vijfde kracht gaat over de directe concurrentie binnen de bedrijfstak. Binnen de dierenpark bedrijfstak zal het park moeite hebben om te concurreren aangezien er dierenparken zijn die veel groter zijn en een grotere diversiteit in de collectie hebben. Het park is gespecialiseerd in roofvogels en bezit hier dus veel kennis over, dit kan voor bezoekers aantrekkelijk zijn. Er zijn wel enkele dierenparken die zich voornamelijk richten op vogels waarvan de grootste ook demonstraties, namelijk avifauna. Er zijn achtentwintig valkeniers bedrijven actief in Nederland met verschillende arrangementen. Echter stelt geen van deze bedrijven de vogelcollectie zeven dagen per week open als dierenpark, met daarbij verschillende workshops en dagelijkse demonstraties. Afhankelijk van de ligging van het park zal het gemakkelijker zijn binnen deze tak een goede positie te krijgen.

9.2 SWOT-analyse.

Doormiddel van de SWOT-analyse wordt er gekeken naar de interne sterktes en zwaktes, de externe kansen en bedreigingen. In afbeelding 10 staat de SWOT-analyse weergegeven, daaronder worden de punten uit de analyse toegelicht.

Afbeelding 10: SWOT-analyse.

Sterktes	Zwaktes
• Veel kennis • Leuke en informatieve cursussen • Community maatwerk • Delen van kennis • 2/3 demonstraties per dag • Grote collectie	• Te specialistisch • Lastig goed personeel te vinden/op te leiden • Weersafhankelijk • Ruimte afhankelijk • Hoge kosten onderhoud
Kansen	Bedreigingen
• Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen • Aandacht voor natuur • Voordelige verandering wet- en regelgeving	• Wellicht geen vraag naar specialisten • Nadelige verandering wet- en regelgeving • Negatieve maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen • Imagoschade door maatschappelijke discussie

Sterke punten:

- Veel kennis.
 - Het park specialiseert zich in roofvogels en uilen, heeft daardoor veel kennis op het gebied van deze dieren. Er zal worden getracht relaties aan te gaan met andere specialisten op dit gebied om nieuwe kennis op te doen en/of kennis te delen.
- Leuke en informatieve workshops.
 - Veel van de valkeniers-bedrijven uit bijlage 5, geven cursussen en/of workshops, echter hebben de meeste van deze cursussen en workshops voornamelijk een leuk en ervaringsgericht karakter. Er bestaan geen cursussen waarbij het uitgangspunt vergaren van informatie is. Het park stelt een cursus samen waarbij een persoon leert welke kennis en vaardigheden van belang zijn bij het houden van roofvogels en uilen en na de cursus in staat is een dergelijk dier zelf te houden en juist te verzorgen. Ook worden er cursussen georganiseerd die buiten het vergaren van informatie ook ervaringsgericht zijn.
- Community maatwerk.
 - Er zijn meerdere online platformen voor roofvogels in Nederland waar mensen vragen kunnen stellen. Het park wil een eigen platform oprichten, zodat er adequaat op problemen in de valkerij ingespeeld kan worden. Tevens geeft dit de mogelijkheid om maatwerk te verrichten. Er kan bijvoorbeeld bij meerdere vragen over een desbetreffend onderwerp een informatieavond samengesteld worden, ook is het mogelijk om tegen vergoeding één op één uitleg te geven. Het voornaamste doel van het park is het overdragen van kennis, dit is echter niet voor ieder bedrijf vanzelfsprekend. Dit zal bereikt worden door transparantie bij verzorging en omgang met de dieren. Het park wil hiermee bereiken dat bezoekers ervaren dat het houden van deze dieren niet gemakkelijk is en dat een eigenaar moet beschikken over voldoende kennis en vaardigheden.
- 2 tot 3 demonstraties per dag.
 - Het geven van demonstraties in dierentuinen komt in Nederland op meerdere locaties voor. Het park zal hierin onderscheidend zijn door niet alleen de volledig getrainde vogels te laten zien, maar ook vogels die nog in training zijn. Dit om de bezoekers een beeld te geven van de tijd en moeite die in iedere vogel nodig heeft.
- Grote collectie.
 - Het park zal naar alle waarschijnlijkheid de grootste collectie met roofvogels en uilen in Nederland openstellen voor het publiek. Voor mensen met een liefde voor deze dieren is dit uiteraard erg bijzonder.

Zwakke punten:

- Te gespecialiseerd.
 - Er is een kans omdat er op het park alleen roofvogels en uilen aanwezig zijn dit voor de massamarkt te gespecialiseerd is. Mensen kunnen de dieren die normaalgesproken in dierentuinen aanwezig zijn (zoals de BIG FIVE) missen en daardoor het park niet of eenmalig bezoeken.
- Lastig goed personeel te vinden/op te leiden.
 - Er zijn veel inzichten op het gebied van valkerij, hierdoor kan het lastig zijn om personeel te vinden die dezelfde inzichten en vaardigheden hebben als het park. Mochten er geen mensen zijn met dezelfde inzichten/vaardigheden zal er personeel moeten worden opgeleid op het gebied van valkerij. Dit zal een tijdrovende gebeurtenis zijn omdat verschillende roofvogels op verschillende manieren gevlogen moeten worden en er veel vaardigheden zijn die het personeel goed onder de knie moeten hebben.
- Weersafhankelijk.
 - Het park is voor het overgrote deel buiten, zonder overdekking, daardoor zal er naar alle waarschijnlijkheid met slecht weer minder bezoekers zijn. Bij regen kunnen de vogels ook niet buiten gevlogen worden. Wel kunnen er dan in een van de musea vogels van dichtbij bekeken worden en enkele kleine vogels binnen worden gevlogen.

- Ruimte afhankelijk.
 - De plattegrond in bijlage 3 is een beeld van hoe het park idealiter wordt opgebouwd, echter is dit afhankelijk van de grond die kan worden gevonden. Het uitbouwen van het park in een later stadium is ook erg afhankelijk van de ruimte die gevonden is.
- Hoge kosten onderhoud.
 - Er moet voer worden inkocht voor ongeveer honderd vogels per dag, volièrres worden onderhouden met verf en nieuw nestmateriaal, de demonstratievogels moet ieder seizoen nieuwe schoenen, dierenartskosten en nog veel meer.

Kansen:

- Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen.
 - Roofvogels en uilen hebben de laatste tijd vaak in het nieuws gestaan. Als deze dieren vaker positief in het nieuws staan zou dit kunnen betekenen dat meer mensen geïnteresseerd raken en het park komen bezoeken.
- Aandacht voor natuur.
 - In de inleiding staat beschreven dat steeds meer mensen verbonden willen zijn met de natuur en als onderdeel hiervan toenadering zoeken tot de valkerij (Fox & Chick, 2007). Dit kan uiteraard in het voordeel zijn van het park omdat hierdoor grotere bezoekersaantallen kunnen worden aangetrokken.
- Voordelige veranderingen wet- en regelgeving.
 - Uit het verslag Uitbreiding mogelijkheden voor de valkerij onder de nieuwe Wet Natuurbescherming (2015) wordt door de WUR een positief advies gegeven om de woestijnbuizerd (*Parabuteo unicinctus*) toe te voegen aan de soorten waarmee in Nederland gejaagd mag worden. Dit zou mogelijk verandering kunnen brengen in het gebruik van de community en/of het boeken van cursussen.

Bedreiging:

- Wellicht geen vraag naar specialisten.
 - Er bestaat een kans dat de tak van valkeniers-bedrijven al is gevuld, er daardoor geen behoefte is in de markt naar meer bedrijven die zich hierin specialiseren.
- Nadelige gevolgen in wet- en regelgeving.
 - Zoals in de inleiding van het verslag staat beschreven heeft de voormalig minister van LNV in 2009 gezegd dat het niet goed ging met de valkerij en dat er een kans bestond dat de sport met deze dieren alleen nog maar te bewonderen zou zijn op foto's in musea. Mocht er een wetgeving komen die het houden van deze dieren verbiedt, zou dit uiteraard nadelige gevolgen hebben voor het park. Als het park nog wel in het bezit zou mogen blijven van deze dieren zouden workshops en cursussen moeten worden aangepast indien deze nog wel zijn toegestaan. Tevens zou er moeten worden nagedacht over de bestaansrede, aangezien het park kennis wil over dragen met als doel het verbeteren van de Nederlandse valkerij.
- Negatieve maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen.
 - Als valkeniers, dierentuinen, roofvogels en/of uilen negatief in het nieuws komen zou dit kunnen leiden tot minder bezoekers.
- Imagoschade door maatschappelijke discussie.
 - Net als bij de negatieve maatschappelijke aandacht kunnen negatieve berichten of het bediscussiëren van roofvogels en uilen in gevangenschap leiden tot minder bezoekers maar ook tot imagoschade.

9.3 Confrontatiematrix.

In tabel 15 staat de confrontatiematrix voor het park weergegeven. In deze matrix zijn de interne sterktes en zwaktes verbonden met de externe kansen en bedreigingen. Door middel van + of ++ worden de sterke punten aangegeven, zwakke punten staan weergegeven met - en als de werking neutraal is staat dit aangegeven met een 0. Onder de tabel wordt toelichting gegeven op de verschillende kruisingen.

Tabel 15: Confrontatiematrix.

		Kansen			Bedreigingen					
		Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen	Aandacht voor natuur	Voordelige veranderingen wet- en regelgeving	Wellicht geen vraag naar specialisten	Nadelige verandering wet- en regelgeving	Negatieve maatschappelijke aandacht	Imagoschade door maatschappelijke discussie	+	-
Sterktes	Veel kennis	++	++	++	0	+	-/+	+/-	9	2
	Leuke en informatieve cursussen	+	++	+	-	-	-	-	4	4
	Community maatwerk	+	0	+	-	-	+	+	4	2
	Delen van kennis	++	++	0	-	-	+/-	+/-	6	4
	2/3 demonstraties per dag	+	+	0	0	-	+/-	-	3	3
	Grote collectie	+	+	0	0	+	-	0	3	1
Zwaktes	Te specialistisch	+	0	0/+	--	0	+	0	3	2
	Lastig goed personeel te vinden/op te leiden	0	0	0	0	0	-	-	0	2
	Ruimte afhankelijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Hoge kosten onderhouden	0	0	0	--	0	-	0	0	3
+		9	8	5	0	2	5	3	64	
-		0	0	0	7	4	7	5		46

Veel kennis:

- Veel kennis x Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen ++
 - Als er in de maatschappij meer aandacht komt voor roofvogels en uilen zal er naar alle waarschijnlijkheid een nieuwsgierigheid groeien naar deze dieren. Om deze nieuwsgierigheid te voeden kunnen mensen informatie komen opdoen in het park wat leidt tot meer bezoekers.
- Veel kennis x Aandacht voor natuur ++
 - Aangezien het park over veel kennis beschikt over zowel roofvogels als natuur kan dit voor mensen die hierin geïnteresseerd zijn een reden zijn het park te bezoeken.
- Veel kennis x Voordelige verandering wet- en regelgeving ++
 - Als de wetgeving op het gebied van de jacht met roofvogels wordt aangepast, zou dit kunnen zorgen voor meer interesse in de sport waaruit meer boekingen voor cursussen of meer vragen op de community worden gesteld die leiden tot aangepast workshops of informatieavonden.
- Veel kennis x Wellicht geen vraag naar specialisten 0
 - Als de markt van roofvogel-bedrijven al is vervuld kan het park veel kennis hebben maar deze kennis zal dan niet worden benut.
- Veel kennis x Nadelige verandering wet- en regelgeving +
 - Als in de toekomst het houden van roofvogels bij particulieren wordt verboden, zouden mensen nog steeds deze dieren in het park kunnen bewonderen, zowel in volières als in vlucht tijdens de demonstraties.
- Veel kennis x Negatieve maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen +/-
 - Als het houden van roofvogels en uilen negatief in het nieuws zou komen zouden mensen het park kunnen boycotten. Dit zou de bezoekersaantallen kunnen laten dalen. Echter kan het park proberen mensen ervan te overtuigen dat er een juiste manier en onjuiste manier van houden is en mensen aanzetten om zelf te komen kijken hoe de dieren op een goede manier gehouden worden. Dit zou kunnen leiden tot een toename van de bezoekersaantallen.
- Veel kennis x Imagoschade door maatschappelijke discussie +/-
 - Net als bij de negatieve maatschappelijke aandacht kan deze kruising met kennis twee kanten op. Indien het houden van roofvogels of andere roofvogel-gerelateerde onderwerpen zorgen voor maatschappelijke discussie kunnen mensen het park boycotten. Aan de andere kan als het park hier juist op in speelt en mensen weet te overtuigen dat deze dieren ook op een juiste manier gehouden kunnen worden kan dit juist ook in het voordeel van het park uitpakken.

Leuke en informatieve cursussen:

- Leuke en informatieve cursussen x Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen +
 - Als er in de maatschappij meer aandacht komt voor roofvogels en uilen kan er bij mensen een interesse ontstaan die ertoe kan leiden een cursus of workshop te boeken bij het concept.
- Leuke en informatieve cursussen x Aandacht voor natuur ++
 - Bezoekers die geïnteresseerd zijn in natuur zouden wellicht de workshops over roofvogels interessant kunnen vinden.
- Leuke en informatieve cursussen x Voordelige veranderingen wet- en regelgeving +
 - Indien het advies van de WUR om de woestijnbuizerd (*parabuteo unicinctus*) toe te staan als jachtvogel wordt aangenomen, kan dit meer interesse opwekken, waardoor er meer cursussen en workshops geboekt worden.
- Leuke en informatieve cursussen x Wellicht geen vraag naar specialisten -
 - Als de markt voor workshops en cursussen al voldaan is zullen er geen boekingen komen en loopt het park een inkomstenbron mis.

- Leuke en informatieve cursussen x Nadelige veranderingen wet- en regelgeving -
 - Mocht het houden van roofvogels en uilen door particulieren verboden worden komt de zevendaagse valkerij cursus te vervallen. Tevens is dan de vraag of de andere workshops waarbij de cursisten vliegen met vogels nog wel zijn toegestaan.
- Leuke en informatieve cursussen x Negatieve maatschappelijke aandacht bepaalde onderwerpen -
 - Indien roofvogel-gerelateerde onderwerpen of het houden van roofvogels en uilen negatief in het nieuws komt, zouden mensen een negatieve emotie kunnen ontwikkelen over de valkerij en daardoor geen cursussen of workshops boeken.
- Leuke en informatieve cursussen x Imagoschade door negatieve maatschappelijke aandacht -
 - Als het park een negatief imago krijgt zullen er naar alle waarschijnlijkheid minder of geen cursussen of workshops meer worden geboekt. Wat zal zorgen voor een daling in de inkomsten.

Community → maatwerk:

- Community → maatwerk x Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen +
 - Door de community en het maatwerk is het park in staat in te spelen op actuele zaken in de maatschappij, hierbij kan worden gedacht aan het geven van demonstraties op lokatie en het uitgeven van persberichten.
- Community → maatwerk x Aandacht voor natuur 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Community → maatwerk x Voordelige veranderingen wet- en regelgeving +
 - Mochten er veranderingen in de wet- en regelgeving zich voordoen dan zal het park hier door middel van maatwerk op inspelen.
- Community → maatwerk x Wellicht geen vraag naar specialisten -
 - Er zijn al enkele valkeniers-platformen actief, mochten de leden hiervan de nieuwe community niet accepteren kan dit nadelig zijn. Doordat het vaststellen van de gewenste informatie of vaardigheden via het platform niet meer mogelijk is wat tot gevolg heeft dat er geen specifieke cursussen of informatieavonden kunnen worden opgesteld.
- Community → maatwerk x Nadelige veranderingen wet- en regelgeving -
 - Mochten er nadelige veranderingen komen in de wet- en regelgeving zal het park hier geen verandering in kunnen brengen, echter zullen er via de community gesprekken worden gevoerd en eventuele oplossingen bedacht door middel van maatwerk.
- Community → maatwerk x Negatieve maatschappelijke aandacht bepaalde onderwerpen +
 - Wanneer er sprake is van negatieve maatschappelijke aandacht zal er door middel van de community worden vastgesteld hoe dit tot stand is gekomen. Vervolgens zullen tijdens informatie avonden er oplossingen worden vergaard om deze negatieve aandacht om te zetten in positieve aandacht.
- Community → maatwerk x Imagoschade door negatieve maatschappelijke aandacht +
 - Net als bij de negatieve maatschappelijke aandacht zal het park proberen door middel van de community het probleem vast te stellen en met maatwerk op te lossen.
- Community → maatwerk x Negatieve maatschappelijke aandacht bepaalde onderwerpen +
 - Wanneer er sprake is van negatieve maatschappelijke aandacht zal er door middel van de community worden vastgesteld hoe dit tot stand is gekomen. Vervolgens zullen tijdens informatie avonden er oplossingen worden vergaard om deze negatieve aandacht om te zetten in positieve aandacht.
- Community → maatwerk x Imagoschade door negatieve maatschappelijke aandacht +
 - Net als bij de negatieve maatschappelijke aandacht zal het park proberen door middel van de community het probleem vast te stellen en met maatwerk op te lossen.

Delen van kennis:

- Delen van kennis x Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen ++
 - Door het delen van de aanwezige kennis, zoals in persberichten en dergelijke, zou er maatschappelijke aandacht kunnen ontstaan voor roofvogels en uilen wat kan leiden tot grotere bezoekersaantallen.
- Delen van kennis x Aandacht voor natuur ++
 - Het park zal op verschillende manieren over roofvogels en natuur kennis delen. Natuur is hier een belangrijk onderdeel van, er zijn bijvoorbeeld voor de jonge bezoekers verschillende natuurprojecten op het park uit te voeren zoals de in bijlage 4 beschreven projecten.
- Delen van kennis x Voordelige veranderingen wet- en regelgeving 0
 - Het delen van kennis heeft geen invloed op veranderende wet- en regelgeving.
- Delen van kennis x Wellicht geen vraag naar specialisten -
 - Als er geen behoefte is aan specialisten maakt het niet uit over welke kennis het park beschikt. De cursussen die mensen willen volgen zullen bij andere valkeniers bedrijven worden geboekt en dus zal de concurrentie groter groeien en het park achter blijven.
- Delen van kennis x Nadelige veranderingen wet- en regelgeving -
 - Als de wet- en regelgeving zodanig verandert dat roofvogels en uilen niet meer door particulieren gehouden mogen worden, zal de kennis die het park beschikt niet meer worden gebruikt om bezoekers te leren hoe deze dieren gehouden moeten worden, waardoor er minder cursussen worden geboekt.
- Delen van kennis x Negatieve maatschappelijke aandacht bepaalde onderwerpen +/-
 - Dit punt kan zowel positief als negatief uitpakken voor het park. Negatieve maatschappelijke aandacht kan zorgen voor minder bezoekersaantallen. Als het concept weet met de nodige kennis mensen op andere gedachten te brengen kan het ook zorgen voor een stijging van het aantal bezoekers.
- Delen van kennis x Imagoschade door negatieve maatschappelijke aandacht +/-
 - Door informatie te verschaffen over het desbetreffende onderwerp zou de negatieve maatschappelijke aandacht wellicht kunnen omslaan in positieve aandacht. Echter zou dit ook niet kunnen werken en ontstaat er imagoschade.

2 tot 3 demonstratie per dag:

- 2 tot 3 demonstraties per dag x Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen +
 - Tijdens de demonstraties wordt veel uitleg gegeven, niet alleen over het individuele dier, maar ook over de soort, training, voeding en andere onderwerpen. Dit is dus een goede informatiebron om antwoorden te geven op de vragen die loskomen door de desbetreffende maatschappelijke aandacht.
- 2 tot 3 demonstraties per dag x Aandacht voor natuur +
 - Tijdens de demonstraties wordt veel verteld over roofvogels en het natuurlijke leefgebied en gewoontes.
- 2 tot 3 demonstraties per dag x Voordelige veranderingen wet- en regelgeving 0
 - Wederom heeft deze kruising geen voor- nadelen en is neutraal.
- 2 tot 3 demonstraties per dag x Wellicht geen vraag naar specialisten 0
 - Demonstraties zijn over het algemeen gesproken voor jong en oud leuk om bij te wonen ongeacht of deze wordt gegeven door een specialist of hobbyist, daarom is deze kruising neutraal.
- 2 tot 3 demonstraties per dag x Nadelige veranderingen wet- en regelgeving -
 - Het zou in de toekomst zo kunnen zijn dat demonstraties met roofvogels en uilen verboden worden, dit zal uiteraard nadelige gevolgen voor het park kunnen hebben.
- 2 tot 3 demonstraties per dag x Negatieve maatschappelijke aandacht bepaalde onderwerpen +/-
 - Als bijvoorbeeld demonstraties met roofvogels en uilen in de maatschappij onder vuur komen kunnen mensen het park boycotten. Indien het park hier juist op weet in te spelen en mensen kan overtuigen dat de dieren niet zouden vliegen als deze dieren daar zelf geen zin in hebben, kunnen mensen juist gemotiveerd raken de demonstraties te komen bijwonen.

- 2 tot 3 demonstraties per dag x Imagoschade door negatieve maatschappelijke aandacht -
 - Het kan door mensen "zielig" gevonden worden dat de vogels "werken" voor het eten, dit zou kunnen leiden tot imagoschade.

Grote collectie:

- Grote collectie x Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen +
 - Als er maatschappelijk gezien meer aandacht komt voor roofvogels kan dit lijden tot nieuwsgierigheid, in het park is alle ruimte om dingen te leren en vragen te stellen.
- Grote collectie x Aandacht voor natuur +
 - Op de informatieborden voor de vogelverblijven word niet alleen over de dieren zelf gesproken maar ook het milieu waar de desbetreffende dieren vandaan komen dit kan voor mensen met een liefde voor natuur erg interessant zijn.
- Grote collectie x Voordelige veranderingen wet- en regelgeving 0
 - De collectie vogels heeft geen invloed op een voordelige verandering in wet- en regelgeving.
- Grote collectie x Wellicht geen vraag naar specialisten 0
 - Als het park wordt geopend heeft het een vogelbestand nodig, als blijkt dat er geen behoefte is aan specialisten zal het vogelbestand er toch al zijn dus deze factoren hebben niks met elkaar te maken.
- Grote collectie x Nadelige veranderingen wet- en regelgeving +
 - Roofvogels hebben voor de meeste mensen iets magisch, mochten er nadelige verandering zijn in wet- en regelgeving voor de valkerij, is het mogelijk dat het bezoekersaantal stijgt.
- Grote collectie x Negatieve maatschappelijke aandacht bepaalde onderwerpen -
 - Het park zou onder vuur kunnen komen liggen door negatieve maatschappelijke aandacht, zoals over het houden, huisvesten en vliegen van deze dieren.
- Grote collectie x Imagoschade door negatieve maatschappelijke aandacht 0
 - Wederom als bij de seizoensgebonden verkoop is hier geen verband.

Te specialistisch:

- Te specialistisch x Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen +
 - Door de grote hoeveelheid aanwezige kennis zou het park de maatschappij van informatie kunnen voorzien.
- Te specialistisch x Aandacht voor natuur 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Te specialistisch x Voordelige veranderingen wet- en regelgeving 0/+
 - Voor de massamarkt zal een positieve verandering in de wetgeving geen excuus zijn om het park meer te bezoeken als deze wordt bestempeld als te specialistisch. Echter zouden liefhebbers door een verandering wel eerder geneigd kunnen zijn cursussen of workshops te boeken.
- Te specialistisch x Wellicht geen vraag naar specialisten - -
 - Dit zou betekenen dat er geen plaats in de markt is voor het park en er dus geen bezoekers komen, geen cursussen en/of workshops worden geboekt.
- Te specialistisch x Nadelige veranderingen wet- en regelgeving 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Te specialistisch x Negatieve maatschappelijke aandacht +
 - Wellicht zou het park eventuele negatieve aandacht kunnen wegnemen door mensen te voorzien van kennis over deze dieren, wat zou kunnen leiden tot hogere bezoekersaantallen.
- Te specialistisch x Imagoschade door maatschappelijke discussie 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.

Lastig goed personeel te vinden/op te leiden:

- Lastig goed personeel te vinden/op te leiden x Maatschappelijke aandacht bepaalde onderwerpen 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Lastig goed personeel te vinden/op te leiden x Aandacht voor natuur 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Lastig goed personeel te vinden/op te leiden x Voordelige veranderingen wet- en regelgeving 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Lastig goed personeel te vinden/op te leiden x Wellicht geen vraag naar specialisten 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Lastig goed personeel te vinden/op te leiden x Nadelige veranderingen wet- en regelgeving 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Lastig goed personeel te vinden/op te leiden x Negatieve maatschappelijke aandacht -
 - Als het personeel over onvoldoende kennis beschikt is deze niet in staat negatieve berichten over de valkerij juist te interpreteren en bezoekers de nodige uitleg te geven om schade te beperken.
- Lastig goed personeel te vinden/op te leiden x Imagoschade door maatschappelijke discussie -
 - Als het personeel niet goed of onvoldoende is opgeleid om juist met de vogels om te gaan tijdens bijvoorbeeld een demonstratie zou dit kunnen leiden tot imagoschade.

Weersafhankelijk:

- Weersafhankelijk x Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Weersafhankelijk x Aandacht voor natuur 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Weersafhankelijk x Voordelige verandering wet- en regelgeving 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Weersafhankelijk x Wellicht geen vraag naar specialisten 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Weersafhankelijk x Nadelige veranderen wet- en regelgeving 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Weersafhankelijk x Negatieve maatschappelijke aandacht -
 - Afhankelijk van de weersvoorspellingen maken bezoekers een keuze om naar het concept te komen, echter zijn deze weersvoorspellingen vaak niet goed wat het park bezoekers kan kosten.
- Weersafhankelijk x Imagoschade door maatschappelijke discussie 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.

Ruimte afhankelijk:

- Ruimte afhankelijk x Maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Ruimte afhankelijk x Aandacht voor natuur 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Ruimte afhankelijk x Voordelige verandering wet- en regelgeving 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Ruimte afhankelijk x Wellicht geen vraag naar specialisten 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.

- Ruimte afhankelijk x Nadelige verandering wet- en regelgeving 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Ruimte afhankelijk x Negatieve maatschappelijke aandacht 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Ruimte afhankelijk x Imagoschade door maatschappelijke discussie 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.

Hoge kosten onderhoud:

- Hoge kosten onderhoud x maatschappelijke aandacht voor bepaalde onderwerpen 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Hoge kosten onderhoud x Aandacht voor natuur 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Hoge kosten onderhoud x Voordelige verandering wet- en regelgeving 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Hoge kosten onderhoud x wellicht geen vraag naar specialisten - -
 - Als het park niet wordt bezocht omdat de markt van specialisten al vervuld is, zullen de kosten zich opstapelen, zonder dat er een inkomstenstroom binnen komt om de kosten te dekken. Dit zal leiden tot het sluiten van het park.
- Hoge kosten onderhoud x Nadelige verandering wet- en regelgeving 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.
- Hoge kosten onderhoud x Negatieve maatschappelijke aandacht -
 - Als bezoekersaantallen dalen door negatieve maatschappelijke aandacht zou dit de inkomstenstroom laten dalen, waardoor het park mogelijk niet meer in staat is de hoge kosten van het onderhoud te dekken.
- Hoge kosten onderhoud x Imagoschade door maatschappelijke discussie 0
 - Deze twee factoren hebben geen invloed op elkaar en zijn dus neutraal.

Het vijfkrachtenmodel geeft geen positieve uitkomst voor het park. Er is grote kans op nieuwe toetreders vanuit de valkerij-wereld. De consument heeft keuze uit een grote lijst met substituten. De afnemers hebben een relatieve macht aangezien het park één van de kleinere aanbieders op de markt is. Het park heeft een redelijke macht op de leveranciers aangezien het park een grote hoeveelheid afneemt en er meerdere aanbieders zijn. Nederland heeft een aantal erg grote en mooie dierentuinen. In vergelijking met dierentuinen als Wildlands adventure Zoo of Burgers Zoo is het park erg klein en dus niet in staat te concurreren. Aangezien vier van de vijf krachten negatief uitpakken voor het park, zou er op basis van dit model een negatief advies worden uitgegeven.

Uit de SWOT-analyse blijkt dat het concept zes interne sterktes en vijf zwaktes heeft. Er zijn vijf externe kansen en evenveel bedreigingen. Echter wordt het pas interessant als deze interne sterktes en zwakten, en de externe kansen en bedreigingen worden gekruist in de confrontatiematrix.

Als de plussen uit de matrix worden opgeteld is de uitkomst totaal 64 plussen tegenover 46 minnen. Dit betekent dat het park meer positieve punten heeft dan negatieve punten. Door het hoge aantal neutrale punten is het lastig een goede conclusie te trekken. Het meest positieve punt van het park is het hebben van veel kennis, ook de community en het maatwerk dat daaruit voort komt scoort hoog. Het meest negatieve punt zijn de hoge kosten die nodig zijn om het park te kunnen onderhouden. Tevens het punt met de vraag of er wel behoeften is naar specialisten in deze markt scoort erg negatief. De uitkomsten van de analyses komen niet overeen. Het vijfkrachtenmodel laat duidelijk zien dat het park moeite zal hebben te concurreren in deze markt. Bij het bekijken van de confrontatiematrix zijn er meer pluspunten zichtbaar dan minpunten.

Er is geen financiële analyse gemaakt en dus geen overzicht van het startkapitaal en de onderhoudskosten, die naar alle waarschijnlijkheid behoorlijk oplopen, verkregen. Hierdoor is ervoor gekozen momenteel een negatief advies te geven om het park op te realiseren. Ter zijner tijd na het uitvoeren van meer onderzoek zou het park wellicht wel kunnen worden gerealiseerd aangezien de toekomst van dierentuinen ligt in specialistische dierentuinen (BBC,2016).

CONCLUSIE

De huisvesting van roofvogels is afhankelijk van het doel waarvoor de vogels worden gehouden. Er is een groot verschil tussen het houden van roofvogels en uilen in volières zonder de bedoeling er ooit mee te vliegen, mee te fokken of het houden van deze dieren om mee te vliegen. Roofvogels die gehouden worden zonder de bedoeling er ooit mee te vliegen of te fokken moeten in volières gehouden worden. Roofvogels die gevlogen worden kunnen, buiten de muur om, op de aangebonden valkeniers methode gehouden worden. Voor uilen, onafhankelijk of deze wel of niet gevlogen worden, is een volière de enige goede huisvestingsvorm. De voerhoeveelheid die een roofvogel of uil nodig heeft is afhankelijk van diverse factoren, ook al behoren vogels tot één zelfde soort doch is dit anders voor elk individu. Roofvogels en uilen worden vaak gevoerd met eendagskuikens, dit mag niet meer dan 70% van de totale voederinname bedragen. Bij het onjuist behandelen of inschatten van roofvogels kunnen er gedragsproblemen ontstaan zoals agressie of infantiel gedrag. In Nederland kan iedereen een roofvogel houden, echter is het niet toegestaan om met een roofvogel te jagen tenzij deze persoon beschikt over een valkeniersakte en toegestane jachtvogel zoals slechtvalk (*Falco peregrinus*) of havik (*Accipiter gentilis*).

Veel organisaties die dierenbelangen behartigen zijn tegen het houden van roofvogels en uilen door particulieren. Ten eerste omdat er, bij onvoldoende kennis van de eigenaar, welzijnsproblemen bij de dieren kunnen optreden, ten tweede doordat er bij ontsnapping kans bestaat op faunavervalsing. Er zijn geen wetten over het houden en verzorgen van roofvogels en uilen, er wordt door de overheid doorverwezen naar organisaties die hierover rapporten zouden opstellen. Door deze aangewezen organisaties is echter maar één rapport opgesteld, dit zijn de richtlijnen van het LICG voor de kerkuil, daarin wordt een onvolledig beeld gegeven en bevat zelfs verkeerde informatie. Het is opvallend dat er in de tweede kamer vragen werden gesteld over impulsaankopen van roofvogels en uilen, en dit simpelweg werd afgedaan met de mededeling dat de verantwoordelijkheid ligt bij de dierenhouder, terwijl blijkt dat informatie over het juist verzorgen van deze dieren schaars is. In 2010 werd er door de politiek naar voren gebracht om wellicht de hele valkerij af te schaffen, terwijl inmiddels door ambtenaren zelf Amerikaanse zeearenden worden ingezet om drones uit de lucht te vangen, duidelijk is dat hierdoor het welzijn van de dieren kan worden aangetast.

Het park heeft doelgroepen opgesteld door middel van demografische en psychografische kenmerken. Hieruit komt naar voren dat er grofweg twee hoofddoelgroepen zijn namelijk de massamarkt (publiek met kinderen en scholen) en gesegmenteerde doelgroepen (houders, toekomstige houders en fokkers van roofvogels). Door op basis van deze doelgroepen promotiemateriaal te ontwikkelen en verstrekken zal het bereik zo groot mogelijk zijn. Tevens is er gekeken naar het indelen van de markt door middel van identiteit verwante motivaties, de groepen die hieruit naar voren komen zijn niet toereikend voor het ontwikkelen van promotiemateriaal, echter kan er bij het ontwerp van het park wel rekening worden gehouden met deze groepen om het lerend vermogen te ondersteunen.

Leren in een instelling als het park wordt bepaald door interesse, eerder opgedane kennis en motivaties. Leren is een cumulatief proces waarbij meerdere bronnen worden gebruikt, het is dus niet te voorspellen welke informatie een individu zal vergaren. De sociale context van de over te dragen problematieken en de fysieke componenten van de leeromgeving zijn van groot belang in het leerproces. Gedrags- en attitudeveranderingen die als wenselijk worden beschouwd na een bezoek van een dergelijke instelling kunnen voorafgaande niet worden vastgesteld omdat deze voor iedere individu anders zijn. Aspecten van belang bij het overdragen van kennis zijn :

- Bezoekers laten meedenken over oplossingen voor milieu gerelateerde problematiek.
- Het aanbieden van postervaringen.
- Informatieborden UP TO DATE houden met voor bezoekers interessante informatie.
- Vermaak aanbieden.
- Fysieke componenten van de leeromgeving en sociale context van de problematiek.

Veel van de grote dierentuinen in Nederland voegen bijna jaarlijks innovatieve aspecten toe. Echter zijn de meeste niet gericht op het overbrengen van kennis, maar op plezier en vermaak. Er zijn een aantal innovatieve toepassingen die wel bijdragen aan kennis overdracht, echter zijn vogels niet de diersoort waarop deze toepasbaar zijn. Om kennis op alle niveaus aan te kunnen bieden maakt het concept gebruik van tablets, dit geeft bezoekers de mogelijkheid informatie te selecteren die van toepassing is. Het maken van een gieren verblijf met lego waarin een koe ligt waar groene rook uitkomt kan met name bij jonge kinderen nieuwsgierigheid opwekken wat wellicht aanzet tot leren over gier problematiek. Educator screens, tablets en digitale borden geven de mogelijkheid onder andere tijdens rondleidingen en schoolbezoeken verschillende materialen als filmpjes, geluiden, foto's en livestreams te delen. Een RPG-game speelt in op de emoties van bezoekers en kan mensen meer begrip bijbrengen voor de dieren.

Het park wordt vormgegeven als een dierenpark met alleen roofvogels en uilen, met als hoofddoel het overbrengen van kennis. Om inzicht te krijgen in verschillende basiselementen is gebruik gemaakt van het Business Model Canvas. De eerste bouwsteen van het Business Model Canvas is klantsegmenten, hieruit blijkt dat het park de segmenten massamarkt en gesegmenteerde markt bedient. De toegevoegde waarde die het park aan de klanten biedt ligt voornamelijk in de grote kennis over roofvogels en uilen en bereidheid deze te delen. Tevens is customization die wordt geboden aan de gesegmenteerde markt een toegevoegde waarde. De relaties die het park met de bezoekers aangaan bestaan uit zelfservice, persoonlijke hulp en co-creatie. De inkomsten zullen worden gegenereerd uit gebruikersfee, abonnementsgelden en goederenverkoop. Het park zal circa honderdtwintig roofvogels en uilen huisvesten en heeft voor de verzorging daarvan vijf diervverzorgers met verschillende specialisaties nodig.

Uit de confrontatiematrix voor het park komen meer plussen dan minnen naar voren. Door het ontbreken van een financiële analyse bestaat er geen inzicht in de onderhoudskosten, die naar alle waarschijnlijkheid oplopen. Bij gebruik van het vijfkrachtenmodel van Porter blijkt als groot negatief punt de kleine concurrentiekracht, dit komt doordat het park één van de kleinere bedrijven in de bedrijfstak is. Gebaseerd op combinatie van de uitkomst van het vijfkrachtenmodel van Porter en de confrontatiematrix is de conclusie dat het park, op dit moment, niet realiseerbaar is.

De hoofdvraag van deze scriptie luidt:

"Hoe kan een roofvogelpark zorgen voor meer bewustwording over het verantwoord houden van roofvogels en uilen?"

Het antwoord op de hoofdvraag bevat meerdere elementen. In hoofdstuk 6 is duidelijk geworden dat het niet vooraf te bepalen is wat een individu leert in een instelling zoals een dierentuin. In ditzelfde hoofdstuk zijn verschillende aspecten besproken die bezoekers kunnen helpen bij het vergaren van informatie. De kennisoverdracht die daardoor kan plaatsvinden is van groot belang aangezien deze impact heeft op het gedrag van het individu ^(baxter et al, 2007). Tevens zal dit leiden tot een grotere bewustwording waarbij overwogen keuzes gemaakt kunnen worden ^(Jackson & Mogan, 2007).

Een organisatie die transparant is in het handelen, verzorgen en trainen van vogels zal bezoekers meer inzicht geven in zowel de leuke als lastig aspecten van het houden van deze dieren. Dit kan worden bereikt door niet alleen het laten zien van dieren die al volledig getraind zijn, maar ook het bieden van een "kijkje achter de schermen" zoals bijvoorbeeld vogels trainen tijdens demonstraties. Tevens worden er opnames en/of live beelden gemaakt van bijvoorbeeld het behandelen van zieke dieren of het wegen van vogels, die door middel van de educator screens gezien kunnen worden door de bezoekers. Mocht de overheid openstaan voor het opstellen van een valkerij-keurmerk waarbij bewijsmateriaal van kunde moet worden overlegd, zou dit bij aankomende valkeniers kunnen leiden tot een grotere bewustwording. Uit dit keurmerk kan worden opgemaakt dat het vakkundigheid vereist een roofvogel te houden en het individu overwogen keuzes moet maken betreffende het verzorgen van de vogels.

• CONCLUSIE •

Momenteel is er een negatief advies gegeven om van start te gaan met het park. In de toekomst is het wellicht mogelijk een dergelijke organisatie als het park op te starten. Hieronder volgen enkele aanbevelingen om voorafgaande aan de start uit te voeren.

- Een tweetal marktonderzoeken, één om te ondervinden of er animo is voor een dierenpark met alleen roofvogels en uilen, een andere marktonderzoek om te achterhalen of er interesse is in de cursussen van het concept.
- Er zou een herhaling van het onderzoek: Roofvogels en uilenshows een inventarisatie uit 2010, kunnen worden uitgevoerd om een beeld te creëren van hoe de valkerij er op dat moment uitziet.
- Er moet een financiële analyse worden uitgevoerd om de investeringskosten in kaart te brengen. Dit geeft tevens een beter beeld van de haalbaarheid van het concept.
- Indien het park geopend wordt is het raadzaam jaarlijks een enquête onder bezoekers te houden om te achterhalen wat deze leren van een bezoek.

DISCUSSIE

Hieronder worden de resultaten van dit rapport kritisch bekeken en vergeleken met literatuur. Ook zijn er enkele kanttekeningen gemaakt bij de, op de deelvragen, verkregen antwoorden.

Er is een uitgebreide beschrijving gegeven over hoe roofvogels en uilen gehouden en verzorgd moeten worden. Echter was er op dit gebied weinig recente literatuur te vinden. Het overgrote deel van de bronnen die zijn gebruikt om hoofdstuk 3 te schrijven zijn afkomstig van dezelfde auteur. Ondanks dat deze auteur een soortgelijk bedrijf heeft als het park en een MBE ontving voor bijdrage aan conservatiewerk met betrekking tot roofvogels, kan dit leiden tot een onvolledig of foutief overzicht.

Om een beeld te scheppen van de huidige valkerij is er gebruik gemaakt van artikelen, statements van verschillende organisaties die dierenbelangen behartigen en kamer-vragen die gesteld zijn omtrent roofvogels en uilen. Dit verschaft een overzicht van meningen en opvattingen gegeven door verschillende partijen en enkele individuen. Echter is het de vraag of dit daadwerkelijk representatief is voor de huidige Nederlandse valkerij, aangezien er alleen is gekeken naar opvattingen en meningen en niet onderzocht hoe de dieren over het algemeen worden gehouden en wat het kennisniveau van de houders is. Door het uitzetten van een enquête onder roofvogel- en uilenhouders was hier wellicht meer inzicht over ontstaan. Er lijkt een knowledge gap te zijn wat betreft geschikte informatie over het houden van deze dieren. Op het gebied van huisvesting, overlijden na ontsnappen/wegvliegen en gedragsproblemen, zijn dusdanig veel problemen dat hier niet meer over incidenten gesproken kan worden (Kreveld & Roerhorst, 2010).

Daar er momenteel geen geografische locatie vaststaat is het onmogelijk doelgroepen op basis van geografische kenmerken in te delen. Het indelen van doelgroepen op basis van identiteit verwante motivatie heeft als voordeel dat er bij de inrichting van het park leergelegenheden kunnen worden ingericht die voorkeur hebben bij de verschillende groepen. Hierbij moet wel worden vermeld dat 45% van de bezoekers niet over één dominante identiteit verwante motivatie beschikt (Falk, Heimlich & Bronnenkant, 2008).

Er is niet exact vast te stellen hoe en wat mensen in dierentuinen leren. Dit is namelijk onder andere afhankelijk van eerder opgedane kennis, motivaties en interesse. Omdat er voor dierentuinen geen één duidende leermethode is, zijn er meerdere tools en inzichten beschreven die kunnen bijdragen aan kennis overdracht.

In de deskresearch zijn veel innovaties in dierentuinen te vinden, echter zijn deze vaak niet gericht op leren maar op vermaak. Dit is niet zo raar aangezien een dierentuin liever niet de geheimen achter een succes verklapt. Echter zijn er algemene innovaties gevonden die bijdragen aan kennisoverdracht, velen van deze innovaties zijn op het gebied van technologie wat hoog in de kosten kan oplopen.

Dierentuinen voegen bijna jaarlijks innovatieve aspecten toe, echter zijn vele hiervan gericht op vermaak, wat weliswaar een predispositie heeft om te leren maar waarvan dit niet het primaire doel is. Er zijn veel technologische innovaties die een bijdrage kunnen leveren aan het vergaren van informatie, deze zijn niet allemaal geschikt om toe te passen in een dierentuin. Het park gaat hierin mee door tablets, educator screens en digitale borden in te zetten

Er is een educatie plan opgesteld voor het park wat is samengesteld door middel van literatuurstudie. Echter geeft dit geen garantie dat bezoekers leren over het verantwoord houden van roofvogels.

Bij het opstellen van een educatie plan voor het park is gebruik gemaakt van de resultaten van literatuurstudie. Jaarlijks zal er onder de bezoekers onderzocht worden wat voor kennis is opgedaan tijdens een bezoek aan het

park, dit zal tijdrovend en arbeidsintensief zijn.

Ondanks dat er een educatie plan gemaakt is, uitgaande van voor het park bruikbare elementen, samengesteld uit deskresearch en wetenschappelijke artikelen, omtrent educatie overdragende mogelijkheden, geeft dit geen garantie of bezoekers daardoor kennis opdoen. Het platform, wat het park zal starten, geeft mensen de mogelijkheid tot verhogen van kennis door het stellen van vragen, echter wil dit niet zeggen dat mensen hier ook gebruik van gaan maken.

De haalbaarheid van het park is bepaald door een confrontatiematrix en het vijfkrachtenmodel van Porter. Dit betekent dat er geen financiële analyse is gemaakt, waardoor inzichten in aspecten zoals startkapitaal, maandelijkse vaste lasten/ noodzakelijke uitgaven en het break-even-point, zijn verkregen. Echter deze cijfers zijn noodzakelijk om een goed advies te formuleren.

L I T E R A T U U R L I J S T

Wetenschappelijke literatuur

Ark, B. & Grobbs, F. (2012). *Tijdelijke huisvesting van roofvogels en uilen in Nederland 'Een inventarisatie van de gebruikte huisvesting en de achterliggende gedachten'*. Leeuwarden: Van Hall Larenstein.

Ballantyne, R., Packer, J. (2005, juli) *Promoting environmentally sustainable attitudes and behaviour through free-choice learning experiences: what is the state of the game?* Environmental education research issue 3.

Bijlsma, R. G. & Jansman, H. (2007, februari) *Roofvogels bedreigd*. Dier en milieu jaargang 82.

Clayton, S., Fraser, J., and Saunders, C. D. (2009) *Zoo Experiences: Conversations, Connections, and Concern for Animals*. Zoo Biology.

Dawson, E. & Jensen, E. ((2011 oktober) *Towards a contextual turn in visitor studies: evaluating visitor segmentation and identity-related motivation*. King's College Londen.

Edgar, J. L. & Mullan, S. M. (2011). *Knowledge and attitudes of 52 UK pet rabbit owners at the point of sale*. University of Bristol, Department of Clinical Veterinary Sciences.

Falk, J. & Storksdieck, M. (2005 juli) *Using the contextual model of learning to understand visitors learning from a science center exhibition*. Science education issue 5.

Falk, J., H. ((2006, augustus) *Free-choice environmental learning: framing the discussion*. Environmental education research issue 3.

Fogelberg, K. (2014, augustus) *Unsilencing voices: a study of zoo signs and their language of authority*. Cultural studies of science education.

Fox, N.C. & Chick, J. (2007). *Falconry in the United Kingdom: An audit of the current position prepared*. Hawk Board Publications.

Fraser, J., Bicknell, J., Sickler, J., & Taylor, A. (2009). *What information do zoo and aquarium visitors want on animal identification labels?* Journal of Interpretation Research,

Hall, J.,C., Kumar Chhangani, A. & Warner, T.,A. (2015) *Spatial characteristics of nest sites of critically endangered Indian vultures (gyps indicus) in Rajasthan, India*. Indian Forester.

Heimlich, J. E., Elaine, E. & Horr, T. (2010, september) *Adult learning in Free-choice, environmental settings: What makes it different?* New directions for adult & continuing education issue 127.

Jackson, R. C. & Mogan, P. (2007) *Advance Visual Information, Awareness, and Anticipation Skill*. Journal of Motor Behavior no. 5.

Jansman, H. & Buij, R. (2015) *Uitbreidingsmogelijkheden voor de valkerij onder de nieuwe wet natuurbescherming. Inschatting van risico's op hybridisatie en overige effecten op inheemse fauna*. Alterra Wageningen UR.

- Kreveld, A., Roerhorst, I. (2010, augustus) *Roofvogel- en uilenshows in Nederland een inventarisatie*. Bureau Ulucus in opdracht van Vogelbescherming Nederland
- Leenstra, F. Vinke, C. Dongen, M. Pasmooij, N. Leij, R. Ferwerda, R. & Stumpel, J. (2010). *Ongerief bij gezelschapsdieren. Inventarisatie en prioritering en mogelijke oplossingsrichtingen*. Wageningen UR Livestock Research.
- Muruganantham, G. & Bhakat, r. s. (2013). *A Review of Impulse Buying Behaviour. Tiruchirappalli, India: Department of Management Studies, National Institute of Technology*.
- Olderaan, W., M. (2013, november) *De ontwikkeling van Applied Games voor het onderwijs*. Faculteit Geesteswetenschappen.
- Parry-Jones, J. (2000) *Management guidelines for the welfare of Zoo animals - Falconiformes (diurnal birds of prey)*. The federation of Zoological Gardens of Great Britain and Ireland, Londen.
- Parry-Jones, J., Ferguson, A. (2003, januari) *Management guidelines for the welfare of zoo animals Strigiformes (owls)*. Federation of Zoos of Great Britain and Ireland, Londen.
- Peng, W., Lee, M. & Heeter, C. (2010, november) *The effects of a serious game on role-taking and willingness to help*. Journal of communication issue 4.
- Raad voor dierenwelzijn in België (2008) *Het houden van roofvogels in gevangenschap bij particulieren*. Place Victor Horta 40, Brussel.
- Scott, N., L., Hansen, B., LaDue, C., A., Lam, C., Lai, A & Chan, L. (2016) *Using an active Radio Frequency Identification Real-Time Location System to remotely monitor animal movement in zoos*. Animal Biotelemetry.
- Smith, L., Weiler, B., Smith, A. & Dijk, P. (2012 Oktober) *Applying Visitor Preference Criteria to Choose Pro-wildlife Behaviors to Ask of Zoo Visitors*. Curator the museum journal issue 4.
- Vinke, C.M. Eijk, I.A.M. & Boissevain, L. (2011) *Inventarisatie en prioritering van welzijnsproblemen binnen de sector bijzondere dieren*. Universiteit Utrecht, Faculteit Diergeneeskunde, Departement Dier in Wetenschap & Maatschappij
- Webber, S., Carter, M., Smith, W. & Vetere, F. (2016, april) *Interactive technology and human-animal encounters at the zoo*. International journal of human-computer studies.
- Wood, A., Dawner, K., Lees, B. & Toberman, A. (2012) *Household financial decision making: Qualitative research with couples*.
- World association of zoos and aquariums (2005) *Building a future for wildlife*. WAZA executive Office

Deskresearch:

Apeldoorn Actueel. (2010) *PET-flessen inzameling onder bezoekers Apenheul*. Geraadpleegd op 13-08-2016 van: <https://www.apeldoornactueel.nl/index.php/vrije-tijd/dagje-weg/6332-pet-flessen-inzameling-onder-bezoekers-apenheul>

Apenheul nieuws. (2013) *Heet nieuws*. Geraadpleegd op 13-08-2016 van:

<https://www.apenheul.nl/nieuws/biologische-olie/>

Apenheul nieuws. (2015, juli) *Apenheul lanceert app*. Geraadpleegd op 13-08-2016 van:

<https://www.apenheul.nl/nieuws/apenheul-lanceert-app/>

Apenheul nieuws. (2016, augustus) *Informatiemiddag ecoreis madagaskar*. Geraadpleegd op 13-08-2016 van:

<https://www.apenheul.nl/nieuws/informatiemiddag-ecoreis-madagaskar/>

Ayman. (2008, maart) Madrid Zoo: *How to be people*. geraadpleegd op 14-08-2016 van:

<http://www.trendhunter.com/trends/madrid-zoo-animals-people>

Bijlsma, R., G. *Werkgroep roofvogel Nederland roofvogelshows en- demonstraties*. Geraadpleegd op 20-06-2016 van:

<http://werkgroeproofvogels.nl/index.php/mens-en-roofvogel/vervolging>

Boogert, E. (2016, april) *Burgers' Zoo publiceert Apple TV-app*. Emerce marketing. Geraadpleegd op 14-08-2016 van:

<https://www.emerce.nl/nieuws/burgers-zoo-publiceert-apple-tv-app>

Bouwbeslist. (2015, januari) *Innovatie: bouwen met leemsteen*. Geraadpleegd op 21-06-2016 van:

<http://www.bouwbeslist.nl/innovatie-bouwen-met-leemsteen/>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2010, december) *Atractieparken; personeel, baten en lasten, bezoekers*.

Geraadpleegd op 29-03-2017 van:

<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=7508rec&D1=0&D2=a&VW=T>

Knol, L. (2013, maart) *Burgers' Zoo: Honderd jaar vogelvrij*. Fambizz. Geraadpleegd op 15-08-2016 van:

<http://www.fambizz.nl/burgers-zoo-honderd-jaar-vogelvrij-afl-2-2/>

De zakenmarkt. *Ouwehands Dierenpark Rhenen lanceert een nieuwe app!*. Geraadpleegd op 14-08-2016 van:

<http://www.dezakenmarkt.nl/nieuws.asp?id=261>

Dierenbescherming. (2016, juli) *Kom roofvogels kijken en uilenballen uitpluizen*. Geraadpleegd op 21-06-2016 van:

<https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/actueel/activiteiten/activiteiten-overzicht/kom-roofvogels-kijken-en-uilenballen-uitpluizen>

Dierenbescherming Limburg. *Vrijlating roofvogels*. Geraadpleegd op 21-06-2016 van:

<https:// limburg.dierenbescherming.nl/nieuws/bericht/24585>

Dinopark Amersfoort. *Dinopark Amersfoort*. Geraadpleegd op 13-08-2016 van:

<https://www.dierenparkamersfoort.nl/dinopark/dagje-dinopark/dinopark-amersfoort/>

Dierenpark Amersfoort. *Rijk der reuzen*. Geraadpleegd op 13-08-2016 van:

<http://www.dierenparkamersfoort.nl/dierenpagina/bijzondere-verblijven/>

Dierenpark Amersfoort. *Snavelrijk*. Geraadpleegd op 13-08-2016 van:

<https://www.dierenparkamersfoort.nl/2014/06/19/vreemde-vogels-gezocht-voor-opening-snavelrijkopening>

Dolfinarium. (2014, maart) *Winnaars Veluwe Innovatieprijs slaan handen ineen*. Geraadpleegd op 14-08-2016 van: <http://www.dolfinarium.nl/nieuws/winnaars-veluwe-innovatieprijs-slaan-handen-ineen/>

Dutch Cowboys. (2016, maart) *Paaseieren zoeken vanuit je luie stoel in 260 graden video's van Burgers Zoo*. Geraadpleegd op 14-08-2016 van: <http://www.dutchcowboys.nl/entertainment/paaseieren-zoeken-vanuit-je-luie-stoel-in-360-graden-video-s-van-burgers-zoo>

Forbes, N., A. (2016) *Wing tip oedema and dry gangrene syndrome in raptors*. Great western exotic vets. Geraadpleegd op 01-06-2016 van: <http://www.gwexotics.com/wp-content/uploads/2016/04/Wing-tip-oedema-raptors.pdf>

Forbes, N., A. (2016) *Bumblefoot surgery and management*. Great western exotic vets. Geraadpleegd op 27-06-2016 van: <http://www.gwexotics.com/wp-content/uploads/2016/04/Bumblefoot-management-and-surgery.pdf>

Forbes, N., A. (2016) *Practical raptor Nutrition*. Great Western Exotic Vets. Geraadpleegd op 01-06-2016 van: <http://www.gwexotics.com/wp-content/uploads/2016/06/Raptor-nutrition.pdf>

Graaf, J. (2012, april) *Gefrituurde sprinkhanen voor bezoekers apenheul*. Snack koerier. Geraadpleegd op 15-08-2016 van: <http://www.missethoreca.nl/fastfood/nieuws/2012/4/gefrituurde-sprinkhanen-voor-bezoekers-apeheul-10192027>

Inspiratiewijzer (2016, januari) *Wildlands Adventure Zoo Emmen*. geraadpleegd op 14-08-2016 van: <https://www.inspiratiewijzer.org/node/65>

Koninklijke Burgers' Zoo. *Deep Ocean Monsters - Dé onderwater musical*. Geraadpleegd op 14-08-2016 van: <https://www.burgerszoo.nl/monsters>

Koster, B. (2016, februari) Tim Lammers (Burgers' Zoo): *"Misschien wordt online video wel een verdienmodel"*. Marketing facts. Geraadpleegd op 15-08-2016 van: <http://www.marketingfacts.nl/berichten/tim-lammers-burgers-zoo-misschien-wordt-online-video-wel-een-verdienmodel>

Kubiak, M. & Forbes, N., A. (2016) *Common diseases in birds of prey- Part 1*. Great Western Exotic Vets. Geraadpleegd op 01-06-2016 van: <http://www.gwexotics.com/wp-content/uploads/2016/04/Common-diseases-in-raptors-part-1.pdf>

LICG (2010 september) *LICG huisdierenbijsluiter de handleiding voor het houden van huisdieren serie vogels Kerkuil*. Geraadpleegd op 23-06-2016 van: http://licg.nl/ContentSuite/upload/licg/drn/Kerkuil_bijsluiter6_OT.pdf

LICG Nieuws. (2012, juni) *Pleidooi voor houdverbod beschermde roofvogels*. Geraadpleegd op 23-06-2016 van: <http://www.licg.nl/2z7/nieuws/pleidooi-voor-houdverbod-beschermde-roofvogels.html>

Nieuwsredactie RTV Utrecht. (2011, februari) *Dierenpark Amersfoort druk met duurzaamheid*. Geraadpleegd op 13-08-2016 van: <http://www.rtvutrecht.nl/nieuws/335527/dierenpark-amersfoort-druk-met-duurzaamheid.html>

Omroep gld. (2016, april) *Burgers' Zoo Arnhem bouwt grootste overdekte mangrove te wereld*. Geraadpleegd op 15-08-2016 van:
<http://www.omroepgelderland.nl/nieuws/2107978/Burgers-Zoo-Arnhem-bouwt-grootste-overdekte-mangrove-ter-wereld>

Omroep gld. (2016, april) *Burgers' Zoo Arnhem bouwt grootste overdekte mangrove te wereld*. Geraadpleegd op 15-08-2016 van:
<http://www.omroepgelderland.nl/nieuws/2107978/Burgers-Zoo-Arnhem-bouwt-grootste-overdekte-mangrove-ter-wereld>

Ouwehands dierenpark. (2017, maart) *Reuze panda's arriveren 12 april in Nederland*. Geraadpleegd op 29-03-2017 van:
<https://www.ouwehand.nl/nl/nieuws/reuzenpandars-arriveren-op-12-april-in-nederland>

PVH. (2010, september) *Roofvogels en uilen als 'huisdier'? standpunten en visies*. Geraadpleegd op 23-06-2016 van:
<http://www.huisdieren.nu/over-pvh/wat-doen-wij/standpunten-en-visies/roofvogels-en-uilen-als-huisdier-sept-2010/>

PVH. *Roofvogels*. Geraadpleegd op 23-06-2016 van:
<http://www.huisdieren.nu/vogels/soorten/roofvogels/>

Redactie PiepVandaag.nl. (2015) *Veel protest tegen uilenbar in Londen*. Geraadpleegd op 03-08-2015, van:
<http://www.piepvandaag.nl/protest-uilenbar-londen/>

Rijksoverheid (2009) *Minister Verburg wil versoepeling regels voor valkerij*. Geraadpleegd op 04-08-2015, van:
<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2009/01/22/minister-verburg-wil-versoepeling-regels-voor-valkerij>

Robichaud, A. (2009, juni) *Redesigned habitats open eyes to ecological destruction*. Geraadpleegd op 16-08-2016 van:
<http://www.trendhunter.com/trends/schonbrunn-zoo>

Safaripark Beekse Bergen. *Dagje backstage: ontdek de wereld achter de schermen*. Geraadpleegd op 15-08-2016 van:
<http://www.safaripark.nl/bezoekers/ontdek-park/wat-is-er-te-doen/dagje-backstage>

Safaripark Beekse Bergen. (2016, maart) *Rangers Stijn en Rick vloggen voor safaripark*. Geraadpleegd op 14-08-2016 van:
<http://www.safaripark.nl/nieuws/rangers-stijn-en-rick-vloggen-voor-safaripark>

Steur, G., A. (2016, maart) *Betreft Antwoorden kamervragen over het gebruik van roofvogels tegen drones*. Geraadpleegd op 26-06-2016 van:
<file:///Users/Joan/Downloads/antwoorden-kamervragen-over-het-gebruik-van-roofvogels-tegen-drones.pdf>

Stichting DierenLot. (2016, mei) *Country fair vogelzang*. Geraadpleegd op 25-06-2016 van:
<https://www.dier.nu/agendaitem/Country-Fair-Vogelzang-2016-05-29>

Studio Alphen. (2016, juli) *2200 deelnemers tijdens Pokémontoernooi in Avifauna*. Geraadpleegd op 15-08-2016 van:
<http://studioalphen.nl/nieuws/165415/2200-deelnemers-tijdens-pokemontoernooi-in-avifauna.html>

Timmerman, I. (2015, Oktober) *Innovatiebijeenkomst toont techniek van morgen in praktijk van vandaag*. Deerns. Geraadpleegd op 15-08-2016 van:
<https://www.deerns.nl/over-deerns/nieuws/deerns-nieuws/innovatiebijeenkomst-toont-techniek-van-morgen-in-praktijk>

Vergurg, G. (2010) *Betreft Kamervragen over het houden van roofvogels en uilen als huisdieren*. Geraadpleegd op 3-8-2015, van:

file:///C:/Users/LK13-BZ-120/Downloads/20101014_VDC_2010_2451.pdf

Visit Brabant. *Afrika, gevaarlijk dichtbij!*. Geraadpleegd op 15-08-2016 van:

<https://www.visitbrabant.nl/nl/brabantnacht/safaripark-beekse-bergen>

Wal, H. (2016, februari) Experts: *Drone maakt gehakt van roofvogels*. Algemeen dagblad. Geraadpleegd op 28-06-2016 van:

<http://www.ad.nl/binnenland/experts-drone-maakt-gehakt-van-roofvogels~ae596653/>

Walsh, S.,L. (2010, april) *The 'creatures of habitat: A gazillion-piece animal adventure'*. Geraadpleegd op 15-08-2016 van:

<http://www.trendhunter.com/trends/creatures-of-habitata-gazillion-piece-animal-adventure>

Zijlstra, J. (2016 september) *Roofvogels klaar om gevaarlijke drones te vangen*. Geraadpleegd op 31-09-2016 van:

<http://nos.nl/artikel/2131405-roofvogels-klaar-om-gevaarlijke-drones-te-vangen.html>

zoosite.nl (2013, maart) *Gorilla adventure geopend in Ouwehands Dierenpark*. geraadpleegd op 16-08-2016 van:

<http://www.zoosite.nl/site/node/1403>

Kranten:

Broekema, P. (2010) *Roofvogel lijdt onder Harry Potter*. NOS binnenland. 08-08-2010. Geraadpleegd op 05-08-2015 van:

<http://nos.nl/artikel/177118-roofvogel-lijdt-onder-harry-potter.html?hasFlash=true>

De Gelderlander (2012) *Keurmerk om roofvogels te houden noodzakelijk*. Geraadpleegd op 24-06-2016 van:

<http://www.gelderlander.nl/algemeen/binnenland/keurmerk-om-roofvogel-te-houden-noodzakelijk-1.904235>

Gijsbert, W. (2010, september) *Een zeearend als huisdier*. Digibron kenniscentrum gereformeerde gezindte.

Geraadpleegd op 25-06-2016 van:

<http://www.digibron.nl/search/detail/012dbadd51b76e090fe91781/een-zeearend-als-huisdier>

Krijnen. L. (2010, augustus) *Overheid moet houden roofvogels afraden*. De Stem. Geraadpleegd op 26-06-2016 van:

<http://www.krijnen.com/pdf/voorpagina.pdf>

Medemblik actueel (2014) *Partij van de dieren wil einde roofvogelshows*. Geraadpleegd op 25-06-2016 van:

<https://www.medemblikactueel.nl/2014/08/09/partij-van-de-dieren-wil-einde-roofvogelshows/>

Novum (2010, augustus) *Roofvogel steeds vaker gehouden als huisdier*. NU.nl. Geraadpleegd op 28-06-2016 van:

<http://www.nu.nl/binnenland/2308202/roofvogel-steeds-vaker-gehouden-als-huisdier.html>

Reformatorisch Dagblad (2010 augustus) *Vogelbescherming wil verbod op houden uilen*. Geraadpleegd op 24-06-2016 van:

<http://www.rd.nl/vogelbescherming-wil-verbod-op-houden-uilen-1.568514>

Wassenberg, F. (2015, november) *Roofvogels ongeschikt als huisdier*. De Volkskrant. Geraadpleegd op 24-06-2016 van:

Boeken:

Falk, J., H. & Dierking, L., D. (2000) *Learning from museums: Visitor experiences and the making of meaning*. Rowman & Littlefield.

Parry-Jones, J. (2002) *Falconry: Care, captive breeding and conservation*. David & Charles

Parry-Jones, J. (2006) *Understanding Owls: Biology, management, breeding and training*. David and Charles

Verhage, B. (2009) *Grondslagen van de marketing*. Noordhoff uitgevers.

Osterwalder, A. (2009) *Business Model Generatie: Een handboek voor Visionairs, Game Changers en Uitdaggers*. Colorscaan BV, Voorhout.

BIJLAGE 1

COMPETENTIES

Hieronder staan de competenties, waaraan in deze scriptie is gewerkt beschreven.

Innovatie:

Er is getracht door middel van het concept een, voor Nederland, nieuw soort dierenpark op te stellen, wat tevens ook vernieuwend zal zijn door als kenniscentrum, omtrent alles wat met roofvogels te maken heeft, te fungeren. Het concept op zich is al een innovatie aangezien er in Nederland geen roofvogel-dierentuin bestaat die zeven dagen per week open is voor publiek. Daarbij staat als uniek element in de roofvogel-bedrijfstak bewustwording over het verantwoord houden van roofvogels, voor zowel particulieren als bedrijfsmatig, voorop. Voorgaande gaat bereikt worden door middel van onder andere, nog niet bestaande, transparantie bij verzorging, tijdens cursussen en workshops. Tevens is er onderzoek gedaan naar innovatieve aspecten, onder andere bij bestaande dierenparken, die een bijdrage kunnen leveren aan informatie overdracht en de toepasbare manieren omtrent hoe een individu leert. Hierdoor heeft de auteur bepaald welke innovaties in het concept tot uitvoer gebracht worden.

Organiseren:

Voor het schrijven van deze scriptie is een tijdsplanning gemaakt, waarin beschreven staat hoeveel tijd er ongeveer nodig zou zijn om ieder hoofdstuk te schrijven. Vooraangaande het schrijven van een hoofdstuk zijn er door de auteur richtlijnen opgezet waarmee gericht kon worden gezocht naar literatuur, en waardoor de indeling van de hoofdstukken duidelijk werd. In verband met de dyslectie van de auteur is er tijdig aan derden gevraagd om stukken door te lezen en is door de auteur in de planning rekening gehouden met de mogelijkheid dat de bewuste personen openthoud zouden kunnen hebben. Tevens heeft de auteur in de planning tijd gemaakt voor overleg bij het LICG omtrent welke informatie deze partij heeft op het gebied van roofvogels. Door onverwachte persoonlijke omstandigheden, die veel tijd in beslag namen en veel stress opleverde, heeft de auteur enige vertraging opgelopen bij het schrijven van deze scriptie. De auteur heeft, na het afwikkelen van deze onvoorziene ontwikkelingen, de draad opgepakt en de scriptie voltooid.

Ondernemen:

In deze scriptie is ondernemen naar voren gekomen in het vaststellen van een gat in de markt, wat door het concept/ met een dierenpark alleen voor roofvogels, die de hele week geopend is en daarbij 3 demonstraties per dag aanbiedt, opgevuld kan worden. Om concreet op de vraag in de markt te reageren wordt er gebruik gemaakt van informatie die via het door het concept opgestelde platform naar voren komt, daardoor is het mogelijk om de klant antwoord op gestelde vraag en/of ontbrekende informatie aan te bieden tijdens op klantvraag gerichte informatieavonden. Het is een risico om het concept te specialiseren in roofvogels en uilen aangezien klanten een bezoek aan een dierenpark die alleen roofvogels bevat te eenzijdig vinden en/of de "big five" missen. De auteur vindt het opzetten van een roofvogel-dierentuin, met de intentie kennis over te dragen en bewustwording over het verantwoord houden van roofvogels, het risico waard, daarin gesteund door de BBC documentaire *Should we close our zoos?* waarin naar voren komt dat de toekomst ligt bij dierenparken met een duidelijke specialisatie.

Zelfsturen:

Zelf aan sturen heeft een grote rol gespeeld tijdens het maken van deze scriptie. Aangezien voor het tot stand komen van deze scriptie grotendeels informatie uit literatuurstudie en deskresearch gebruikt is, de auteur door dyslectie daar extra veel tijd voor nodig had, was er een grote dosis doorzettingsvermogen nodig om zelfstandig tot een bevredigend resultaat te komen. Door reële planningen te maken van het te verrichten werk en bij te sturen, zoals bij de eerder beschreven problematische privéomstandigheden van de auteur, heeft de auteur aan deze competentie gewerkt.

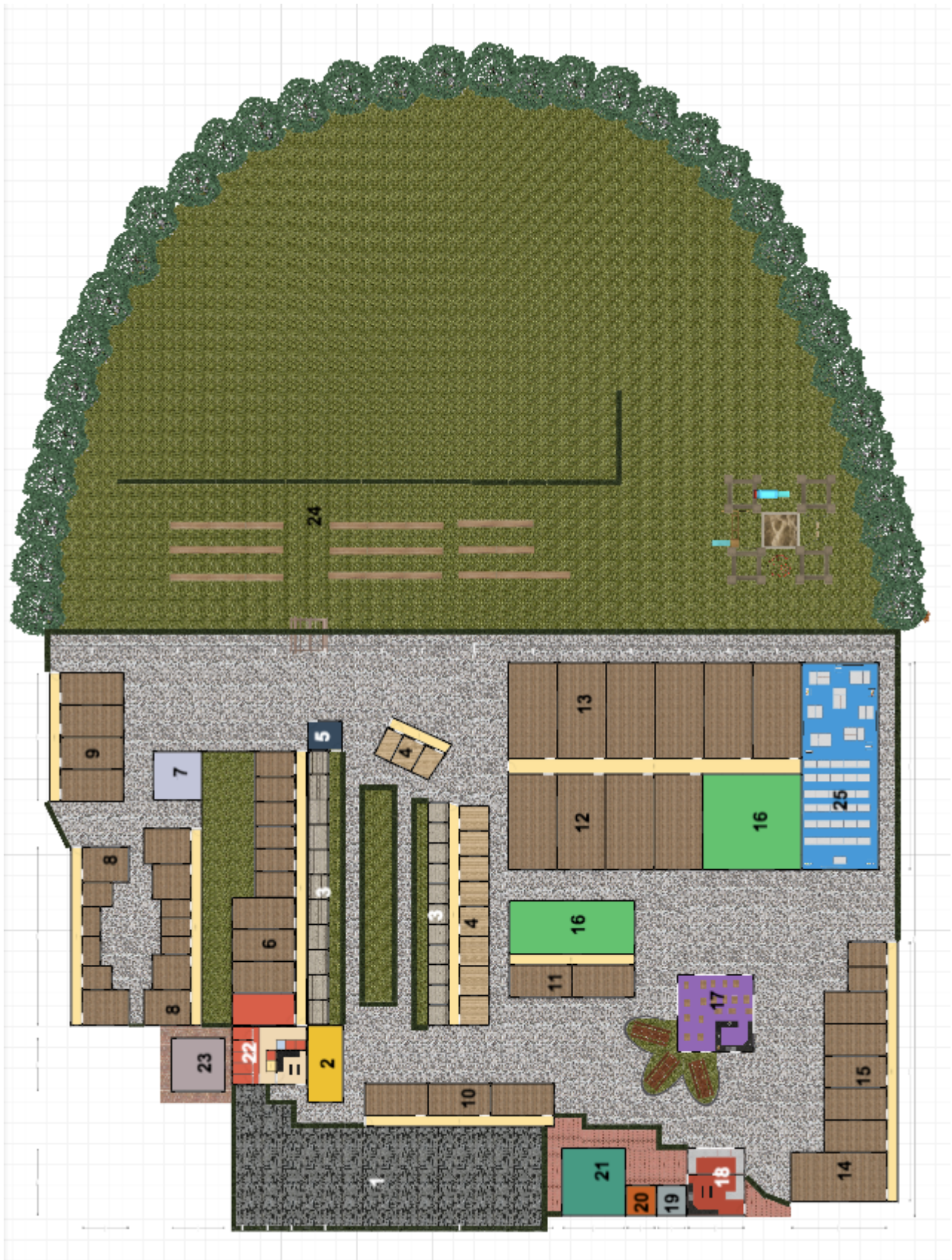
BIJLAGE 2

DOELGROEPEN DIERENTUINEN

Dierentuin:	Doelgroepen:	Bron:
Wildlands	Zakelijk, trouwen, scholen feesten, kinderen en ouderen.	https://www.wildlands.nl/
Ouwehands Dierpark	Kinderen, groepen, zakelijk, gezinnen, scholieren, volwassenen en senioren.	http://www.vvv.nl/activiteitenkaart/detail/72426442-855a-47d4-8459-af4eb104d0d5
Dierenpark Amersfoort	Ouders, kinderen, ouderen, zakelijk.	http://www.studiorazend.nl/online-concept-voor-dierenpark-amersfoort/
Apenheul	Families, volwassenen, ouderen (65+), kinderen, basisonderwijs en voortgezet onderwijs.	http://www.biodiversiteit.nl/evenementen/de-apenheul
Dolfinarium	vrouwen 30+, kinderen, scholen uit het basis en voortgezet onderwijs, groepen en zakelijk.	https://www.dolfinarium.nl/?gclid=CjwKEAjw5M3GBRCTvpK4osqj4X4SJAABRJNCZihwZHW0ZtNOET07nbic97Rk3AmoPqd6UmCr014VlBoCBmTw_wcB
Burgers' Zoo	kinderen, gezinnen, families, scholen, groepen, zakelijk en jongeren.	https://www.burgerszoo.nl/
Artis	scholen, gezinnen kinderen, zakelijk en feestelijk.	https://www.artis.nl/nl/
Avifauna	kinderen, gezinnen, scholen, groepen, zakelijk en trouwen.	https://www.avifauna.nl/arrangementen/
Diergaarde Blijdorp	gezinnen, volwassenen, groepen, grootouders, kinderen, scholen, zakelijk en feestelijk.	https://www.diergaardeblijdorp.nl/
Safaripark Beekse Bergen	Gezinnen, kinderen, scholen, groepen, zakelijk en feestelijk.	http://www.safaripark.nl/

BIJLAGE 3

PLATTEGROND

Legenda:

1. Parkeerplaats
2. Entreegebouw/souvenirshop
3. Aangebonden roofvogels
4. Vlieg volières
5. Werkruimte
6. Of side volières
7. Toiletten
8. Uilen
9. Buizerds
10. Wouwen
11. Bataleurs & Kuifcaracara's
12. Gieren
13. Arenden
14. Secretarisvogel
15. Valken
16. Museums
17. Horecagelegenheid
18. Broedcentrum
19. Voeropslag
20. Ratten en muizen schuur
21. Grote gereedschap schuur
22. Quarantaine/ziekenboeg
23. Woonhuis
24. Vliegterrein
25. Vergaderruimte

BIJLAGE 4

PROJECTEN AZA

Our Ecological Footprint

Activities

ASSOCIATION
OF ZOOS &
AQUARIUMS

POLLUTION AND WASTE AUDIT

Audience/Group Setting

This activity is geared towards a classroom setting. Students will be asked to research the amount of waste in their school or home.

Goal:

To understand the impact that waste has on the environment and how to make responsible decisions about what is done with waste.

Objectives:

By the end of this activity, participants will:

1. Recognize the amount of waste in their home or school.
2. Understand the impact that waste has on animals and the environment.
3. Be able to implement 'reduce, reuse and recycle' in their homes or school.

Big Idea/Main Message:

Decisions that individuals make when purchasing goods and foods and how individuals dispose of materials has a large impact on the environment.

Environmentally Responsible Behavior Addressed:

Make wise purchases of goods and food.

Background Information:

Consumers can make a significant impact on the environment simply by the choices that they make at the store. For example, according to The Environmental Paper Network organization, research conducted by the Alliance for Environmental Innovation found that if 1 ton of 30% recycled content paper was purchased by consumers instead of paper made from virgin trees, it would save the equivalent of 7.2 trees, 2,100 gallons of water, 1,230 kW of electricity, and 18 pounds of air pollution.

Much of what we buy quickly becomes waste and is thrown away. Approximately one-third of this waste comes from packaging according to the Clean Air Council. All of this waste requires armies of dump trucks (burning fossil fuels) to collect it in towns and cities all over the world and take it away. What we do with the waste that results from our purchases is equally important. Choosing to buy products packaged in containers that can be recycled and following through can have a considerable impact on the environment.

According to a report by Environmental Defense called "Trash and the City," Manhattan uses diesel trucks to carry garbage 7.8 million miles every year. That would be the equivalent of circling the earth 312 times every year. The Clean Air Council estimates that Americans throw away an average of 230 million tons of garbage per year and about 2.5 million plastic

bottles every hour. Some of this waste gets recycled, but most of it ends up in landfills or the ocean. The good news is that you and your students can do something right now to reduce your impact on the environment and protect its inhabitants.

Materials Needed :

Copies of the Waste Audit worksheet

Staff :

This activity will require a teacher or staff member to facilitate.

Length of Activity :

This activity will take a minimum of two days in order to give students time to fill out their Waste Audit sheets at home. If you choose to do the Waste Audit at your school it may take more or less time.

Set Up :

Make enough copies of the Waste Audit worksheet for each student.

Procedures :

1. As a class discuss pollution with your students. *What is pollution? Where does it come from?*
2. While working in teams or as a class, have students list specific sources of pollution, such as treating lawns with insecticides, disposing of household chemicals improperly, large corporation pollution, throwing away water bottles or other items that can be recycled, etc.
 - Questions to ask might include:
 - ▶ What do people throw away?
 - ▶ What do you throw away?
 - ▶ Can pollution come from the trash that you throw away? Yes, pollution to the environment can come from many sources.
 - ▶ What can pollution affect? Pollution affects both plants and animals, including humans. It can even affect the way an ecosystem functions. Pollution, such as carbon dioxide emissions, also affects the earth's climate.
 - ▶ How does pollution affect humans and animals? List specific ways such as causing plants and animals to become threatened or endangered, or even decreasing biodiversity by causing plants or animals to become extinct from specific areas (extirpated).
3. After discussing pollution and its many affects, have students take home the Waste Audit worksheets and fill them out with an adult. Or, as a class audit your school.
4. Once worksheets are complete have students share their findings with the class. Assemble student's data and have them fill out the Waste Audit spreadsheet as a class.
5. What does it really mean to reduce, reuse and recycle? What do students think is the most effective of the three? Do students feel that every person in their town, state, or nation should reduce, reuse and recycle?
6. Have an *idea exchange* in which students are invited to openly share their ideas about pollution and waste and ways to reduce or eliminate it. Ideas might include:
 - a. Start a recycling program at home or school. If recycling *everything* is not possible, begin by recycling the waste that you produce the most of and move forward from there.
 - b. Purchase items made from recycled materials.
 - c. Do not buy excessively packaged items.
 - d. Purchase items that can be recycled.
 - e. Buy in bulk.
 - f. Choose environmentally-friendly items.
 - g. Use cloth shopping bags.

- h. Do not purchase one-use/disposable items.
- i. Support local farmers by purchasing locally grown produce.
- j. Support local companies by purchasing locally made items.
- k. Drive less (use mass transportation, carpool, walk or ride your bike and combine errands)

Extensions :

After completing this activity follow up with your students by creating a recycling program at your school or home. Remember, even small steps can make a big difference! Simply recycling all the aluminum or plastic your school or home produces can save fossil fuel and keep tons of trash out of our landfills and waterways. Educating your fellow classmates and even adults is a great first step! Below are a few ideas along with the ideas that students generate to get you started.

1. Sign a Reduce, Recycle, Reuse Pledge.
2. Create graphs showing the class results vs. the average American.
3. Survey teachers or students within the school to find out if they reduce, reuse or recycle. Post the results in a hallway at school.
4. Create a public service announcement (via a poster or podcast) on why you should reduce, reuse and recycle.
5. Encourage your school or area businesses to reduce, reuse and recycle.
6. Have each student research a specific habitat or animal that has been affected by waste pollution and share the projects with the class or school.

National Science Education Standards :

Science as Inquiry.

Nature of Science.

Science and Technology in Society.

Population, Resources and Environment.

Evidence, Models and Explanation.

Change, Constancy and Measurement .

Resources :

National Recycling Coalition www.nrc-recycle.org/consumers.aspx

Environmental Protection Agency – Environmental Kids Club www.epa.gov/kids

Waste Audit Worksheet:

Name: _____

How much waste do you produce in 1 week or 1 month? The answers may surprise you. One of the first steps in reducing waste and creating a good recycling program at your house or school is to conduct a waste audit.

1. Number of people in your school or household:
2. How many plastic shopping bags do you acquire in one week?
3. How many plastic bottles of water does your family drink in one week?
4. How many plastic bottles of pop does your family drink in one week?
5. How many pop cans does your family go through in one week?
6. How many glass bottles does your family use in 1 week?
7. How many metal cans (food cans) does your family use in 1 week?
8. How many cardboard boxes does your family use in 1 week? (Be sure to include boxes of food, etc.)
9. How many bags of trash does your family produce in 1 week?

10. How many magazines does your family receive in 1 month?
11. How many newspapers does your family receive in 1 week?
12. Does your household recycle? If so, what items?
13. Does your family have old cellphones lying around? (Many zoos accept cell phones and recycle them.)

Waste Audit Spreadsheet

Name : _____

Total number of persons accounted for in data below: _____

Materials	... of items/week	...of items/month	...of items /year	Comments
Plastic shopping bags				
Plastic water bottles				
Plastic soda bottles				
Aluminum cans				
Glass				
Metal cans (food, ect.)				
Cardboard boxes				
Magazines				
Newspapers				
..Of bags of trash				

Our Ecological Footprint Activities

ASSOCIATION
OF ZOOS &
AQUARIUMS

LANDFILL IN A BOTTLE

Audience/Group Setting :

This activity is geared towards a classroom setting where students will be able to observe their projects over a period of time.

Goal :

To understand the impact that waste has on the environment and how to make responsible decisions about what is done with waste.

Objectives :

By the end of this activity, participants will:

- Understand how household/school waste breaks down in a landfill.
- Recognize the impact of waste on the environment.
- Be informed and empowered on ways to reduce, reuse and recycle.

Big Idea/Main Message :

Decisions that individuals make when purchasing goods and foods as well as how individuals dispose of materials has a large impact on the environment.

Environmentally Responsible Behavior Addressed:

Make wise purchases of goods and food.

Background Information:

Consumers can make a significant impact on the environment simply by the choices that they make at the store. For example, according to The Environmental Paper Network organization, research conducted by the Alliance for Environmental Innovation found that if 1 ton of 30% recycled content paper was purchased by consumers instead of paper made from virgin trees, it would save the equivalent of 7.2 trees, 2,100 gallons of water, 1,230 kW of electricity, and 18 pounds of air pollution.

Much of what we buy quickly becomes waste and is thrown away. Approximately one-third of this waste comes from packaging according to the Clean Air Council. All of this waste requires armies of dump trucks (burning fossil fuels) to collect it in towns and cities all over the world and take it away. According to a report by Environmental Defense called "Trash and the City," Manhattan uses diesel trucks to carry garbage 7.8 million miles every year. That would be the equivalent of circling the earth 312 times every year. The Clean Air Council estimates that Americans throw away an average of 230 million tons of garbage per year and about 2.5 million plastic bottles every hour. Some of this waste gets recycled, but most of it ends up in landfills or the ocean. The good news is that you and your students can do something right now to reduce your impact on the environment and protect its inhabitants.

Materials Needed:

- 2 liter pop bottle per student
- Paper bags
- Dirt (from a yard, not a bag)
- Newspaper to cover the tables
- Spray bottle with water
- Pieces of trash (i.e. aluminum, lint, paper, orange peel, plastic bag)

Staff:

This activity will require a teacher to facilitate.

Length of Activity :

The initial set-up of this activity will take about 30 minutes. The entire project will require a month. Throughout this month it is up to the teacher how often they would like to have the students spend observing their landfills.

Set Up :

Gather all of the materials. Have the student bring different trash items from their home. Encourage them to bring a variety of different materials.

Procedures :

1. Before beginning the project get students thinking about waste by asking some or all of the questions below.
 - a. What do people throw away?
 - b. What do you throw away?
 - c. Can pollution come from the trash that you throw away? Yes, pollution to the environment can come from many sources.
 - d. What can pollution affect? Pollution affects both plants and animals, including humans. It can even affect the way an ecosystem functions. Pollution, such as carbon dioxide emissions, also affects the earth's climate.
 - e. How does pollution affect humans and animals? List specific ways such as causing plants and animals to become threatened or endangered or even decreasing biodiversity by causing plants or animals to become extinct from specific areas (extirpated).
2. To help students gain a better understanding of how household/school waste breaks down in a landfill have students bring a few pieces of trash from home (such as paper, plastic, tin, aluminum, cardboard, etc.) or collect trash from your own school. Be sure to include a few food items. *Provide students with exact lists of garbage to bring to class so as to avoid any health concerns.*
3. Explain to students that they will be creating a miniature landfill using a few pieces of garbage and a 2-liter bottle.
 - a. Cut the top off of a 2-liter bottle (1-liter bottles may also be used).
 - b. Cover the sides of bottle with a light eliminating shield (such as a paper bag or other opaque item). This will keep any extra light from getting into the 'landfill' and only allow it to hit the surface (as the sun naturally would).
 - c. Alternatively layer dirt (from the yard, not from a bag) with the pieces of garbage.
 - d. Mist the top of the dirt with approximately 1/8 cup of water.
 - e. Set the bottle near a window so that it will receive exposure to the sun or if possible set bottles outside.
 - f. Be sure to add water to your landfill daily or as necessary to keep the soil lightly moist.

4. Ask students, *where do items in the landfill come from?* Answers should include that people generate the waste, including themselves.
5. Have students make and record observations about their landfills at least once a week. You may also consider having students hypothesize about which items may break down the fastest or not at all.
6. Once students have made a few observations ask them the following questions.
 - a. *What simple changes you can make in order to keep items that don't break down out of landfills or ways to keep harmful items out of landfills?* Answers might include: recycling, produce less trash, produce trash that will not stick around as long, use cloth shopping bags, etc.
 - b. *How can you reduce trash and pollution by making wiser purchases?* Have the students brainstorm different ideas and write them down. You might choose to make copies of the list for the students to take home. Below are some examples ways that you can help.
 - I. Buy products with less packaging or products that have reusable or recyclable packaging.
 - II. Buy products that are packaged in materials that are made with recycled products.
 - III. Purchase organic foods, which are grown without the use of pesticides and synthetic fertilizers which are harmful to the environment.
 - IV. Take a reusable lunch box and containers to work or school instead of paper lunch bags and wrappers that get thrown away.
 - V. Check out books from the library instead of buying your own.
 - VI. Purchase items in bulk. This usually uses less packaging and is cheaper.
 - VII. Buy or make your own household cleaners that are environmentally friendly.
7. After 1 month have students take apart their landfill to see how the items have changed. If possible make this a quarter or semester-long project with students recording their observations over the course of many months and finally taking apart the landfill for further observations at the end of the quarter or semester.

Extensions :

Arrange a field trip with your class to waste management facility. Before your trip, brainstorm different questions to ask. While you are there, have the students write about their experiences and thoughts in a journal. You may also choose to include photos and drawings

National Science Education Standards :

Science as Inquiry

Nature of Science

Science and Technology in Society

Populations, Resources and Environment

Evidence, Models and Explanation

Resources :

- Environmental Paper Network
 - www.environmentalpaper.org
- Clean Air Council
 - www.cleanair.org

Our Ecological Footprint Activities

ASSOCIATION
OF ZOOS &
AQUARIUMS

HABITAT OBSERVATIONS

Audience/Group Setting :

This activity is designed to be completed in a camp or classroom setting.

Goal :

To increase participants' appreciation and understanding of nature through observation.

Objectives :

Through participation in this activity students will:

1. Practice observation skills
2. Practice journaling techniques

Big Idea/Main Message :

Spending time outdoors observing nature is a good way to better understand the world in which we live. As people learn more about nature they will start to appreciate it more and increase their desire to have a positive environmental impact.

Environmentally Responsible Behavior Addressed :

Read, write and learn about wildlife and nature.

Background Information :

A plethora of research has been done in the recent past to confirm the importance of spending time outdoors on a child's development. As our day to day lives focus more and more on indoor activities many of today's children do not hear the term 'go outside and play' as much as children from generations past did. As a result, children may not have the opportunity to hone their observation skills in relation to nature. By providing guided experiences with nature observations environmental educators may be able to provide the tools necessary to enhance future (independent) nature experiences.

Materials Needed :

1. *The Empty Lot* by Dale H. Fife.
2. Paper, pencils and clipboards for participants.

Staff :

One staff person or volunteer will be needed facilitate the classroom activity. One or more staff members or volunteers will be needed to supervise the observation session depending on class size. Our Ecological Footprint – Habitat Observations

Length of Activity :

Classroom session = 15-20 minutes

Observation session = 20-30 minutes

Set Up :

Very little set up is needed for this activity. The materials will need to be available in the classroom space; paper should be placed on clipboards, pencils sharpened, etc. The observation location will need to be determined before the activity starts. The only requirement of the observation location is that there is ample space for the participants to stand/sit comfortably.

Procedures :

1. Open the activity with a brief discussion about observing nature.
2. Read the story *The Empty Lot*. Ask the participants to consider how Harry felt about the empty lot before he spent time there. Ask them to describe how his feelings changed after he spent time observing the space.
3. Explain that the group is going to spend some time observing nature. Tell the group the type of habitat which they will be observing within the Zoo (or on school grounds for formal educators): forest, wetland, prairie, desert, etc. Ask the participants to spend 2-3 minutes writing down their thoughts about that type of habitat before they leave the classroom. Their thoughts should include what they think the habitat looks like, smells like, what animals live there, what plants grow there, etc.
4. Once the group is at the observation location, have each participant find a spot from which they can quietly observe the habitat. Give the group 5 minutes to quietly observe their surroundings without writing anything.
5. The next five minutes should be a combination of observation and writing. Challenge the group to rewrite their thoughts about the habitat based on their observations.
6. The next portion of the activity can take place either at the observation location or within the classroom. Ask the participants if their thoughts and notes about the habitat changed after they had time to observe the habitat.
7. Lead a discussion about how spending time in nature can help people to appreciate it more. Discuss the benefits of spending time in nature versus spending time indoors.

Extensions :

Cut apart and use paper grocery bags to make nature journals. This would replace the clipboards and paper. The reuse of a household material can lead into a discussion about how reducing, reusing, recycling and rethinking can have a positive affect on nature. More specifically, the group can discuss how recycling paper saves habitats.

National Science Education Standards :

Science as Inquiry

Nature of Science

Evidence, Models and Explanation

BIJLAGE 5

VALKENIERS NEDERLAND

Naam	Web-adress	Aanbod
Friesland		
-	-	-
Groningen		
Tinley academie	http://www.tinleyacademie.nl/docenten-roofvogels--uilen.html	1 en 3 daagse cursussen, basis gedrag roofvogels en uilen.
Valkenier brendan verbeek Diamondbirds	http://diamondbirds.nl/	Vliegende demonstratie, staande demonstratie en uilenballen pluizen.
Drenthe		
-	-	-
Overijssel		
Valkerij Ruud Sanders	http://www.valkerijrsanders.nl/	Demonstraties, sleutels en trouwringen aanvliegen, workshops, overlastbestrijding en uitvaartceremonies.
Valkerijrijssen	http://www.valkerijrijssen.nl/	Roofvogel demonstraties, overlastbestrijding, trouwringen/sleutels aanvliegen en workshops.
Valkenier Griffon	http://www.valkenier-griffon.nl/	Demonstraties, exposities, aanvliegen trouwringen/sleutels, fotoreportage/filmopname, roofvogel projecten, overlastbestrijding en beheer- en schade bestrijding.
Flevoland		
Valkerij schrieken Werkgebied: Noord- en Zuid-Holland, Friesland en Flevoland	https://www.schrieken.info/	Demonstraties, presentaties, workshops, roofvogels op school en speciale gelegenheden zoals het aanvliegen van trouwringen.
Utrecht		
Reinier de valkenier	http://www.valkerij.info/	Demonstraties, trouwringen aanvliegen, opening van beurzen en dergelijken, Workshop- middagje op stap, jubilaris en vrijgezellenfeesten.
Settels roofvogels	http://www.settels-roofvogels.nl/nl/	Fotoshoots, feesten en partijen, overlastbestrijding, begrafenissen en crematies, demonstraties, sleutels en trouwringen aanvliegen, wandeltochten en workshops.
Gelderland		
De valkenhof	http://www.devalkenhof.nl/nl/home	Demonstraties, bedrijfsuitjes, Valkerij workshop, fotografie workshop en zelf roofvogels vliegen.

Naam	Web-adress	Aanbod
Valkerij Schaap	http://www.valkerijschaap.nl/	Workshop pronken met andermans veren voor volwassenen en kinderen, roofvogels in kerst sfeer en VIP privé workshop. Demonstraties, teambuilding voor bedrijven, roofvogels en uilen fotograferen, trouwringen aanvliegen.
De valk roofvogels	http://www.devalk-roofvogels.nl/	Trouwringen aanvliegen, workshops en demonstraties.
Flying emotion	http://flyingemotion.nl/de-dieren/	Workshops, bedrijfsuitje, teambuilding, familiedagen, groepsuitje, valkenieren met een handicap.
Beauty & wings	http://www.beautyandwings.com/	Verschillende fotoshoots, demonstraties, trouwringen/sleutels aanvliegen, kinderfeestjes en educatie.
Valkerij Culemborg	http://www.valkerij-culemborg.nl/	Demonstraties, educatie, markten en fairs, trouwerij, fotografie en uilen workshops.
Noord-Holland		
Flying free	https://www.facebook.com/pg/valkeniermuiderslot/about/?ref=page_internal	Overlastbestrijding, demonstraties Muiderslot valken kweek.
birdlive	http://www.birdlive.nl/	Demonstraties, schooleducatie, overlastbestrijding, kinderfeestjes en special requests.
Zuid-Holland		
Bouwman roofvogels	http://www.bouman-roofvogels.nl/home.html	Trouwringen aanvliegen, kinderfeestjes, demonstraties, overlastbestrijding en workshops/meeloopp dagen.
De roofvogelboerderij	http://www.roofvogelboerderij.nl	Roofvogelshows, roofvogelworkshops, papagaaien workshops, jubileum/verjaardagsfeestjes, bedrijfsuitjes, vergaderen, trouwringen aanvliegen, scholen/BSO, kinderfeestjes, ouder & kinduitje en vogeloverlastbestrijding.
Hunters of the sky	http://www.huntersofthesky.nl/roofvogelworkshop-privé/	Roofvogelsworkshop, roofvogelsworkshop junior, roofvogelsworkshop privé, demonstraties en educatie.
Brabant		
Roofvogels en uilen	http://www.roofvogelsenuilen.nl	Demonstarties, kinderfeestjes, workshops, fotografie, ringen aanvliegen en spreekbeurt pakketten.
Rob's vogelhof	http://www.robsvogelhof.nl/	Van maart tot oktober iedere even woensdag en zondag geopend van 14:30 voor een demonstratie. Kinderfeestjes, roofvogelsworkshop, privé roofvogel workshop, night flight workshop, teambuilding, privé demonstratie, trouwringen aanvliegen en scholen en educatie.

Naam	Web-adress	Aanbod
Topvogel	http://www.roofvogelsdiessen.nl/roofvogeldemonstratie.html	Juli en augustus woensdag en donderdag openbare demonstraties, workshops en groepsuitjes.
Falconcrest	http://www.falconcrest.eu/Falconcrest-Valkerij-en-Roofvogelpark.aspx	April tot oktober op woensdagen en weekenden geopend voor publiek. Workshops: roofvogel workshop, valkerij workshop, workshop voor jongeren, zelf vliegen met een roofvogel. Kinderfeestjes, bedrijfsevenementen, groepen en evenementen, educatieve excursies en speciale gelegenheden.
Valkerijcentrum Schijf-den torenvalk	http://www.valkerijcentrumschijf.nl/	Individuele workshops, groepen, jeugdgroepen, rondleidingen, fotoshoots en teambuildingclinic.
Zeeland		
Ruben van Maaren Roofvogels	http://www.roofvogel-demonstratie.nl/	Workshops: Workshop voor kinderen, Uilennacht, workshop volwassenen, valkeniersmiddag. Demonstraties, bedrijfsuitje, overlastbestrijding, educatie voor scholen, vogels voor in films en kennismaken voor zorgcentra met de vogels.
Marina bliek valkenier	http://www.valkeniershof.nl/devalkenier/	Roofvogel demonstraties, jaarlijkse open dag, workshop, groepsbezoeken, rondleidingen, roofvogels en uilen fotograferen, kinderfeestjes, educatief programma voor scholen en educatieve lezingen.
Limburg		
Birds@work valkerij	https://www.valkenieren.nl/	Bedrijfsuitjes: Teambuilding met roofvogels, Valkerij proeverij, Hound & hawk, Deugden van Thorn, roofvogelsshow. Workshops: Roofvogels workshop Falconry experience day, Roofvogel workshop privé. Overlastbestrijding.
De havikshoeve	http://www.havikshoeve.nl/	Cursus verzorging roofvogels, leerbewerking. Workshops: Winterse privé workshop, Valkenieren met roofvogels, Familie dag met roofvogels. Roofvogelshow, trouwdag, kinderfeestjes, overlastbestrijding en bedrijfsuitjes.

BIJLAGE 6

DIERENTUINEN NEDERLAND

Naam:	Website:	Welke dieren:
Friesland		
AquaZoo	Dierentuin	
Ooievaarsdorp De Graverij	http://www.ooievaarsdorp-akmarijp.nl/	Ooienvaars
Santjefertier	http://www.sanjesfertier.nl/	Speel- en dierenpark
Groningen		
DoeZoo Insektenwereld	http://doezoo.nl/de-dieren/	Insecten en enkele andere dieren
Drenthe		
Dierenpark Emmen/Wildlands	https://www.wildlands.nl/	Dierenpark
Vogelpark Ruinen	http://www.vogelparkruinen.nl/	Vogels
Overijssel		
Vogelpark De Lorkeershoeve	http://www.vogelparkdelorkeershoeve.nl/	Vogels
Flevoland		
De Orchideeën Hoeve	http://www.orchideeenhoeve.nl/openingstijden.html	Aapjes, vlinders, vogels, reptielen en vissen
Utrecht		
Ouwehands Dierenpark	https://www.ouwehand.nl/	Dierenpark
Dierenpark Amersfoort	https://www.dierenparkamersfoort.nl/	Dierenpark
Gelderland		
Apenheul	https://www.apenheul.nl/	Apen
Tropische vlindertuin de passiflorahoeve	www.passiflorahoeve.nl	Vlinders
Dolfinarium	https://www.dolfinarium.nl/	Zeezoogdieren
De Paay	http://www.depaay.nl/	Klein dierenpark
Burgers' Zoo	https://www.burgerszoo.nl/	Dierenpark
Noord-Holland		
Artis	https://www.artis.nl/nl/	Dierenpark
Landgoed Hoenderdaell	http://www.hoenderdaell.nl/het-park/	Dierenpark

Naam:	Website:	Welke dieren:
Zee Aquarium	http://www.zeeaquarium.nl/	Zeedieren
Vlindertuin Vlindorado	http://www.dekkeranthuriums.nl/vlindorado/?page=home	Vlinders en vogels
Dierenpark Van Blanckdaell	http://www.blanckendaellpark.nl/site/home.html	Roofdieren opvang
Zuid-Holland		
Avifauna	https://www.avifauna.nl/park/activiteiten/	Vogels
Diergaarde Blijdorp	https://www.diergaardeblijdorp.nl/	Dierenpark
Sea LIFE Scheveningen	https://www2.visitsealife.com/scheveningen-nl/	Vissen en zeedieren
Schilpaddencentrum Nederland	https://www.schildpaddencentrum.nl/	Schildpadden opvang
Aqua Zoo Leerdam	http://www.aquazoo-leerdam.nl/	Vissen en reptielen
Brabant		
Reptielenhuis De Aarde	http://www.deaardebreda.nl/home.html	Reptielen
Safaripark Beekse Bergen	https://www.safaripark.nl	Dierentuin/ safaripark
Zoo Veldhoven	http://www.zooveldhoven.nl/	Voornamelijk vogels en enkele andere dieren
Dierenpark De Oliemolen	http://www.oliemeulen.nl/oliemeulen.nl/index.php/info	Dierenpark
Zeeland		
Tropical Zoo	http://www.tropicalzoo.nl/dieren/#content	Dierenpark met voornamelijk reptielen
Reptielen Zoo Iguana	http://www.iguana.nl/over-iguana/doelstelling/	Reptielen, amfibieën en geleedpotige
Limburg		
GaiaZoo	https://www.gaiazoo.nl/	Dierenpark
Mondo Verde	http://www.wereldtuinenmondoverde.nl/	Dierenpark
Kasteelpark Born	http://www.kasteelparkborn.nl/dierenpark/	Dierenpark

BIJLAGE 7

CHECKLIST SCHRIFTELIJK RAPPORTEREN

Naam: Joan Veldboer

Klas: 4DGB

Datum: 23-03-2016

Titel verslag: Roofvogels en uilen van statussymbool tot impulsaankoop.

Nadat je je verslag/rapport hebt gecontroleerd met behulp van deze checklist, voeg je deze toe als bijlage. Zonder de checklist vindt er geen beoordeling plaats.

De beoordelingscriteria die met een * zijn aangegeven, zijn de zogenaamde '*killing points*'. Indien de assessor meer dan vijf '*killing points*' heeft aangekruist, dien je het rapport/verslag op alle onvoldoende onderdelen te verbeteren. Voor de herbeoordeling moet je ook de oude versie inleveren. In het afstudeerwerkstuk zijn geen '*killing points*' toegestaan!

AANVINKEN WAT NIET IN ORDE IS!

1. Het taalgebruik:

- ☐ Bevat niet meer dan drie grammaticale, spel- en typfouten per duizend woorden*

Bij meer dan drie fouten per duizend woorden is het rapport/verslag afgekeurd!

- ☐ Heeft een adequate interpunctie*
- ☐ Is afgestemd op de gekozen doelgroep (juiste stijl)*
- ☐ Laat een zakelijke en actieve schrijfstijl zien*
- ☐ Bevat geen persoonlijke voornaamwoorden*

2. Het rapport/verslag:

- ☐ Is ingebonden (hard copy)*
- ☐ Is vrij van plagiaat* (zie examenreglement)

3. De omslag:

- ☐ Bevat de titel
- ☐ Vermeldt de auteur(s)

4. De titelpagina/het titelblad:

- ☐ Heeft een specifieke titel*
- ☐ Vermeldt de auteur(s)*
- ☐ Vermeldt de plaats en de datum*
- ☐ Vermeldt de opdrachtgever(s)*

5. Het voorwoord:

- ☐ Bevat de persoonlijke aanleiding tot het schrijven van het rapport/verslag
- ☐ Bevat persoonlijke bedankjes (persoonlijke voornaamwoorden toegestaan)

6. De inhoudsopgave:

- ☐ Vermeldt alle genummerde onderdelen van het rapport/verslag*

- ☐ Vermeldt de samenvatting en de bijlage(n)
- ☐ Is overzichtelijk
- ☐ Heeft een correcte paginaverwijzing

7. De samenvatting:

- ☐ Is een verkorte versie van het gehele rapport/verslag
- ☐ Bevat conclusies
- ☐ Bevat geen persoonlijke mening
- ☐ Is gestructureerd
- ☐ Is zakelijk geschreven
- ☐ Staat direct na de inhoudsopgave

8. De inleiding:

- ☐ Is hoofdstuk 1*
- ☐ Nodigt uit tot lezen
- ☐ Beschrijft het onderzoekskader*
- ☐ Beschrijft de probleemstelling*
- ☐ Vermeldt het doel*
- ☐ Geeft informatie over de gevolgde onderzoeksmethode*
- ☐ Geeft kort de inhoud per hoofdstuk van het rapport/verslag weer*

9. De (opmaak van de) kern:

- ☐ Bestaat uit genummerde hoofdstukken, paragrafen en sub paragrafen (maximaal drie niveaus)*
- ☐ Deze zijn verschillend in opmaak*
- ☐ De hoofdstukken en (sub)paragrafen hebben een passende titel
- ☐ Een hoofdstuk beslaat ten minste één pagina
- ☐ Een nieuw hoofdstuk begint op een nieuwe pagina
- ☐ De zinnen lopen door (geen 'enter' binnen

- ☐ De figuren zijn (door)genummerd en hebben een passende titel*
- ☐ De tabellen zijn (door) genummerd en hebben een passende titel*
- ☐ In de tekst zijn er verwijzingen naar figuren en/of tabellen*
- ☐ De tekst bevat verwijzing naar de desbetreffende bijlage(n)
- ☐ De pagina's zijn genummerd*
- ☐ De pagina's hebben een aantrekkelijke opmaak

10. De discussie:

- ☐ Bevat een vergelijking met relevante literatuur
- ☐ Geeft de valide argumentatie weer
- ☐ Bevat een kritische reflectie op de eigen bevindingen

11. De conclusies en aanbevelingen:

- ☐ De conclusies zijn gebaseerd op relevante feiten
- ☐ De aanbevelingen zijn gebaseerd op relevante feiten
- ☐ Bevatten geen nieuwe informatie*

12. De bronvermelding:

- ☐ In de tekst is conform de geldende APA-normen* (zie intranet)

13. De literatuurlijst:

- ☐ Is opgesteld conform de geldende APA-normen* (zie intranet)

14. De bijlagen:

- ☐ Zijn genummerd
- ☐ Zijn voorzien van een passende titel
- ☐ Bevatten geen eigen analyse